

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut komunikačních studií a žurnalistiky

Katedra mediálních studií

Andrea Smrčková

Půlstoletí týdeníku Nástup

Magisterská práce

Praha 2010

Autor práce: **Bc. Andrea Smrčková**

Vedoucí práce: **PhDr. Jakub Končelík, Ph.D.**

Oponent práce:

Datum obhajoby: 2010

Hodnocení: .....

Bibliografický záznam

SMRČKOVÁ, Andrea. *Půlstoletí týdeníku Nástup*. Praha: Karlova univerzita, Fakulta sociálních věd, katedra mediálních studií, 2010. 129 s. Vedoucí diplomové práce: PhDr. Jakub Končelík, PhD.

Anotace

Diplomová práce „Půlstoletí týdeníku Nástup“ pojednává o vývoji chomutovského týdeníku Nástup, který začal vycházet v roce 1960 a bez přerušení vychází dodnes. Práce mapuje jeho vývoj v jednotlivých desetiletích a to z hlediska obsahového, i co se týče personálního složení, vývoje ceny či počtu stran. Zároveň se zaměřuje na srpnový týden roku 1968, kdy Nástup mimořádně vycházel jako deník. Součástí práce je také představení předchůdců chomutovského Nástupu a nastínění společenského a mediálního vývoje jak v ČSR (ČR), tak v regionu.

Annotation

Diploma thesis „Fifty years of Chomutov's weekly newspaper Nástup“ deals with the weekly development from 1960 to 2010. It covers the changes of the content and also describes personal changes, development of its price and the number of pages. The work is focused on the August week in 1968, when Nástup was published every day. The diploma thesis also deals with Nástup's ancestors and gathers media and social development in ČSR (ČR) and Chomutov's region.

Klíčová slova

regionální tisk, Chomutovsko, týdeník, Nástup, Vpřed, vesnické noviny, normalizace, transformace

Keywords

regional press, Chomutov's region, weekly newspaper, Nástup, Vpřed, village paper, normalization, transformation

Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracovala samostatně a použila jen uvedené prameny a literaturu.

Vlastní text práce bez příloh má celkem 238 421 znaků s mezerami, tj. 132 normostran.

Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna veřejnosti pro účely výzkumu a studia.

V Praze dne 14. května 2010

Andrea Smrčková

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucímu práce PhDr. Jakubu Končelíkovi, PhD. za podnětné rady a připomínky, redakci týdeníku *Nástup* za zapůjčení výtisků týdeníku *Nástup*, Nadě Kočkové a Oldřichu Týřovi za čas strávený při rozhovorech, pracovníkům SOA Kadaň a muzejní knihovny v Chomutově za pomoc při práci s rozsáhlými archivními materiály a samozřejmě svým blízkým za podporu nejen během několika měsíců, kdy tato práce vznikala.

Obsah

Úvod	7
1.1 Diskuse tezí.....	8
1.2 Metoda práce.....	9
2 Společenský a mediální vývoj v Československu	11
2.1 Vývoj tisku po roce 1948.....	11
2.2 Obrodný proces v 60. letech a stručný vývoj mediální legislativy do roku 1989	13
2.3 Transformace tisku po roce 1989	15
3 Společenský a mediální vývoj na Chomutovsku	18
3.1 Charakteristika regionu.....	18
3.2 Periodický tisk na Chomutovsku v 90. letech.....	20
3.3 Současná situace na trhu s periodickým tiskem na Chomutovsku.....	21
4 Předchůdci týdeníku Nástup	25
4.1 Kadaňský týdeník Nástup	25
4.2 Chomutovský týdeník Vpřed	32
5 Proměny týdeníku v jednotlivých desetiletích	38
5.1 Šedesátá léta	38
5.1.1 Personální složení a další formální údaje	38
5.1.2 Obsahová charakteristika	41
5.2 Sedmdesátá léta	47
5.2.1 Personální složení a další formální údaje	47
5.2.2 Obsahová charakteristika	49
5.3 Osmdesátá léta.....	54
5.3.1 Personální složení a další formální údaje	54
5.3.2 Obsahová charakteristika	55
5.4 Devadesátá léta.....	63
5.4.1 Personální složení a další formální údaje	63
5.4.2 Obsahová charakteristika	65
5.5 Týdeník po roce 2000	70
5.5.1 Personální složení a další formální údaje	70
5.5.2 Obsahová charakteristika	70
5.6 Týdeník Nástup na Internetu.....	74
6 Nástup v letech 1968 a 1969	75
6.1 Nástup od ledna do srpna 1968	75
6.2 Reakce Nástupu na události srpna 1968	78
6.2.1 Zvláštní vydání ze dne 22. srpna 1968.....	80
6.2.2 Zvláštní vydání ze dne 23. srpna 1968.....	81
6.2.3 Zvláštní vydání ze dne 24. srpna 1968.....	83
6.2.4 Zvláštní vydání ze dne 25. srpna 1968.....	85
6.2.5 Zvláštní vydání ze dne 26. srpna 1968.....	86
6.2.6 Zvláštní vydání ze dne 27. srpna 1968.....	88
6.2.7 Zvláštní vydání ze dne 28. srpna 1968.....	90
6.3 Nástup od září do prosince 1968	92
6.4 Nástup v roce 1969.....	95
Závěr	100
Teze	102
Summary	107
Seznam příloh	113
Přílohy	114

Úvod

Při úvahách o diplomové práci jsem od začátku směřovala myšlenky k regionálním médiím z oblasti dnešního Ústeckého kraje, odkud pocházím a který je oblastí velice zajímavou z hlediska vývoje po druhé světové válce nejen po stránce mediální, ale celkově společenské. K volbě tohoto tématu jsem přistoupila po zvážení několika dalších možností, které se nabízely vzhledem k vývoji tisku i ostatních médií na území severních Čech po roce 1945. Prvotní myšlenku na postižení vývoje periodického tisku na Chomutovsku od roku 1945 do současnosti jsem opustila kvůli předpokládanému rozsahu, který by se vymykal rámci diplomové práce a vytvořil z ní spíše nesouvislý soupis a popis několika desítek titulů. Od této myšlenky již ovšem nebylo daleko k návrhu práce zabývající se vývojem jediného titulu, který bez přestávky vychází již více než padesát let.

Volbu tohoto námětu považuji za vhodnou z několika důvodů. Jedním z nich je zaplnění „bílého místa“ na mapě závěrečných prací pojednávajících o regionálních titulech, ráda svou práci doplním jeden ze střípků této přepestré mozaiky. Současně bych ráda na tomto místě vyjádřila svůj zájem zabývat se mediální problematikou Chomutovska i v budoucnu, jelikož je to oblast zpracovaná jen velmi povrchně a nikoli v ucelené práci.

V průběhu přípravy tezí se také ukázalo, že bude možné kontaktovat redaktory, kteří prošli různými obdobími vývoje týdeníku, a jejichž výpovědi mohou tuto práci značně obohatit. Rozhovory s dvěma členy redakce, Nadou Kočkovou a Oldřichem Týřem, jsou součástí přílohy. Rozhovor s Nadou Kočkovou jsem směřovala především k událostem roku 1968, ale vzhledem k tomu, že tato současná technická redaktorka Nástupu byla v týdeníku téměř od jeho počátků v 60. letech, dotýká se obsah rozhovoru celého období až do současnosti. Oldřich Týř působil v redakci mnohem kratší dobu než Naděa Kočková, proto je rozhovor pojat širěji a vztahuje se i k jeho novinářským začátkům a období po roce 1969, kdy Týř nesměl jako novinář pracovat.

Do příloh jsem dále vybrala několik obrazových materiálů, které dokumentují vývoj hlaviček týdeníků Vpřed a Nástup či podobu některých rubrik. Vzhledem k zaměření jedné z kapitol práce na léta 1968 a 1969 jsem považovala za vhodné ilustrovat tehdejší ráz novin několika kreslenými vtipy ze silvestrovské přílohy Nástupu v roce 1968.

Cenným dokumentem je seznam pracovníků redakce od počátku do současnosti, který mi ze soukromého archivu poskytla Naděa Kočková. Z veřejných archivních

materiálů nebylo možné dohledat přesné roky, kdy redaktoři, vedoucí redakce či administrativní pracovníci v Nástupu působili, seznam je tedy spíše orientační, pro vytvoření představy o počtu zaměstnanců, kteří se za půl století v redakci vystřídali.

Na přiloženém CD je možné nalézt další přílohy především obrazového charakteru, které také dokumentují vývoj týdeníků Vpřed a Nástup. Pro elektronickou podobu příloh jsem se rozhodla proto, že při vytištění by mnohé z nich nebyly příliš dobře čitelné.

Mou snahou bylo poskládat všechny tyto drobné i větší části mozaiky historie Nástupu a vytvořit co nejčitelnější obrázek tohoto týdeníku, v němž jsou ukryty složité společenské proměny i pestré osudy jednotlivců, které práce v regionálním týdeníku na dobu různě dlouhou přivedla do severočeského města Chomutov.

1.1 Diskuse tezí

Cílem mé diplomové práce bylo, jak jsem si stanovila v tezích, postihnout vývoj tisku v bývalém okrese Chomutov po roce 1945 se zaměřením na období od roku 1960 do současnosti, a to na příkladu týdeníku Nástup. Od této prvotní a velice všeobecné představy o tématu jsem došla k několika konkrétním ideám, které jsem rozpracovala do šesti kapitol.

Při úvahách o prvních kapitolách práce, které obvykle zachycují společenský vývoj zkoumaného období, jsem stála před problémem, jak pojmout tak rozsáhlé období. Nástup vychází nepřetržitě od roku 1960 do dnes, což představuje historii dlouhou již více než půl století. Dějiny Nástupu se ovšem nezačaly psát až rokem 1960, musíme vzít v potaz i jeho předchůdce, což nás vrací o další desetiletí zpět. Co vše se za tu dobu odehrálo jen ve světě médií? Událostí celostátního i regionálního charakteru je mnohem více, než může diplomová práce zachytit, vybrala jsem proto některé z těch, jež měly pro formování Nástupu podle mého názoru velký význam. Tomuto tématu se věnuje druhá a třetí kapitola.

Již zmínění předchůdci Nástupu, chomutovský týdeník Vpřed a kadaňský týdeník Nástup, jsou tématem čtvrté kapitoly. Zabývala jsem se v ní jak obsahovou charakteristikou obou listů, tak proměnou grafické stránky, ceny a personálního složení redakce. Hlavním zdrojem informací byly samotné týdeníky a v malé míře i archivní dokumenty z ONV Chomutov.

Následující kapitola je již věnována chomutovskému Nástupu a jeho vývoji, který jsem rozčlenila na desetiletí; s těmito menšími celky bylo možné snáze pracovat a postihnout tak charakter těchto období opět jak po stránce obsahové, tak formální (počet stran, cena, personální obsazení, grafická úprava). Zejména k 70. a 80. letům jsem měla k dispozici archivní materiály z rad a plén ONV Chomutov.

Poslední kapitolu, ve které jsem se podle tezí chtěla zabývat obsahovou analýzou určitého tématu, jsem po dohodě s vedoucím práce věnovala událostem roku 1968 a 1969 a zejména podrobnému obsahovému rozboru sedmi mimořádných vydání Nástupu, který od 22. srpna do 28. srpna 1968 vycházel jako deník.

1.2 Metoda práce

Podle zadaných tezí jsem sledovala, jak se proměňoval týdeník Nástup v průběhu padesáti let, zaměřila jsem se jak na obsahové proměny, tak na takové údaje, jako byla cena výtisku či personální změny v redakci. Co se týče proměny obsahu, stanovila jsem si několik tematických okruhů, které jsem analyzovala zvlášť v každém desetiletí. Podrobněji jsem se zaměřila na srpnový týden roku 1968, kdy Nástup vycházel jako deník, bližší pozornost jsem věnovala i první polovině roku 1968 a celému roku 1969.

Část práce jsem věnovala také předchůdcům Nástupu, kteří vycházeli necelých deset let.

Využívala jsem standardní metody historické práce, které zahrnují sběr materiálu, setřídění a následnou syntézu. Kromě výtisků zmíněných periodik jsem pracovala se zápisy z rad a plén ONV Chomutov.¹ Při přípravě podkladů jsem prostudovala veškeré zápisy a další materiály z jednání ONV od roku 1960 do 1990, které se zabývaly Nástupem.² Získala jsem odtud cenné informace o personálních změnách a dalších zákulisních informacích, které ke čtenářovi pronikaly velice zřídka, ne-li vůbec, např. o ideových plánech, ročních hodnoceních či kádrových profilech. Další materiály z ONV vzhledem k rozsahu a zaměření práce nezpracovávám; s vědomím, že nelze zcela oddělit vývoj okresu a vývoj týdeníku, naznačuji obecnější vývoj regionu ve třetí kapitole. Nejednotnost v odkazování na archivní materiály je daná povahou těchto materiálů, uvádím ovšem vždy veškeré možné údaje, díky nimž by bylo možné materiál zpětně dohledat.

---

¹ SOA Kadaň. ONV Chomutov II., číslo fondu 315, zápisy z rad a plén.

² To bylo možné díky vyhledávání v elektronickém katalogu vytvořeném pracovníky SOA Kadaň, v němž jsou zaneseny všechny hlavní body jednání rad a plén ONV Chomutov z let 1960-1990.

Obsahová analýza uváděná v tezích jako další využitelná metoda našla uplatnění jak v případě studia vývoje týdeníku v jednotlivých desetiletích, kdy jsem se zaměřila na obsah zpravodajství, publicistiky, kulturní rubriky a témat charakteristických pro jednotlivá období, tak při zkoumání denních vydání *Nástupu* v srpnu 1968.

Z původního záměru pracovat metodou oral history jsem po domluvě s konzultantem přešla k útvaru, který spíše odpovídá novinářskému rozhovoru. Oba rozhovory s pamětníky jsem zaznamenala během jednoho setkání, na žádost o autorizaci jsem před finální úpravou poskytla text rozhovoru Oldřichu Týřovi, který ještě upřesnil některá fakta a rozšířil své odpovědi.

Důvodem pro toto rozhodnutí bylo především to, že výpovědi pamětníků jsou vzhledem k zaměření práce spíše doplňkem, nikoli nosným prvkem, který by si použití metody oral history vyžadoval. Přesto věřím, že oba rozhovory jsou pro práci přínosné a plní svou funkci.

Na závěr ještě zmíním dvě drobnosti, které si podle mého názoru zaslouží vysvětlení. První souvisí s citováním z článků, ve všech případech jsem totiž ponechala původní pravopis a diakritiku a dále v textu nato ještě upozorňuji.

Druhá poznámka se vztahuje k používání kurzívy v textu. Kurzívou jsou pro větší přehlednost psány názvy rubrik, titulky a taktéž všechny citace z literatury a periodik. To se ovšem netýká bibliografických citací, které jsou uváděny v poznámkách pod čarou. V tomto případě se držím normy a kurzívou označuji názvy periodik a monografií.

2 Společenský a mediální vývoj v Československu

Cílem této kapitoly není – jak již bylo řečeno – obsáhle postihnout dlouhé období více než padesáti let, během nichž vycházel týdeník *Nástup*. Mojí snahou bylo zachytit nejdůležitější momenty této historie a to nejprve na celostátní úrovni. Regionální úrovni se věnuje kapitola třetí. První podkapitola se zabývá stručným vývojem po roce 1948, pro který byly charakteristické mnohé legislativní změny a také mohutný rozvoj regionálního tisku. Následující část práce uvádí podstatné okamžiky 60. let a krátce shrnuje legislativní vývoj médií až do roku 1989. Poslední oddíl kapitoly se věnuje transformaci médií po roce 1989 se zaměřením na regionální zvláštnosti.

2.1 Vývoj tisku po roce 1948

Ihned po únorovém převratu bylo uskutečněno několik zásadních kroků, které změnilo fungování celého mediálního systému. Jedním z nich byla revize všech povolení k vydávání novin a časopisů, která skončila zrušením zhruba 570 celostátních i regionálních titulů. Svou roli hrálo snížení přidělů papíru, které také vedlo k výrazné redukci krajských a okresních novin a časopisů nekomunistických stran. Tisk byl regulován i přidělováním tiskárenských kapacit, což bylo umožněno zákonem č. 123/1948 Sb. o znárodnění polygrafických podniků.

Další nařízení ohledně vydávání tisku byla dána přímo Ústavou Československé republiky z května 1948. Ústava sice zaručovala v § 21 svobodu tisku, ale současně říkala, že zákon stanovuje, kdo a za jakých podmínek může tisk vydávat.³

Dalším významným mezníkem byl rok 1950, kdy Národní shromáždění přijalo tiskový zákon č. 184/1950 o vydávání časopisů a o Svazu čsl. novinářů. V zákoně byl definován tisk jako nástroj, který měl „*napomáhat budovatelskému úsilí československého lidu a jeho boji za mír a spolupracovat na jeho výchově k socialismu*“.⁴ Již Ústava z roku 1948 stanovila, že tisk nesmí být vydáván za účelem výtěžku, tento zákon říkal jinými slovy totéž: vydávání periodických tiskovin nesmělo být předmětem soukromého podnikání. Plánované hospodářství umožnilo fungování

---

³ Ústavní zákon ze dne 9. května 1948, č. 150/1948 Sb. [cit. 2010-04-20]. Dostupný z WWW: <http://www.koncelik.eu/ustava-150-1948/>

Dále srov. BEDNAŘÍK, Petr – CEBE, Jan. *Vývoj médií v Československu od února 1948 do prosince 1950*. In *Sborník Národního muzea v Praze*. Rada C, Literární historie, sv. 53, 2008, č. 1-4. s. 53-56.

⁴ Tiskový zákon č. 184/1950 Sb. [cit. 2010-04-20]. Dostupný z WWW: <http://www.koncelik.eu/tiskovy-zakon-184-1950/>

médií, která si na sebe nemusela vydělávat, protože náklady převzal stát. Případné ztráty zčásti kompenzoval vynucovaný odběr tiskovin na institucionální i individuální úrovni.

Vydávat periodika směly jen organizace a instituce definované zákonem, protože jen tak mohlo být zajištěno správné působení na budovatelský proces. Zákon dále ukládal novinářům z povolání povinnost být členem Svazu čsl. novinářů, který zároveň rozhodoval, kdo se smí, či nesmí stát jeho členem, což z něj činilo důležitý kontrolní orgán.

Ačkoli cenzura oficiálně neexistovala, média byla neustále kontrolována kulturním a propagačním oddělením ÚV KSČ, jemuž podléhal tiskový a vydavatelský odbor. Tento odbor hodnotil, jak je dodržována ideová náplň tisku a v případě potřeby měnil šéfredaktory listů. Koncem roku 1950 byla vytvořena funkce dohlížecích redaktorů, kteří jak v denících, tak v časopisech hlídali nezávadnost obsahu.

Usnesením č. 17 z dubna 1953 vznikl úřad státního tiskového dohledu, který měl statut neveřejného orgánu vlády. V září pak vznikla Hlavní správa tiskového dohledu, která spadala do resortu Ministerstva vnitra.⁵ Běžnou činnost správy zajišťovali plnomocníci, s jejichž nedostatkem se úřad dlouhodobě potýkal. Přesto se od roku 1954 praktikoval tiskový dohled na úrovni okresů, který byl zaměřený na vesnické noviny a závodní časopisy a který byl v pravomoci pracovníků OV KSČ.⁶

Týdeníky *Nástup* a *Vpřed* vznikly počátkem 50. let jako jedny z mnoha vesnických novin, které se v té době společně se závodními časopisy rozvíjely na základě sovětského vzoru. Závodní noviny byly původně vydávány závodními skupinami Revolučního odborového hnutí, ovšem později se staly společným tiskovým orgánem závodní organizace KSČ, odborů, ČSM a vedení závodu. Za obsah, který měl být vytvářen přímo pracujícími, byly odpovědné závodní organizace KSČ. Počet závodních časopisů velice rychle vzrůstal, zatímco v roce 1949 vycházelo 103 časopisů, o dva roky později bylo registrováno již 841 titulů.⁷

---

⁵ Československý tisk – 50. léta. [cit. 2010-04-18]. Dostupný z WWW: http://www.totalita.cz/sp/sp_d_ctisk_50.php

⁶ Srov. KNAPÍK, Jiří. *V zajetí moci. Kulturní politika, její systém a aktéři. 1948-1956*. 1. vyd. Praha: Libri, 2006. s. 305-311.

⁷ BEDNAŘÍK, Petr – CEBE, Jan. s. 55.

Okresní vesnické noviny, jejichž vydavateli byly okresní národní výbory⁸, začaly vycházet o něco později, a to v létě 1950. Rozvoj závodních i vesnických novin souvisel s územní reformou v roce 1949, která území ČSR rozdělila na 19 krajů a 268 okresů. Vůbec jako první vznikaly tzv. žňové noviny, z nichž se obvykle vyvinuly vesnické noviny. V roce 1951 vycházelo celkem 117 takových titulů.⁹

Měly zpravidla týdenní periodicitu, jejich úkolem bylo propagovat a organizovat socialistickou zemědělskou výrobu, a aby bylo zaručeno, že se dostanou tam, kam mají, byly tyto tiskoviny distribuovány do všech obcí okresu, členům JZD a pracovníkům státních traktorových stanic. „Nejpozději do poloviny 50. let však bylo zřejmé, že snaha o působení na čtenáře v regionech prostřednictvím závodních časopisů a vesnických novin je málo efektivní.“¹⁰ Zejména menší závody se potýkaly s nedostatkem dělníků ochotných přispívat svými články, což se odrazilo i na problémech s dodržováním periodicity. V roce 1955 proto KSČ zreorganizovala systém těchto tiskovin a zhruba polovina závodních časopisů byla zrušena a nahrazena nástěnnými novinami.¹¹

V druhé polovině 50. let se náplň listů začala rozšiřovat, již to nebyly pouze problémy v zemědělství, ale obsah byl stále univerzálnější, až se v roce 1960 tyto listy proměnily v okresní noviny poskytující všeobecné zpravodajství, publicistiku i kulturní a sportovní servis.¹²

2.2 Obrodný proces v 60. letech a stručný vývoj mediální legislativy do roku 1989

Proces „tání“ v 60. letech byl předznamenán vývojem již v druhé polovině 50. let, kdy se začalo otřásat pevné postavení KSČ. Prohlubující se krize odstartovala reformy v oblasti kultury, ekonomie a společnosti jako celku, což dále posilovaly podněty přicházející na počátku 60. let ze Sovětského svazu i ze západu. Tyto proměny se

---

⁸ Prvními vydavateli byly zpravidla OV Jednotného svazu českých zemědělců. V roce 1952 bylo přijato usnesení ke zvýšení účinnosti zemědělských novin, podle kterého měly být všechny okresní zemědělské noviny vydávány pravidelně každý týden. Noviny figurovaly jako prostředník strany při procesu združstevňování zemědělství. Srov. KAŠÍK – MILAN; HOLINA, Vladimír. *Okresní noviny*. Novinář, 1988; s. 20.

⁹ KAŠÍK, Milan – HOLINA, Vladimír. s. 20.

¹⁰ Ústav pro soudobé dějiny AV ČR [Česká republika]. *Slovníková příručka k československým dějinám 1948-1989*. [on-line; rok zpracování 1998-2000]. Dostupný z WWW: http://www.usd.cas.cz/UserFiles/File/Publikace/Prirucka48_89.pdf

¹¹ BEDNAŘÍK, Petr – CEBE, Jan. s. 55.

¹² KAŠÍK, Milan – HOLINA, Vladimír. s. 22.

samozřejmě odrazilo v mediálním systému, v organizačních strukturách strany působili zastánci reformy, což v důsledku vedlo k reorganizaci kontrolního systému. Cenzura ovšem tehdy ještě zrušena nebyla, naopak zákon č. 81/1966 Sb. určil její pevné místo v právním řádu, čímž jí poprvé od roku 1948 přiznal.¹³ Cenzurním orgánem již nebyla Hlavní správa tiskového dozoru, ale Ústřední publikační správa¹⁴, která byla ustavena v roce 1966.

Vítězství reformního proudu bylo potvrzeno pádem Antonína Novotného a zvolením Dubčeka do funkce prvního tajemníka. Leden 1968 byl tak několik měsíců označován za období, kdy strana vykročila správným směrem. To se však v roce 1969 definitivně změnilo a oficiální místa hovořila o ideové pomýlenosti, kterou je nutné přehodnotit. Hovoříme o tzv. obrodném procesu, který přinesl výraznou obsahovou proměnu, došlo k liberalizaci médií a růstu vlivu médií na proces veřejné komunikace. „Začal opatrný pokus a později násilně ukončený pokus občanské společnosti o návrat k demokratickému modelu.“¹⁵ Necelý půlrok trval proces demokratizace novinářské práce, až byl 26. června 1968 završen přijetím zákona č. 84/1968 Sb., podle něž byla cenzura nepřijatelná.¹⁶ Tomuto kroku předcházela diskuse o předběžné cenzuře, které se předsednictvo ÚV KSČ počátkem března postavilo a převedlo kompetence na ministerstvo kultury, které uplatňovalo následnou cenzuru.

Tento zákon zůstal v platnosti s některými úpravami až do konce 90. let, kdy byl nahrazen Tiskovým zákonem č. 46/2000 Sb.

Akční program přijatý 5. dubna 1968 nabízel novou mediální politiku, a ačkoli stále prosazoval vedoucí úlohu KSČ, znamenal „zásadní ideovou rekonstrukci mediálního systému“¹⁷. V červnu následovalo zrušení Ústřední publikační zprávy,

---

¹³ Tiskový zákon č. 81/1966 o periodickém tisku a o ostatních hromadných informačních prostředcích.

§ 17 (2) „Ústřední publikační správa zajišťuje, aby v hromadných informačních prostředcích nebyly uveřejněny informace, které obsahují skutečnosti tvořící předmět státního, hospodářského nebo služebního tajemství. Obsahuje-li informace takovou skutečnost, pozastaví Ústřední publikační správa její uveřejnění, popřípadě rozšiřování.“ [cit. 2010-04-20]. Dostupný z WWW: <http://www.koncelik.eu/tiskovy-zakon-81-1966/>

¹⁴ Srov. HOPPE, Jiří. *Pražské jaro v médiích. Výběr z dobové publicistiky*. Praha – Brno: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, Doplněk, 2004, s. 9.

¹⁵ KONČELÍK, Jakub. *Média Pražského jara; Zrod reformy a demokratizace novinářské práce*. In *Sborník Národního muzea v Praze. Řada C, Literární historie*, sv. 53, 2008, č. 1-4, s. 66.

¹⁶ Tiskový zákon č. 84/1968 Sb. [cit. 2010-04-20]. Dostupný z WWW: <http://www.koncelik.eu/zakon-84-1968/>

¹⁷ KONČELÍK, Jakub. s. 68.

nemalou roli v demokratizačním procesu hrál i fakt, že díky zrušení „stop stavu“ v přidělech papíru již deníky neměly daný maximální náklad. Důležité je ovšem připomenout, že KSČ těmito opatřeními pouze reflektovala rozběhnutý mediální i celospolečenský vývoj, který vedl v oblasti řízení médií až ke ztrátě vedoucí úlohy strany, což bylo ve svém důsledku i jednou z příčin vojenské intervence v srpnu 1968.¹⁸

Velice krátce po vpádu vojsk se začaly dít první změny v mediální legislativě. Vládní usnesení č. 292 z 30. srpna 1968 rozhodlo o zřízení Úřadu pro tisk a informace. Jedním z prvních nařízeních bylo vydání zákazu vyjadřovat se kriticky k zemím Varšavské smlouvy a přítomnosti cizích vojsk v republice. Vládní výbor pro tisk a informace byl zřízen 12. září a o den později přijalo Národní shromáždění zákon č. 127/1968 Sb. o některých přechodných opatřeních, aby nebyly narušeny důležité zájmy vnitřní a zahraniční politiky státu.¹⁹ Opatření byla sice pojmenována jako přechodná, ovšem realita byla jiná. Další zákony²⁰ se již držely nastolené normalizační linie a významné změny se společnost dočkala až se zákonem č. 60/1988 Sb.²¹, který mj. zrušil Český úřad pro tisk a informace, jehož agenda přešla na ministerstvo kultury a na Úřad vlády České socialistické republiky.

Prvním polistopadovým zákonem vztahujícím se k periodickému tisku a dalším sdělovacím prostředkům byl zákon č. 86/1990.²²

2.3 Transformace tisku po roce 1989

Transformace tištěných médií po pádu komunismu je otázka velice rozsáhlá, proto se v této části práce zaměřím pouze na přerod regionálního tisku, nevynechám ovšem ani všeobecný kontext²³ společný pro celostátní i regionální média, který pomáhá porozumět daným procesům.

---

¹⁸ KONČELÍK, Jakub. s. 69.

¹⁹ Cenzura aneb moc a média během normalizace. [cit. 2010-04-20]. Dostupný z WWW: http://www.totalita.cz/vysvetlivky/cenzura_03.php

²⁰ Srov. Zákon č. 99/1969 Sb. a zákon č. 180/1980 Sb. [cit. 2010-04-20]. Dostupný z WWW: <http://www.koncelik.eu/pendrekovy-zakon-99-1969/> a <http://www.koncelik.eu/zakon-180-1980-futi/>

²¹ [cit. 2010-04-20]. Dostupný z WWW: <http://www.koncelik.eu/zakon-60-1988-zanik-cuti/>

²² Tímto zákonem bylo například zrušeno ustanovení o tom, že sdělovací prostředky nemohou být předmětem soukromého podnikání; zrušen byl i celý druhý paragraf o poslání sdělovacích prostředků. [cit. 2010-04-20]. Dostupný z WWW: <http://www.koncelik.eu/zakon-86-1990/>

²³ Srov. JIRÁK, Jan – KÖPPLOVÁ, Barbara. The Reality Show Called Democratization: Transformation of the Czech media After 1989. *Global Media Journal* [online]. 2008, č. 1. [cit. 2010-04-20]. Dostupný z WWW: <http://www.globalmediajournal.collegium.edu.pl/artykuly/wiosna%202008/jirak-kopplova-czech-media.pdf>

Klíčovým faktem, který můžeme považovat za jeden z prvotních zdrojů všech transformačních problémů, je že „Česká republika je zemí s minimálními restrikcemi týkajícími se vlastnictví tištěných médií.“²⁴ „Novela tiskového zákona²⁵ se nijak nezabývala vlastnickými poměry u vydavatelů, kteří ze zákona měli být československou fyzickou nebo právnickou osobou, přičemž se schválením příslušných státních orgánů mohla vydávat tisk i zahraniční právnická osoba.“²⁶ Podle Benda je tak Česká republika nejliberálnějším prostředím ze všech států tzv. středovýchodní Evropy co se týče diagonální i horizontální koncentrace vlastnictví.²⁷

Ačkoli se touto problematikou zabývaly příslušné kontrolní orgány včetně toho nejvyššího, kterým je Úřad pro ochranu hospodářské soutěže, nebylo dosud nikdy shledáno, že by v oblasti periodického tisku došlo k porušení zákona o hospodářské soutěži.

Důvodem pro toto zpochybňované²⁸ rozhodnutí je hodnocení trhu jako celku – deníky celostátní i regionální a časopisy. Při hodnocení regionálního trhu odděleně totiž vyplývá, že regionální denní tisk ovládá z více než 90 % VLTAVA-LABE-PRESS, a.s., která má významný podíl i v oblasti regionálního tisku s delší než denní periodicitou.²⁹

Benda periodizuje vývoj českého regionálního tisku do tří období.

V prvním období ohraničeném lety 1989 a 1992 došlo u všech krajských deníků k „spontánní privatizaci“ a zároveň vznikaly zcela nové deníky, které ovšem často zanikly, nebo byly odkoupeny zahraničními investory. Důležité je ovšem především to,

---

JIRÁK, Jan – KÖPPOVÁ, Barbara. Changes in the structure of Czech Mass Media. In: *Media 95 - Experience and Expectations Five Years After*. Praha: Karolinum, 1996. [cit. 2010-04-20]. Dostupný z WWW: <http://www.demokratiezentrum.org/index.php?id=417&index=1527>

GULYAS, Agnes. Print Media in Post-Communist East Central Europe In: *European Journal of Communication*. 2003, vol. 18, č. 1, s. 81-106. [cit. 2010-04-20]. Dostupný z WWW: <http://ejc.sagepub.com/cgi/content/abstract/18/1/81>

²⁴ BENDA, Josef. *Vlastnictví periodického tisku v České republice v letech 1989-2006*. Praha: Karolinum, 2007, s. 57.

²⁵ Zákon č. 86/1990 Sb., kterým se mění a doplňuje zákon č. 81/1966 Sb., o periodickém tisku a o ostatních hromadných informačních prostředcích, z 28. března 1990.

²⁶ ŠMÍD, Milan. *Vliv vlastnictví médií na jejich nezávislost a pluralitu*. [cit. 2010-04-16]. Dostupný z WWW: www.louc.cz/pril01/vlmed2004.doc

²⁷ BENDA, Josef. s. 66.

²⁸ Srov. např. ČELOVSKÝ, Bořivoj. *Konec českého tisku?* Šenov u Ostravy: Tilia 2002.

²⁹ BENDA, Josef. s. 58.

že už v tomto období přecházel český regionální tisk do rukou dvou zahraničních firem, Neue Presse Verlags-GmbH v Čechách a Socpresse na Moravě a ve Slezsku.

Pro druhé období trvající od roku 1993 do 2000 je charakteristické, že nově vzniklé deníky byly skupovány zahraničními společnostmi a deníky již zahraničně vlastněné dále měnily své majitele.

Konečně ve třetím období, 2001-2006, došlo ke konsolidaci vlastnictví s prvky vzniku monopolu v této oblasti. Tento monopol má společnost VLTAVA-LABE-PRESS, a.s. (VLP), jejímž stoprocentním vlastníkem je POL-Print GmbH & Co. Medien KG, která je z 80 % vlastněná Verlagsgruppe Passau GmbH, zbývajících 20 % vlastní Rheinisch-Bergische Verlagsgesellschaft mbH. Benda dále zdůrazňuje, že kvůli ekonomickým opatřením byl český regionální tisk maximálně unifikován, což vede k otázce, zda VLP vydává 73 regionálních deníků, nebo zda jde spíše o celostátní deník se 73 mutacemi.³⁰

Týdeník *Nástup*, který je hlavním předmětem této práce, spadá do kategorie regionálního tisku s delší než denní periodicitou, kterým se Benda zabývá jen stručně. Jak podotýká, je tyto tituly třeba řadit mezi časopisy. Co se týče jejich vydavatelství, jsou mnohdy ve formě společností s ručením omezením a jsou v drtivé většině v rukách českých vlastníků.³¹ Ovšem i o tyto listy měli počátkem 90. let zájem němečtí investoři, což je také případ chomutovského *Nástupu*, který i přes několikeré pokusy zahraničních firem zůstal v českých rukách.

---

³⁰ Srov. BENDA, Josef. s. 134-151.

³¹ BENDA, Josef. s. 162.

3 Společenský a mediální vývoj na Chomutovsku

V této kapitole nejprve stručně popíšu všeobecnou charakteristiku Chomutovska, v dalších kapitolách se věnuji konkrétním mediálním problémům regionu – transformaci tisku po roce 1989 a současnému stavu na trhu s tištěnými médii na Chomutovsku.

3.1 Charakteristika regionu

*„Zdejší obce však zanikaly a pustly nejen „díky“ velkorypadlům uhelných společností, ale i v důsledku vylidnění kraje po odsunu sudetských Němců v roce 1945. Málo humánní způsob odsunu, oběti na životech a loupení zanechaného majetku – jako by předurčovaly atmosféru drancování a pohrdání zděděnými hmotnými statky (o duchovních ani nemluvě) v budoucích letech totality. Po odsunu prakticky zanikl zdejší folklór, místní tradice a kultura, novým obyvatelům chyběla identifikace s krajem a pocit příslušnosti k tomuto těžce zkoušenému regionu. Mnohem více než v ostatních oblastech státu se zde projevovala vysoká zločinnost a asociální postoje (zejména mezi mládeží v průmyslových centrech), nápadně nízká kulturní úroveň, malá odborná i mravní úroveň řídicích kádrů ve všech oblastech, korupce a alkoholismus, vzrůstající toxikománie. Velkoplošná devastace se stala nepochybně jednou z hlavních příčin tzv. životního provizoria, psychického fenoménu, pramenícího z toho, že za života jedné lidské generace se v kraji změnilы toky řek, komunikace, zanikala tradiční sídla a vznikaly panelákové noclehárny.“³² Takto přibližuje Miroslav Vaněk ve své stati *Devastace severozápadních Čech* atmosféru i faktické poznatky ze života pohraničí, v němž se Chomutov nachází.*

O poválečné historii samotného Chomutova neexistuje mnoho literatury, badatelé mohou částečně vycházet z městských kronik, ale ani ty nemohou tuto dobu zcela pokrýt, jelikož kroniky ze 60. let byly pravděpodobně zničeny³³. Některá důležitá data jsou také dosažitelná z ročenek Českého statistického úřadu a neopomenutelným zdrojem jsou i archivní materiály zahrnující zápisy z rad a plén jednotlivých výborů.

Dalším zdrojem informací je právě týdeník *Nástup*, z kterého často čerpal Petr Rak ve své knize *Chomutov 1252-2002: vybraná data ze 750 let historie města*. Druhou

---

³² Ústav pro soudobé dějiny AV ČR [Česká republika]. *Slovníková příručka k československým dějinám 1948-1989*. [on-line; rok zpracování 1998-2000]. Dostupný z WWW: http://www.usd.cas.cz/UserFiles/File/Publikace/Prirucka48_89.pdf

³³ Kroniky z těchto let se nenacházejí ani v SOA Kadaň, ani v muzejní knihovně v Chomutově, což jsou jediná dvě místa, kde jsou uloženy ostatní kroniky města Chomutova.

knižní publikací, která stručně shrnuje poválečný vývoj města, je kniha *Dějiny Chomutova* od Zdeny Binterové, která se zabývá především hospodářským vývojem a k politickému vývoji dodává, že jeho zhodnocení po roce 1948 „bychom měli ponechat historikům příštího tisíciletí.“³⁴ Ačkoli uplynulo téměř deset let nového tisíciletí, tohoto zhodnocení se zatím čtenáři nedočkali.

Uplynulých padesát let je na Chomutovsku poznamenáno zejména rozvojem průmyslu, s čímž souvisel velký příliv nových obyvatel, pro které bylo nutné stavět byty. Tato potřeba si vyžádala zbourání části centra města, kde se stavěly nejen byty, ale budovy pro poštu, spořitelnu, městské lázně a obchodní dům Prior. Centrum města ovšem nemohlo zabezpečit dostatek bytů pro všechny, proto se od 60. let stavěla panelová sídliště, jejichž budování trvalo až do 80. let. Tato stavební činnost proměnila Chomutov a Jirkov v jeden sídelní útvar.

Dva největší průmyslové závody prošly několika organizačními proměnami, „*Mannesmannovy podniky se osamostatnily a byly přejmenovány na Válcovny trub, nár. podnik se sídlem v Chomutově, Poldina huť zůstala ještě do roku 1958 součástí Spojených oceláren Kladno.*“³⁵ Oba podniky se pak sloučily v roce 1958 do Válcoven trub a železáren, nár. podnik Chomutov – VTŽ, který exportoval trubky na stavby plynovodu a ropovodu do SSSR. Kromě těchto závodů fungovaly v Chomutově mnohé další podniky, jako např. masokombinát, mlékárna, pekárna, České vinařské závody, Feron, odštěpný závod Severočeských vodovodů a kanalizací, z nichž některé přežily pád komunismu jen o několik let.

Jak se zmiňuji dále, velkým problémem regionu bylo a i nadále je znečištění životního prostředí, zejména ovzduší. Důsledky kyselých dešťů byly ještě před několika lety patrné na krušnohorských svazích pokrytých uschlými smrky. Dlouhodobé působení znečištěného prostředí je ovšem nejvíce zřejmé, pokud zvážíme, že Ústecký kraj stále zůstává oblastí s nejkratší střední délkou života v České republice.³⁶

Obyvatelstvo kraje výrazněji než v jiných oblastech trpí na mnohá onemocnění, což byl zřejmě i důvod, proč se zejména v 80. let věnovala v Nástupu tak velká pozornost této problematice. I přes podstatné zlepšení životního prostředí „*úmrtnost na nádory tlustého střeva a konečníku je významně vyšší, vzestup oproti ČR je strmější, na*

---

³⁴ BINTEROVÁ, Zdena. *Dějiny Chomutova*. Chomutov: Městský úřad, 1997, s. 80.

³⁵ BINTEROVÁ, Zdena. s. 92.

³⁶ Naděje dožití v Ústeckém kraji v letech 2007-2008. [cit. 2010-03-20]. Dostupný z WWW: http://www2.czso.cz/xu/redakce.nsf/i/nadeje_doziti_v_usteckem_kraji_v letech_2007_2008

*alergická onemocnění se v Ústeckém kraji léčí až 30 % obyvatel, standardizovaná úmrtnost (celková) je v Ústeckém kraji statisticky významně vyšší oproti ČR, ve vývoji podílu nemocí na celkové úmrtnosti je nejvyšší procento zastoupeno u nemocí srdečních a cévních, zřetelně narůstá podíl zhoubných nádorů, standardizovaná úmrtnost na nádory dýchacích cest a plic u žen je v Ústeckém kraji významně strmější než v ČR.*³⁷

Nejnižší hodnoty nalezneme v severozápadním regionu také v oblasti vzdělanosti, kde tvoří terciárně vzdělané osoby okolo 7 % populace starší 25 let.³⁸

Prvenství v negativním slova smyslu má Ústecký kraj i v nezaměstnanosti. V mezikrajovém srovnání má Ústecký kraj stále nejhorší krajskou hodnotu registrované míry nezaměstnanosti, která překračuje výrazně jak celorepublikovou míru nezaměstnanosti, tak i míru registrované nezaměstnanosti ve všech ostatních krajích, proti předchozím obdobím se však postupně tyto rozdíly zmenšují.³⁹ Z aktuálních údajů MPSV vyplývá, že počátkem roku 2010 bylo přímo na Chomutovsku bez práce 13,7 %, což řadí oblast na 13. místo v žebříčku okresů s největší nezaměstnaností.⁴⁰

3.2 Periodický tisk na Chomutovsku v 90. letech

V této části práce jsem čerpala informace především z katalogu Národní knihovny.⁴¹

Co se týče deníků, v severních Čechách vycházel od roku 1949 Průboj: Deník demokratické levice. Do roku 1991 jej vydával KV KSČ Ústí nad Labem.

V květnu 1990 začal vycházet Severočeský deník, na jehož vydávání se podílel pražský Deltapress a ústecký Logos. Tento deník zanikl koncem dubna 1991, plynule na něj navázal SD: Severočeský regionální deník, jehož vydavatelem byla společnost Logos, a. s. Deník vycházel do roku 1995.

Od 1. ledna 1996 vycházel Deník Chomutovska, který patřil pod Deníky Bohemia. Do roku 2000 jej vydávala společnost Labe, která byla v tomto roce sloučena

---

³⁷ Základní teze programu zdravotní politiky Ústeckého kraje. [cit. 2010-03-20]. Dostupný z WWW: [http://doprava.kr-ustecky.cz/soubory/450018/051018_zdravy_kraj\(schvalene_zakladni_teze\).doc](http://doprava.kr-ustecky.cz/soubory/450018/051018_zdravy_kraj(schvalene_zakladni_teze).doc).

³⁸ Osoby s ukončeným terciárním vzděláním v krajích ČR. [cit. 2010-03-20]. Dostupný z WWW: http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/5_osoby_s_ukonceny_m_terciar_nim_vzdelanim_v_krajich_cr

³⁹ Nezaměstnanost v Ústeckém kraji ve 3. čtvrtletí 2009. 2009. [cit. 2010-04-17]. Dostupný z WWW: http://www.czso.cz/xu/redakce.nsf/i/nezamestnanost_v_usteckem_kraji_ve_3_ctvrtleti_2009

⁴⁰ Informace o počtu nezaměstnaných v okrese Chomutov k 31. lednu 2010. [cit. 2010-04-17]. Dostupný z WWW: http://portal.mpsv.cz/sz/local/cv_info/antp/stat_2005/data0110.pdf

⁴¹ Vyhledávání v bázi NKC/Seriály, zadání klíčového slova „Chomutov“. [cit. 2010-04-17]. Dostupný z WWW: http://sigma.nkp.cz/F/?func=find-c&local_base=nks&ccl_term=chomutov

s vydavatelstvím Vltava do jedné firmy Vltava-Labe-Press.⁴² V roce 2006 byl titul přejmenován na Chomutovský deník a pod stejným vydavatelem vychází dodnes.

Kromě deníku Průboj vycházel stejnojmenný týdeník, který měl v podtitulu Oblastní noviny KSČM: Otevřené demokratickým levicovým stranám, hnutím a organizacím. Vycházel v letech 1990 až 1992, vydavatelem byl OV KSČM Chomutov. Od roku 1994 vychází měsíčník Chomutovský průboj: okresní noviny KSČM a sympatizujících občanů, který je vydáván OV KSČM Chomutov a je zdarma distribuován na veřejných místech.

Dalším regionálním týdeníkem byl CV týden, který začal vycházet v roce 1992 a byl zrušen v roce 2009. Noviny vydávala Západočeská společnost, od roku 2008 až do zániku byl CV týden přílohou Chomutovského deníku.

Transformací týdeníku Nástup v 90. letech se podrobněji zabývám v kapitole 5.4 Devadesátá léta.

Tento výčet titulů samozřejmě není úplný, vycházely i podnikové časopisy a další tituly s různorodou tematikou, které ovšem měly často velice krátký život.

3.3 Současná situace na trhu s periodickým tiskem na Chomutovsku

V této kapitole krátce popíšu tištěné tituly, které nyní vychází nebo jsou distribuovány na Chomutovsku.

V současné době vychází na Chomutovsku jediný deník, a to Chomutovský deník, jehož vydavatelem je VLTAVA-LABE-PRESS, a.s.⁴³

Nástup je jediným týdeníkem, který je na Chomutovsku vydáván, obyvatelé ale mají přístup i k dalším tištěným periodikům, která nejsou určena výhradně pro Chomutovsko.

Patří mezi ně týdeník Sedmička, jehož vydavatelem je Mladá fronta a který je distribuován zdarma například v chomutovské městské knihovně či v nemocnici. Tento

---

⁴² Srov. ŠMÍD, Milan. *Vliv vlastnictví médií na jejich nezávislost a pluralitu*. [cit. 2010-04-16]. Dostupný z WWW: www.louc.cz/pril01/vlmed2004.doc

⁴³ *Chomutovský deník*. [cit. 2010-04-17]. Dostupný z WWW: <http://www.vlp.cz/cz/vydavane-tituly/regionalni-deniky/denik-severni-cechy/chomutovsky-denik.html>

týdeník vychází v několika mutacích, v Chomutově je k dispozici vydání určené pro Chomutov, Jirkov, Litvínov a Most.⁴⁴

Dalším týdeníkem je mostecký Homér, který je distribuován v celém Ústeckém kraji, v Chomutově jej lze zakoupit například na Magistrátu města Chomutova, na Úřadu práce Chomutov a dalších místech. Vydavatelem týdeníku Homér je společnost MEDIA INFO SYSTEM a.s.⁴⁵

Týdeník Severočeský Metropol je distribuován zdarma, v Chomutově je k dispozici na více než deseti veřejných místech zhruba v počtu 2 500 výtisků, dalších 20 000 výtisků putuje do poštovních schránek jednotlivých domácností, celkový náklad pro Ústecký kraj činí 100 000 výtisků.⁴⁶

Se čtrnáctidenní periodicitou vychází Chomutovské noviny, což jsou radniční listy. *„Od července roku 1999 přináší obyvatelům města aktuální informace nejen z chodu radnice a práce úředníků, ale i ze života města, kultury a sportu. Přesně po deseti letech, v létě 2009, se vedení města rozhodlo novinám vtisknout modernější a živější tvář, proto jejich výrobu na základě výběrového řízení zadalo společnosti Strategic Consulting a jejímu vydavatelství Český domov. V současné době mají Chomutovské noviny šestnáct stran a v nákladu 22 500 výtisků jdou zdarma do všech domácností na území města.“*⁴⁷

Tuto změnu ve vydávání reflektoval kriticky Chomutovský deník, podle šéfredaktora Josefa Duška se tím jen změnila podoba časopisu, obsah ale zůstává stejný – *„radniční noviny zůstanou poplatné politice vedení města.“*⁴⁸ Deník také odkrývá některé souvislosti, například s aférou kolem vymáhání dluhů, kvůli níž se Chomutov zejména v roce 2009 několikrát dostal do celostátního zpravodajství.

„Zakázku na kompletní dodávku novin získala firma Strategic Consulting, která vydává podobné časopisy i v dalších městech i krajích. Jak uvedl mluvčí Branda, agentura zvítězila ve veřejné soutěži. „Soutěž o návrh na nejlepší formu novin se

---

⁴⁴ Sedmíčka. [cit. 2010-04-17]. Dostupný z WWW: <http://www.sedmicka.cz/chomutov-jirkov-litvinov-most/>

⁴⁵ Homér. [cit. 2010-04-17]. Dostupný z WWW: <http://www.homerlive.cz/kontakty/kontakty.html>

⁴⁶ Severočeský Metropol. [cit. 2010-04-17]. Dostupný z WWW: <http://www.tydeniky.cz/clanky/distribuce>

⁴⁷ Chomutovský deník. [cit. 2010-04-17]. Dostupný z WWW: http://www.chomutov-mesto.cz/vismo/o_utvar.asp?id_org=5245&id_u=28287&p1=37005

⁴⁸ GLOSA: Jiná podoba, stejný účel. Chomutovský deník. [cit. 2010-04-17]. Dostupný z WWW: http://chomutovsky.denik.cz/nazory_region/glosa-jina-podoba-stejny-ucel20090911.html

radnice rozhodla vyhlásit už vloni. S vítězným návrhem jsme spokojeni,“ uvedl. Průběh soutěže trochu kalí fakt, že se do ní firma *Strategic Consulting* přihlásila jako jediná.

Agentura je na město napojená už delší dobu. Zajišťuje pro jeho vedení některé služby PR, tedy ve vztahu k veřejnosti. Pomáhala například s medializací tolik diskutovaného boje proti neplatičům. Pomohla tím také samotné primátorce, která si toto téma vzala jako předvolební tahák na cestě do sněmovny. Firma získala i zajímavou zakázku na propagaci areálu na Zadních Vinohradech. Odhadovaná výše je 14,7 milionu bez DPH.

Zajímavé je, že radní agenturu oficiálně vybrali až na svém nedávném zasedání – 31. srpna. Jen o sedm dní později už bylo první číslo novin napsané, vytištěné a ve schránkách. Přitom o přechodu novin pod hlavičku externí agentury se mluvilo již delší dobu, zaměstnanec sháněl zástupce společnosti dokonce už před půl rokem.

Agentura zajišťuje pro město časopis „na klíč“, tedy redakční práce, grafiku, tisk, distribuci i inzerci. Radnice si ponechala dozor v podobě redakční rady.“⁴⁹

Terčem kritiky jsou u místních obyvatel jak Chomutovské noviny, tak i vedení Magistrátu města Chomutova⁵⁰, někteří tuto kritiku odvozenou od dlouholetých sporů s primátorkou Ivanou Řápkovou a jejími předchůdci zveřejňují v různé podobě na svých internetových stránkách. Příkladem je kameraman Petr Točín, který vytvořil tři satirické spoty nazvané *Chomutovské noviny – reklama*.⁵¹ Druhým autorem kritických příspěvků je Harry – člověk, který stojí za blogem *Harryho chomutovské postřehy*⁵². Tento blog vznikl počátkem ledna 2008 a autor v něm zejména v rubrice *Arogance moci, magistrát*,

---

⁴⁹ Chomutov: Radniční noviny píše agentura. *Chomutovský deník*. [cit. 2010-04-17]. Dostupný z http://chomutovsky.denik.cz/zpravy_region/chomutov-radnicni-noviny-pise-agentura20090911.html.

⁵⁰ V *Nástupu* vyšly v roce 2008 formou placené inzerce výzvy obyvatelům Chomutova, aby se sešli na náměstí 1. máje a vyjádřili svůj nesouhlas s děním na radnici. „Součástí této akce bude podpisová iniciativa k vyhlášení referenda k palčivým otázkám vyhlášek, které tito lidé vydali nebo se chystají vydat, jelikož na vyhlášení referenda je zapotřebí nejméně deseti procent obyvatel. Proto vás žádám, abyste se nebáli a nemluvili o nich jen doma, v kancelářích, v restauracích, ale přišli je říct veřejně a nahlas. Pokud by ani poté naši páni nechtěli vzít na vědomí naši nespokojenost, budeme zvažovat možnost předčasných voleb v našem městě.“ Výzva nespokojeným občanům. *Nástup*, 2008, roč. 49, č. 10, s. 2.

⁵¹ Video ukázky. [cit. 2010-04-28]. Dostupný z WWW: <http://www.peto.cz/?id=video#no-comment>

⁵² *Harryho chomutovské postřehy*. [cit. 2010-04-22]. Dostupný z WWW: <http://harrypc.blog.cz/> Autorem je Ing. Jan Hartman. Srov. Čeho se bojí vedení města Chomutova? *Nástup*, 2008, roč. 49, č. 11, s. 3.

atd. reflektuje dění na chomutovském magistrátu. V jednom ze svých textů⁵³ si vzal na mušku i úvodník Ivany Řápkové v Chomutovských novinách.

Zmiňovaná poplatnost radničních listů není ovšem jen specifikem Chomutova, jak dokazují autoři projektu „Radniční listy bez cenzury“.⁵⁴ „Prozkoumáno bylo celkem 500 čísel radničních periodik od 100 různých samospráv z celé České republiky. Názorům odlišným od vedení radnice je v průměru věnováno 2,6% z politické plochy. K radnici nesouhlasné názory se objevily jen ve zhruba čtvrtině (27%) čísel. Periodika jsou zhruba cenzurována, dvě třetiny vydavatelů vůbec nepřipustí polemiku. Vedení radnic a krajů pošlapávají ústavní práva svobody projevu, svobodné soutěže politických sil i účasti veřejnosti na správě věcí veřejných a to vše za peníze občanů.“⁵⁵ Z tohoto výzkumu vyšly Chomutovské noviny s nelichotivým výsledkem – společně s více než 50 periodiky dosáhl indexu IRON (Index Různosti Názorů) 0, což značí, že opozici není dáván žádný prostor pro vyjádření.

Radničních listů vycházelo na Chomutovsku více, převážná část obcí v okrese měla své noviny, ovšem velká část jich byla již zrušena. Nadále vycházejí například Klášterecké noviny⁵⁶, Kadaňské noviny⁵⁷, Jirkovské noviny⁵⁸ či Místní Informační Zpravodaj⁵⁹ ve Vejprtech.

Podle Evidence periodického tisku a vydavatelů na stránkách ministerstva kultury by mělo nyní na Chomutovsku vycházet celkem 37 titulů nejrůznějšího zaměření, od tiskovin věnovaných turistice, cestování, volnému času a sportu, přes obecní zpravodaje až po podnikové časopisy.⁶⁰

---

⁵³ Velikonoční Chomutovské noviny. [cit. 2010-04-28]. Dostupný z WWW: <http://harrypc.blog.cz/0803/velikonocni-chomutovske-noviny>.

⁵⁴ Projekt probíhal od listopadu 2005 do prosince 2006 v rámci programu EU Transition Facility 2004 a Nadací Open Society Fund Praha, realizovalo jej občanské sdružení Oživení, o. s.

⁵⁵ Radniční listy bez cenzury. [cit. 2010-04-10]. Dostupný z WWW: <http://www.bezkorupce.cz/nase-projekty/radnicni-listy/>

⁵⁶ Klášterecké noviny. [cit. 2010-04-10]. Dostupný z WWW: <http://www.klnoviny.cz/>

⁵⁷ Kadaňské noviny. [cit. 2010-04-10]. Dostupný z WWW: <http://www.kadanskenoviny.cz/>

⁵⁸ Jirkovské noviny. [cit. 2010-04-10]. Dostupný z WWW: <http://www.jirkov.cz/jirkovske-noviny/>

⁵⁹ Místní Informační Zpravodaj. [cit. 2010-04-10]. Dostupný z WWW: http://www.vejprty.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=16&Itemid=4

⁶⁰ Evidence periodického tisku. [cit. 2010-04-10]. Dostupný z WWW: <http://www.mkcr.cz/scripts/modules/catalogue/list.php?catalogueID=1&lid=1>

4 Předchůdci týdeníku *Nástup*

Jak již bylo v úvodu řečeno, týdeník *Nástup* vznikl sloučením kadaňského týdeníku *Nástup* a chomutovského týdeníku *Vpřed*, které proběhlo na základě usnesení OV KSČ schváleného v roce 1959. To reagovalo na potřebu rozšířit spektrum informací přinášovaných místními novinami. Hlavním důvodem ale byla územní reforma⁶¹, díky níž byl kadaňský okres sloučen s chomutovským a redakce *Nástupu* se tak přenesla do Chomutova. Považuji za důležité zmínit se i o těchto dvou listech, proto jim věnuji následující kapitolu. Zabývám se jak obsahovou charakteristikou, tak proměnou grafické stránky, ceny a personálního složení redakce.

4.1 Kadaňský týdeník *Nástup*

Na úvod této kapitoly věnuji několik slov původu názvu týdeníku, což je jedno z témat, kterým se ve své článku o historii *Nástupu*⁶² zabývali Petr Rak a Jaroslav Valvoda. Název *Nástup* byl vybrán díky stejnojmennému románu Václava Řezáče, který coby novinář navštívil severočeské pohraničí a zavítal i do Perštejna, do jehož okolí umístil děj svého románu. Kniha byla vydána v roce 1951, v roce 1952 byl dokonce příběh zfilmován a přednostně promítán v Kadani. V této době rada ONV v Kadani rozhodovala o založení vesnických novin.⁶³

První výtisky listu *Nástup* byly z dnešního pohledu na úrovni jednoduchých školních časopisů: byly psány na psacím stroji, doplněny jednoduchými kresbami a dokonce i hlavička měla pokaždé originální, nově vytvořenou kresbu, ač zobrazující stále to samé – zjednodušené panoráma města Kadaně.

Na tomto místě považuji za vhodné zmínit, že jako první rok, kdy *Nástup* vycházel, je uváděn rok 1952, ovšem v čísle 4 z roku 1952, které je nejstarším dochovaným číslem ve sbírkách SOA Kadaň, je uvedeno, že jde už o třetí ročník. Z dostupných zdrojů se mi bohužel nepodařilo zjistit, jakou podobu měl list ve dvou předcházejících ročnících, ale usuzuji, že byl zřejmě také psán na stroji a vycházel spíše podle potřeby, jako tzv. žňové noviny.

---

⁶¹ Zákon o územním členění státu, č. 36/1960 Sb. [cit. 2010-04-10]. Dostupný z WWW: http://abonent.lexdata.cz/lexdata/sb_free.nsf/0/C12571D20046A0B2C12566D40071DC4D

⁶² Z prehistorie okresních novin na Kadaňsku a Chomutovsku. *Nástup*, 2000, roč. 41, č. 26/27, s. 3. Tento článek byl doposud nejucelenějším zdrojem informací o historii *Nástupu*.

⁶³ Z prehistorie okresních novin na Kadaňsku a Chomutovsku. *Nástup*, 2000, roč. 41, č. 26/27, s. 3.

Jeden z textů, resp. věta, kterou redakce oslovila čtenáře, v čísle 4 z roku 1952 totiž o periodicitě lehce naznačuje. „*Přátelé, s nástupem jarních prací začínají znovu vycházet i naše okresní noviny Nástup.*“⁶⁴

Redakce pak čtenáře vyzvala k tomu, aby se stali dopisovateli Nástupu, což byl apel typický v této době pro všechny vesnické noviny. „*Zveme vás všechny mezi naše dopisovatele. Napište nám, jak pracujete u vás v JZD, v obci, pište, jak pokračují jarní práce, jak slavně se chystáte na první máj. Upozorněte nás na nedostatky, které vidíte kolem sebe, upozorněte i na dobré příklady. A napište nám i připomínky jaké si přejete okresní noviny mít, protože jsou to vaše noviny a budeme se snažit, aby se staly vašim pomocníkem v práci. Těšíme se na vaše dopisy! Redakce*“.⁶⁵

Ročník byl v Nástupu označován pouze do té doby, kdy byl psán na psacím stroji, výtisky od srpna 1952 do března 1960 už označení ročníku nenesly. V těchto vydáních také zpočátku chybělo datum vydání⁶⁶, cena a tiráž neuváděla žádné jméno redaktora. Již od srpna 1952 byl ale týdeník tištěn v tiskárně⁶⁷ a list tak začal připomínat noviny v pravém slova smyslu. Do té doby zněl celý název Nástup Kadaňska k socialisaci vesnice, od zmiňovaného data se název zjednodušil na Nástup a staly se z něj vesnické noviny okresu Kadaň. Tento podtitul noviny měly do konce roku 1953, od roku 1954 se současně se změnou formátu z A4 na A3 tento podtitul změnil na vesnické noviny Kadaňska. Další změna se odehrála až v září roku 1959, kdy se z Nástupu staly okresní noviny Kadaňska a vycházely tak až do března 1960, kdy Nástup začal vycházet od prvního ročníku jako orgán OV KSČ v Chomutově.

Počet stran se během sedmi let vydávání téměř nezměnil, pouze první čísla psaná na stroji měla čtyři strany, později týdeník vycházel na jednom listu a pouze výjimečně vyšel opět na čtyřech stranách.

Cena týdeníku byla zpočátku na jedné koruně, v důsledku měnové reformy cena klesla nejprve na dvacet haléřů⁶⁸ a o týden později až na šest haléřů. Částka se pak

---

⁶⁴ *Nástup*, 1952, roč. 3, č. 4, s. 2.

⁶⁵ *Nástup*, 1952, roč. 3, č. 4, s. 2.

⁶⁶ Z obsahu vydání č. 4 lze usoudit, že vyšlo zhruba v druhé polovině dubna 1952.

⁶⁷ Údaj o tom, v jaké tiskárně se týdeník vyráběl, se objevil až v roce 1954. Týdeník se tisknul v Karlovarských tiskárnách n. p., a to až do roku 1958, kdy pak měly na starosti tisk tiskárny Stráž, n. p. Plzeň, tisklo se ale v závodech v Karlových Varech.

⁶⁸ K prvnímu snížení ceny došlo ve vydání ze 14. června 1953, ovšem v SOA Kadaň se dochovala dvě čísla z toho data, z nichž každé nese jinou cenu – jeden výtisk byl ještě za korunu, druhý již za dvacet haléřů.

v srpnu zvýšila na dvanáct haléřů a na této úrovni zůstala až do konce roku 1953, od nového roku byla cena stanovena na dvacet haléřů.

Redakce nebyla nikdy příliš početně zastoupena, list vedl pověřený redaktor ve spolupráci s redakční radou⁶⁹, autoři textů ale byli většinou externí dopisovatelé. Od srpna do listopadu 1952 byla odpovědnou redaktorkou M. Víšková, poté ji vystřídal Vilém Koura. S rokem 1954 se nezměnil jen formát a grafická úprava hlavičky týdeníku, ale ke změně došlo i na místě odpovědného redaktora, jímž se po Vilému Kourovi stala Blažena Stavařová. Vydávání *Nástupu* bylo v druhé polovině roku 1955 přerušeno na tři měsíce, protože novinám chyběl redaktor.

Na volný post byl dosazen Karel Bureš, který v úvodníku v prvním čísle po pauze situaci vysvětlil a apeloval na čtenáře, aby s redakcí komunikovali jak prostřednictvím vlastních textů, tak tím, že se na ni budou obracet se svými potížemi či radostmi.⁷⁰ O dalších členech redakce se čtenáři dozvěděli až v průběhu roku 1957, kdy se v tiráži objevila kromě jména odpovědného redaktora také jména členů redakční rady a vedoucích rubrik. Členy redakční rady tedy byl J. Hejra, J. Šimánek, J. Souček, kulturní rubriku vedl Ludvík Maliha, sportovní rubriku měl na starosti R. Holub, odpovědným redaktorem byl v roce 1957 stále Karel Bureš.

Obsahově se první čísla zaměřovala zejména na události z lokálního zemědělství, předmětem zpráv byla mnohdy kritika, ale i chvála zemědělců, a týdeník přinášel často velice podrobné číselné údaje například o litrech mléka či o procentuálním plnění plánu.⁷¹ Kritika byla vždy mířena velice přesně, zmiňovala konkrétní osoby a byla psaná s ironií, která kritizované zesměšňovala.⁷² Šíře témat ovšem postupně vzrůstala, což na konkrétních příkladech dokládám níže v textu.

---

⁶⁹ V tiráži uváděn „redakční kruh“.

⁷⁰ Slovo úvodem. *Nástup*, 1956, č. 1, s. 1.

⁷¹ „*Družstevníci v Radechově se sešli v předmájové schůzi a zavázali se, že na počet 1. máje zvýší hektarové výnosy u cukrovky o 20 q, doживost krav zvýší denně o 1,10 litrů, denní přírůstek vepřového dobytka zvýší o 20 dkg.*“ *Nástup*, 1952, roč. 1, č. 4, s. 1.

⁷² „*Přesto, že termín splnění dodávek sena státu již uplynul, neplatí dodnes na zemědělce ze Sedlce. Tito přesto, že mají nejlepší předpoklad ke splnění dodávky, nepochopili výzvu naší vlády a čekají, až se seno pravděpodobně usuší samo.*“ Jak se chcete, sedlečtí zemědělci, vyrovnat s dodávkou sena? *Nástup*, 1953, roč. 2, č. 20, s. 1.

Příležitostně vyšly také texty, které se vymykaly běžnému obsahu. Setkáváme se tak kupříkladu s ohlasem na proces s Rudolfem Slánským. Nástup otiskl telegram⁷³ zasláný zaměstnanci ONV v Kadani Státnímu soudu v Praze na Pankráci, dikce byla srovnatelná s telegramy odesílanými v roce 1950, kdy se konal proces s Miladou Horákovou a dalšími obžalovanými.⁷⁴ K případu už se pak týdeník dále nevyjadřoval.

Svou propagandistickou funkci plnil deník také tím, že zdůrazňoval význam tisku, ať už regionálního, či celostátního – konkrétně Zemědělských novin. „*Zemědělské noviny přinášejí nejpokrokovější zkušenosti našeho i sovětského zemědělství, plní úlohu kolektivního organizátora rolníků, sdružujících se ke společenské zemědělské velkovýrobě. Zemědělské noviny jsou bojovníkem za rozšíření socialistického soutěžení v našem zemědělství.*“ (...) „*Zemědělské noviny mají upřímné přání stát se skutečným organizátorem, propagátorem a agitátorem pokroku a socialistického budování v našem zemědělství.*“ (...) „*Čtěte denně Zemědělské noviny v každém JZD! Čtvrtletní předplatné 99 Kčs.*“⁷⁵

Nedostatek dopisovatelů, což byl v té době problém i chomutovského listu Vpřed, přiměl redakci vydat výzvu, aby se čtenáři neobávali zapojit do tvorby týdeníku a psali zprávy ze života své vesnice, a nešlo přitom o nějakou tichou prosbu. „*Všichni družstevníci, zemědělci, zaměstnanci všech složek i občané musí mít zájem o jejich úroveň. Podle toho budou pak ONV plnit svoji úlohu. Pište nám proto. Dopisujte!*“⁷⁶

Jedna z vůbec prvních zmínek o regionálním tisku v Nástupu se týkala týdeníku samotného, když jeden čtenář sepsal kritické zamyšlení *Za vyšší úroveň Nástupu*. Příspěvek vyšel zhruba tři týdny poté, co redakce vydala výše zmíněnou výzvu dopisovatelům. Autorem textu byl zemědělské referent ONV Coufal, který kromě konkrétně zaměřené kritiky navrhoval také řešení stávajících nedostatků. „*Kde však začít s nápravou? Hlavně na rel. IX ONV a v redakci. Mnoho soudruhů má znalosti, má zkušenosti, ale tyto je nutné více zveřejňovat a předávat tak dalším. Bylo právem poukazováno, že to jsou noviny pouze okresního národního výboru. Ano, jsou potud,*

---

⁷³ „*My zaměstnanci ONV v Kadani, rozhořčení nad záškodnickými činy zločinecké bandy Slánského a dalších jeho imperialistických agentů, kteří jsou přímo vinní smrtí národního hrdiny Jana Švermy a Julia Fučíka, a kteří dokonce usilovali o život námi všemi milovaného presidenta republiky s. Klementa Gottwalda, žádáme nekompromisní, neúprosný a tvrdý trest pro všechny tyto vyvrhly a zrádce našeho lidu.*“ *Nástup*, 1954, roč. 2, č. 27, s. 2.

⁷⁴ Srov. KOURA, Petr. FORMÁNKOVÁ, Pavlína. *Žádáme trest smrti!* Praha: Ústav pro studium totalitních režimů, 2009. 616 s. ISBN: 978-80-87211-03-8.

⁷⁵ Deník našich družstevníků a všech zemědělců. *Nástup*, 1953, roč. 2, č. 11, s. 2.

⁷⁶ Staň se dopisovatelem! *Nástup*, 1953, roč. 2, č. 13, s. 2.

*pokud chybí v novinách články od našich vesnických dopisovatelů, družstevníků. Máme jich na okrese mnoho, málo se však hlásí. Co, soudruhu Špánku, Šemíku, Horo, Majere, Sysle, Pertlíku, Pinci a další. Jistě, že ani vám noviny nedají to, co od nich očekáváte. Dejte se však do toho a věřte, že radost z úspěchů, bude-li zveřejněna, bude mnohokrát znásobena.*⁷⁷

Další událostí, která se vedle zemědělských záležitostí dostala na stránky *Nástupu*, byl Den tisku. Zřejmě první zmínka⁷⁸ o tomto dni se objevila v roce 1954, kdy redakce připomněla význam dělnického tisku a odsoudila měšťácké noviny jako ty, které „*ohlupovaly sensacemi pracující a odváděly je od boje za spravedlivé požadavky na práci a chléb*“. Redakce dále zaměřila kritiku sama na sebe a přiznala, že se noviny potýkají s celou řadou nedostatků. Nejpalčivějším problémem byl již zmiňovaný nedostatek dopisovatelů a Den tisku byl vhodnou příležitostí k vyzvání nových přispívatelů, aby se připojili k tvorbě novin. „*Napište nám ke dni tisku, jak se vám naše i jiné noviny líbí, jak vám pomáhají, jaké vidíte nedostatky. Novináři ruku v ruce se čtenáři a dopisovateli povedou náš tisk za novými úspěchy. Tak nejlépe všichni oslavíme Den tisku.*“⁷⁹

U příležitosti Dne tisku redakce popsala údajné praktiky západního tisku, který byl obviněn ze záměrného zkreslování informací, což bylo názorně ukázáno i na příkladu z nedávné doby. „*Velmi oblíbená je metoda vydávat zločince za politické uprchlíky. Tak například začátkem srpna letošního roku byl jeden zemědělský dělník ze Šlesvicka-Holštýnska, který se dopustil ve svém bydlišti podvodu a prchnul, vydáván za uprchlého důstojníka ze sovětské lodi. A aby zpráva vzbudila patřičnou pozornost, zpráva agentury Reuter hovořila dokonce o třech uprchlých důstojnících. Takové jsou tedy metody nepřátelské propagandy. Špatně informovat čtenáře, desorientovat je, odvracet jejich pozornost od politických událostí ve vlastní zemi. A to všechno za účelem udržení a upevnění kapitalistického, vykořisťovatelského řádu.*“⁸⁰

V posledním roce, kdy byl *Nástup* vydáván jako okresní týdeník Kadaňska, vyšel u příležitosti Dne tisku sloupek, který předeslal vývoj okresního tisku po roce 1960. Podle dubnového usnesení ÚV KSČ se měly okresní vesnické noviny změnit na okresní

---

⁷⁷ Za vyšší úroveň *Nástupu*. *Nástup*, 1953, roč. 2, č. 14, s. 2.

⁷⁸ Starší ročníky ze září (1952 a 1953) nebyly bohužel k dispozici, ale dle struktury dochovaných výtisků lze předpokládat, že se o tomto dni nezmiňovaly.

⁷⁹ Redakce vám píše ke Dni tisku! *Nástup*, 1954, roč. 3, č. 21, s. 1.

⁸⁰ ...a jak pracuje tisk na Západě. *Nástup*, 1956, č. 36, s. 1.

noviny, které budou zahrnovat nejen zemědělskou problematiku, ale budou se zabývat i průmyslem, činností národních výborů a dalšími aspekty života typickými pro jednotlivé okresy. „Uvedení tohoto usnesení v život předpokládá podstatně rozšířit obsah a tematiku našich okresních novin. Znamená to ovšem ještě více se přiblížit čtenáři, získat ho, a to nejen pro onu pasivní formu, pro čtení našeho okresního tisku, ale také k aktivní spolupráci.“⁸¹

Kritické články se objevovaly v listu po celou dobu jeho existence, ovšem až v roce 1955 se ustálila pravidelná rubrika *Žihadlo*, do které většinou přispívali sami čtenáři se svými kritickými postřehy. Kritika se nevztahovala pouze na záležitosti zemědělské produkce, ale všeobecně poukazovala na nedostatky zejména ve fungování služeb. V této rubrice se dobře uplatnily právě tak silně vyžadované texty od čtenářů. Jeden z postřehů kritizoval například úroveň služeb v kadaňské restauraci Střelnice. „Restaurace a jídelny v Kadani mají snahu šetřit finance návštěvníků svých podniků. Jeden z příkladů máme ze Střelnice při okresní letní slavnosti 4. září. Nabité sál lidí, přisálí i ostatní místnosti. Pro to vše je zde na obsluhu jediný číšník! Tím návštěvník ušetřil, neboť se k němu číšník dostal jednou za dlouhý čas.“ (...) „Tomu se říká péče o člověka! Redakce *Nástupu* by ráda slyšela (a s ní všichni čtenáři, co takovému postupu řekne podnikové ředitelství *Restaurací a jídelen*?“⁸² Titulek vždy doprovázel obrázek sršně zapichující *Žihadlo* do drobné stylizované postavičky.

Po tříměsíční odmlce *Nástupu* koncem roku 1955 se rubrika *Žihadlo* opět objevila na svém místě i s komentářem redakce, která vysvětlovala, proč bude rubrika i nadále vycházet. „Mnozí ze čtenářů při spatření této rubriky si jistě povzdechnou: ‘A já, už s tím zase otravují!’ Máme-li se přiznat, tedy tomu tak skutečně je. Tato rubrika získala svou tradici již v minulých ročnících *Nástupu* a my nemůžeme a v letošním plánu rozhodně nemáme v úmyslu tuto tradici rušit. Věříme, že náš sršeň se *žihadlem* bude mít ještě letos dosti práce. A až ji mít nebude, pak se jistě zlobit nebude, budou spokojeni i ti, kteří dnes na něj hubují a budeme spokojeni my všichni, poněvadž budeme moci dělat užitečnější práci než kritisovat lajdáctví a z něho pramenící nedostatky, které ujídají tučné sousto z koláče národního důchodu nám všem.“⁸³

---

⁸¹ Před letošními oslavami Dne tisku. *Nástup*, 1959, č. 42-43, s. 1.

⁸² „Dojemná péče“ o návštěvníky Střelnice. *Nástup*, 1955, č. 25, s. 2.

⁸³ Okolo hnoje – a do hnoje! *Nástup*, 1956, č. 1, s. 2.

V následujícím čísle redakce připomněla, že vesnické noviny jsou od roku 1956 distribuovány výhradně Poštovní novinovou službou, tudíž si každý čtenář, který chtěl *Nástup* dostávat, musel zajistit předplatné v hodnotě 5 Kčs na půl roku. Redakce také přislíbila, že *Nástup* bude vycházet pravidelně každý týden a bude přinášet pestrý obsah: především kulturní a sportovní zpravodajství z Kadaňska, zprávy o činnosti výborů žen a rady zemědělcům. Pravidelné vydávání *Nástupu* bylo podmíněno smlouvou s tiskárnou, rukopisy musely být dodávány v určitý den, jinak musela redakce platit penále – ovšem nikoli z rozpočtu *Nástupu*, ale z vlastních prostředků, což bylo pro redakční radu velice zavazující.⁸⁴

Na *Žihadlo* volně navázala v dubnu 1958 rubrika, ve které promlouvala postava Filípka. Nejlépe tuto imaginární postavu a její místo v novinách představí její vlastní úvodní slovo: *„Jsem Filípek. Mým domovem je Československo. Přišel jsem na svět proto, abych pomohl vám všem, kteří se snažíte, aby bylo stále méně škod a lidského utrpení z úrazů. A budu pomáhat i vám zde, na Kadaňsku. Vždycky se budu snažit ukazovat, že stojí za to pracovat co nejvíc bezpečně. Zatím se mi na světě líbí a z každého vašeho pracovního úspěchu mám radost, nezdá mě rmoutí. Prosím vás, pomáhejte mi. Využívejte mně co nejvíce, ať plním poslání, pro které jsem na světě. Když večer usínám někde v koutku místnosti nebo ve své krabici a nehřeje mě už teplo lidské ruky, myslím na vás. Myslím na to velké vaše společné úsilí dělat svět a život lepší... Život v míru, ve zdraví, bez nehod a bez úrazů. A já – jdu s vámi. Váš malý pomocník Filípek.“*⁸⁵

Obsahem této rubriky ve formální podobě sloupku byly nejčastěji informace o dopravních nehodách, omezeních a novinkách na silnicích na Kadaňsku.⁸⁶ Filípek ve svých zamyšleních čtenáře oslovoval a promlouval k nim až dětsky jednoduchou mluvou. Titulek pokaždé doprovázela jednoduchá kresbička buď celého chlapce, nebo alespoň jeho hlavy.

Další rubriky, které celkem logicky našly v listu své místo, byly rubriky kulturní a sportovní. Zpočátku ale čtenáři nenacházeli servis v podobě programů divadel či výsledků kopané, ale například informace o konání přednášek, ideologických

---

⁸⁴ Naším čtenářům. *Nástup*, 1956, č. 2, s. 1.

⁸⁵ Filípek se představuje. *Nástup*, 1958, č. 20, s. 1.

⁸⁶ „Tak máme ten Měsíc bezpečnosti. Ale víte, plakal bych. Vždyť 28. dubna v půl deváté večer Vojtěch Kodýtek v podnapilém stavu na motocyklu beze světel těžce zranil svou matku, která utrpěla kromě zranění na noze a hlavě i otřes mozku. Kodýtek pak z místa činu odejel, aniž by své zraněné matce pomohl. To se stalo v Klášterci.“ Filípek nemá radost. *Nástup*, 1958, č. 21, s. 1.

konferencí či dožíněk, v jejichž rámci bylo připraveno sportovní vystoupení. Od roku 1955 redakce nepravidelně připravovala rubriku *Nové knihy*, v níž byly prezentovány tituly pouze se zemědělskou tematikou, v roce 1956 našli čtenáři poprvé program kin.⁸⁷

Záběr týdeníku se s lety rozšiřoval, například v roce 1957 redakce začala sestavovat soubory několika zpráv z jiných okresů, které byly otiskovány na první straně listu.

Posledním hlediskem při analýze těchto novin byla grafická úroveň listu. Mnohé poznatky jsou shodné s těmi, které dále uvádím o týdeníku *Vpřed*. V prvních letech měly noviny spíše podobu letáku, postupně se ale začaly strukturovat, od roku 1955 vznikaly pravidelné rubriky a grafická úroveň listu se celkově zvýšila. Vývojem prošla i hlavička listu. Zpočátku jednoduchá hlavička prvních tištěných čísel⁸⁸, kterou čtenáři vídali zhruba rok a půl, se v roce 1954 pozměnila a navrátila se k nápadu z počátku roku 1952, kdy byla hlavička ještě ručně kreslená a doplněná zjednodušeným panorámatem Kadaně. Fotografie začaly vycházet až v průběhu roku 1954, a velice zřídka se objevovaly i v dalších letech.

4.2 Chomutovský týdeník *Vpřed*

Původně čtrnáctideník, posléze týdeník *Vpřed*, který měl v podtitulu „za novou vesnici Chomutovska“, vyšel poprvé v lednu 1952.⁸⁹ Tento podtitul zmizel v dubnu 1956 a noviny se změnilly na okresní vesnické noviny Chomutovska. Tisk měly po celou dobu na starosti Krušnohorské tiskárny, národní podnik, závod Chomutov.

List zpočátku redigoval Vladimír Sainer, ale už od 11. čísla prvního ročníku redigovala *Vpřed* Anna Urbanová, která na této pozici zůstala až do konce roku 1959. V roce 1960 se týdeník *Vpřed* stal okresními novinami Chomutovska, byl oficiálním orgánem OV KSČ a Rady ONV, redaktorem byl jmenován Walter Záhorka. Týdeník v této podobě neměl ale dlouhého trvání a byl definitivně zrušen po třech měsících.

---

⁸⁷ *Nástup*, 1956, č. 49-50, s. 2.

⁸⁸ Polovina roku 1952.

⁸⁹ O čem se psalo v prvním čísle, nebylo možné zjistit, protože výtisk se ve fondu SOA Kadaň nenachází. Druhé číslo bylo k dispozici, stejně jako většina výtisků z dalších let.

Cena se v důsledku měnové reformy v červnu 1953 snížila z jedné koruny na deset haléřů. Cena se opět zvýšila v lednu 1954, a to z deseti na dvacet haléřů⁹⁰ a na této úrovni zůstala až do konce vydávání listu v roce 1960.

Obsah i forma, jakou byly informace podávány, byly alespoň v prvním roce existence listu monotónní, naprostá většina textů se zabývala zemědělskou problematikou – někdy šlo o texty pochvalné, vyzdvihující plnění závazků, jiné často velice sarkasticky káraly nedostatky v jednotlivých JZD či u jmenovitých zemědělců⁹¹ a volaly po nápravě. Zpočátku neexistovaly žádné opakující se rubriky a nelze tak ani jednotlivé texty klasifikovat podle obvyklých žurnalistických žánrů. Mezi přispívatele patřili referenti JZD, tajemníci MNV i obyčejní lidé, kteří měli potřebu upozornit na nějaký problém ve svém okolí. Redakce si tyto příspěvky od dopisovatelů žádala a většinou nebyla s množstvím zasílaných příspěvků spokojená.

V druhé polovině roku 1953 se začala objevovat občasná rubrika *Tabule cti*, která vždy vycházela na první straně listu a informovala o plnění plánů ve sklizni, setbě, orbě apod.

První skutečně pravidelnou rubrikou se stalo povídání babičky Všudybylky, se kterou se čtenáři setkali poprvé v prosinci 1953. Prostřednictvím babičky Všudybylky redakce upozorňovala na nedostatky v okrese, ovšem poprvé se babička uvedla kritikou samotného týdeníku *Vpřed*. *„Čtu taky ty vaše noviny, myslím ten Vpřed a tak se mi zdá, že tam není, co by tam mělo být. Jsou tam sice někdy pěkné články, někdy i legrace, lidé se zasmějí nebo se o tom, jak se nyní říká, diskutuje i se pohašeří kvůli tomu a to je dobře, aspoň vidí dobré i špatné příklady a kolikrát vyleze na světlo všelijaká hanebnost nebo se chyba napraví. To ale není všechno. Já si taky všímám, kdo články píše a vidím, že pořád píší jedni a ti samí lidé, jakoby nebylo co psát. Co já jen toho vím, stačilo by každý týden na noviny“*. Následovala odpověď redakce a zbytek textu už tvořilo jen babiččino vyprávění o místních nešvarech. *„Máte pravdu, babičko Všudybylová. Lidé nám málo píší. Podívejte se třeba na tento seznam veřejných pracovníků, co jich je tu a*

---

⁹⁰ V případě dvojčísel se cena zvýšila na 40 haléřů.

⁹¹ *„Víte, že v Kundraticích vážně výmlat jenom z těch důvodů, že zemědělci čekají, až jim STS dodá k mlátiče lis na slámu? Tato mlátička jest již 14 dní v obci nevyužita a zahálí. Máme obavu, aby zemědělci nečekali až do vánoc.*

Víte že, v Kundraticích jsou též zemědělci jako Plášil, Novák a Kocour, kteří mají tak inteligentní dojnice, že poznají, kdy je sobota a neděle. V tyto dny totiž odpočívají a nadojí méně mléka.“ Vpřed, 1953, roč. 2, č. 33, s. 2.

*jen tu a tam od některého dostaneme článek. A jsou i takoví, kteří se ani na kritiku neozvou.*⁹²

Povídání babičky Všudybylové byla v porovnání s ostatními články velice čtivá a svěží a brzy se stala tak oblíbenou rubrikou, že čtenáři babičce Všudybylce začali psát a žádali ji o radu. Rubrika se udržela do roku 1955, kdy ji v srpnu vystřídala jiná, stejně kriticky založená rubrika nazvaná *Televizní okénko*. Redakce vysvětlila zmizení babičky Všudybylky ze stránek listu tím, že babička už je příliš unavená a místo chození po vesnicích sleduje televizi, která tehdy vysílala teprve třetí rok.

„To je náramně dobrá věc, tenhle ten televizor,“ pokračovala, „člověk v něm vidí bezmála celý svět, vidí, co se kde děje, jak lidé žijí, vidí jejich bolesti i radosti.“ *„Takový televizor bychom potřebovali do redakce,“ uklouzla nám poznámka. „To by nebylo špatné“, řekla babička. „ (...) „Možná by vám v té továrně, co ty televizory vyrábějí, udělali takový přístroj, abyste s ním viděli do všech vesnic v okrese.“* *Nápad babičky Všudybylky nedal některým členům redakční rady spát. Nakonec jsme se rozjeli do továrny a tam nám soudruzi slíbili, že nám do měsíce televizor zhotoví. Dnes přinášíme našim čtenářům první záběry, které jsme do našeho přijímače zachytili.“*⁹³

Byla to zřejmě reakce na zvyšující se popularitu televize a redakce předpokládala, že tímto způsobem upoutají čtenáře stejně, jako se to dařilo s babičkou Všudybylovou. Sama redakce označila tuto rubriku jako satirickou.⁹⁴

Kritika místních poměrů měla občas i veršovanou podobu, což bylo ve velkém kontrastu s odbornými a agitačními články, které v listu převládaly.

In-ven-tura⁹⁵

*Lidičky moji, to vám byla mela,
„Inventura se nám pověsila –
v Černovicích v masném krámku,
u dveří hned vedle zámku.
Visí tam už celé týdny,
co skončila svůj život bídný...
Proč si chudák zoufala –
zklamalo ji – v co doufala?
Hřbitovem to kolem voní,
vedoucího zákazníci honí...
Kde je ten muž v bílém fraku?
Není snad už také v trapu?*

⁹² *Vpřed*, 1953, roč. 49, č. 49, s. 2.

⁹³ *Maso je lepší než brambory. Vpřed*, 1955, roč. 4, č. 33-34, s. 2.

⁹⁴ *Novoroční rozjímání nad vesnickými novinami. Vpřed*, 1956, roč. 5, č. 1, s. 1.

⁹⁵ *Vpřed*, 1959, roč. 8, č. 39, s. 2.

Další sebereflexí týdeníku bylo zamyšlení vydané na konci roku 1954, kdy redakce ohodnotila vztah čtenářů k listu jako poměrně dobrý, což byla i zásluha vyprávění babičky Všudybylky, ale především byl opět zdůrazněn nedostatek dopisovatelů.⁹⁶ Ve stejně sebekritickém duchu se neslo i další zamyšlení v prvním čísle roku 1956.⁹⁷

Počátkem roku 1958 otiskovaly noviny odpovědi z velké čtenářské ankety, v níž pisatelé hodnotili úroveň a obsah listu Vpřed. Ohlasy byly vesměs pozitivní, někteří čtenáři volali po větším množství aktualit ze zemědělství, zejména ženy chválily oznámení o programech kin a povídku *Márinčino štěstí*, která byla v té době otiskována na pokračování. Jak si představoval vzhled a obsah novin člen JZD Malé Březno Štefan Sandanus, dokumentuje ve zkratce závěr jeho příspěvku: „Podle mého názoru by měla být první strana věnována článkům, které řeší základní problémy našeho zemědělství, ať už jsou psány odborníky nebo pracovníky různých podniků, nebo přímo z pracovišť a až na druhou stranu ostatní články ze života vesnice. Dále bych doporučoval, aby všechny články byly podepsány pisatelem. Pokud se týká kritických článků, i když dosud uveřejňované okénko není špatné, bylo by lepší, kdyby se kritické články otiskovaly jako čtení pod čárou. Přeji našim vesnickým novinám v tomto roce hodně úspěchů v boji za dovršení výstavby socialismu na našich vesnicích.“⁹⁸

Tečku za první čtenářskou anketou učinila redakce v polovině března roku 1958, kdy shrnula její výsledky a vyhlásila anketu další. Redakce tak reagovala na čtenářské připomínky, aby v novinách vycházelo více článků od samotných čtenářů, pro což byla další anketa⁹⁹ vhodnou motivací.

Koncem třetího ročníku začala nepravidelně vycházet rubrika *Kultura a sport*, které patřila zhruba čtvrtina druhé strany, a noviny tak začaly poprvé¹⁰⁰ poskytovat i

---

⁹⁶ „Musíme mít dopisovatele v každé obci, abyste byli spokojeni Vy i my. Záleží i na Vás, neboť budeme takové, jakými si nás uděláte, protože ráz novin určují vždy čtenáři.“ Naším čtenářům, *Vpřed*, 1954, roč. 3, č. 52, s. 2.

⁹⁷ Novoroční rozjímání nad vesnickými novinami. *Vpřed*, 1956, roč. 5, č. 1, s. 1.

⁹⁸ Jaké by měly být vesnické noviny Vpřed. *Vpřed*, 1958, roč. 7, č. 6, s. 2.

⁹⁹ Jako další téma redakce zvolila odměňování zemědělských pracovníků.

¹⁰⁰ Pokud pomineme často velice podrobné a odborné rady zemědělcům např. ohledně ředění chemických přípravků a hloubky orby.

určitý servis v dnešním slova smyslu. Kromě programů divadel se objevovaly také tipy na nové knihy, šlo zejména o příručky určené pro zemědělce.¹⁰¹

Za zmínku stojí ještě to, jak noviny informovaly o oslavách Dne tisku, který se slavil 21. září, ve výročí vydání prvního čísla deníku Právo v roce 1920. Větší pozornost byla tomuto dni na stránkách listu věnována v roce 1959, kdy se na základě usnesení ÚV KSČ z dubna 1959 chystala reorganizace vesnických novin na okresní noviny s rozšířenou tematikou. V okrese Chomutov mělo podle rozhodnutí byra OV KSČ Chomutov k této změně dojít dne 1. října 1959. Článek kromě této informace vyzdvihl zásluhy socialistického tisku a pozval čtenáře na oslavy tohoto dne do budovy ONV Chomutov.¹⁰²

Charakteristika novin by nebyla úplná, pokud bych ještě nezmínila grafickou podobu listu. Z původního formátu A4 přešly noviny během roku 1955 na formát A3, u něhož už zůstalo až do zániku listu v březnu 1960. Grafická úroveň listu se postupně zlepšovala, již v roce 1955 se v titulcích začalo používat různé písmo, zatímco do té doby používala tiskárna pouze jeden typ písma a většinou i jednu velikost fontu. V průběhu třetího ročníku se v hlavičce začala objevovat různá hesla odpovídající ročnímu období a směřující zemědělce k vhodné činnosti.¹⁰³ Během celých 50. let doplňovaly text drobné kresbičky, např. v roce 1956 se téměř v každém čísle objevoval obrázek kukuřice, protože to byl první rok, kdy se kukuřice na Chomutovsku pěstovala ve velkém a Vpřed tomu věnoval hodně pozornosti. Drobná kresba se v tomto roce dostala i do hlavičky listu¹⁰⁴ – dva klasy obilí vyrůstaly z písmene V a bezpatkové písmo se změnilo na patkové. V této podobě zůstala hlavička až do sloučení s týdeníkem Nástup.

---

¹⁰¹ Chov skotu v JZD, I. díl; Renovace součástí. *Vpřed*, 1955, roč. 4, č. 33-34, s. 2.

¹⁰² Na sobotu 26. 9. 1959 byl připraven program v podobě celookresního aktivu čtenářů a dopisovatelů okresních vesnických novin, zazněl i referát o významu tisku, byla zhodnocena práce dopisovatelů a členů redakční rady, z nichž nejlepší byli odměněni věcnými cenami a knihami. V budově ONV, kde se setkání konalo, byla dále připravena výstava „Jak se dělají noviny“ s ukázkami prvních výtisků listu *Vpřed*. *Zveme vás na oslavu Dne tisku*. *Vpřed*, 1959, roč. 8, č. 39, s. 1.

¹⁰³ Pramenem vzdělání, vědeckých a praktických poznatků je odborná zemědělská kniha. *Vpřed*, 1954, roč. 3, č. 41, s. 2. Splnit plán a udržet mír – nechť se stane v novém roce heslem všech družstevníků a rolníků. *Vpřed*, 1954, roč. 3, č. 52, s. 2.

¹⁰⁴ Tato změna souvisí s výše popsanou změnou listu na okresní vesnické noviny Chomutovska.

Co se týče fotografií, v prvním ročníku jich vyšlo velice málo a jejich počet se ani v průběhu dalších let příliš nezvýšil, převládaly záběry se zemědělskou tematikou a ve většině případů nebylo označeno, kdo je autorem fotografie.

5 Proměny týdeníku v jednotlivých desetiletích

V této kapitole zachycuji základní charakteristiky týdeníku *Nástup* od jeho vzniku v roce 1960 až do současnosti. Uvědomuji si, že je velice obtížné shrnout padesátiletou historii na několika stránkách, proto se při své analýze budu držet několika bodů, které mi poslouží pro závěrečné srovnání. Stejně jako u kadaňského týdeníku *Nástup* a chomutovského týdeníku *Vpřed* nejprve zaměřím pozornost na personální změny v redakci, vývoj počtu stránek a ceny a v kapitolách zachycujících vývoj po roce 1990 se také krátce zmíním o vývoji reklamy na stránkách *Nástupu*. Obsahové proměny popíšu na příkladu výrazných rubrik či témat vztahujících se k zpravodajství, kultuře a publicistice. Pro každé desetiletí jsem se také pokusila vybrat určité, jinam nezařaditelné zajímavosti, které jsem zastřešila titulkem *Vybrané obsahové zvláštnosti*. Poslední podkapitolu pak věnuji podobě internetových stránek *Nástupu*.

5.1 Šedesátá léta

5.1.1 Personální složení a další formální údaje

V této podkapitole vycházím zejména z tiráží týdeníku *Nástup*, ovšem některé informace, jako například výše nákladu a okolnosti personálních změn, jsem získala zejména ze zápisů z rad a plén ONV Chomutov. Informace získané z tiráží nevypovídají přesně o tom, kdy redaktor začal, nebo ukončil práci v týdeníku, na druhou stranu zápisy z rad ONV neobsahují všechny personální změny, proto je následující údaje nutné chápat jako orientační.

Úplně první číslo nově vytvořeného *Nástupu* vyšlo 1. dubna 1960, ovšem toto vydání nebylo označeno číslem 1, nýbrž na první pohled poněkud nelogicky číslem 14. Důvodem bylo ale to, že chomutovský *Nástup* navázal na číslování svého předchůdce z Kadaňska, který v roce 1960 vyšel ve třinácti vydáních. Nový *Nástup* vycházel jako orgán Okresního výboru KSČ v Chomutově, od roku 1966 do roku 1968 pak jako orgán Okresního výboru KSČ a Rady ONV v Chomutově. Od dubna 1968 do srpna 1970 měl týdeník status okresních novin Chomutovska.

Do nové redakce v Chomutově přešel z Kadaně Karel Bureš, který zastával funkci vedoucího redaktora, redaktory se stali Walter Záhorka a Zdeněk Petrovič. Po

Záhorkovi nastoupil Jiří Malík. Bureš byl redaktorem *Nástupu* v letech 1960-1966, v červnu 1968 tragicky zemřel.¹⁰⁵

V letech 1963-1964 byl redaktorem také Vladimír Renčín, dnes známý jako kreslíř a karikaturista.¹⁰⁶ Kromě textů tvořil pro *Nástup* kresby a karikatury.

V srpnu 1965 přišel do redakce Oldřich Týř, který v redakci později zastával místo vedoucího redaktora, a který vedl *Nástup* ve vypjatých letech 1968 a 1969. Týř vedl v roce 1969 marný boj s radou ONV, před kterou se snažil obhajovat ideologickou náplň listu během roku 1968, ovšem koncem roku 1969 z *Nástupu* definitivně odešel.

Jiří Malík byl v roce 1965 pověřen vedením redakce závodních novin v ZKL v Klášterci a do *Nástupu* dále přispíval jen jako externí dopisovatel.¹⁰⁷ Další redakční posilou byl od roku 1966 Rudolf Dočekal. Dočekal byl později po Týřovi určen dočasným vedoucím redaktorem, a to s platností od 1. září 1969.¹⁰⁸

Počátkem roku 1968 byl na plenárním zasedání ONV schválen návrh na zřízení samostatné příspěvkové organizace redakce okresních novin *Nástup*. Změna byla odůvodněna tím, že toto zřízení „*bude mít nepochybně klad ve větší operativitě samotného řízení, obstarávání všech nutných potřeb pro zajištění chodu redakce, pro zvyšování politicko-odborného obsahu novin, na druhé straně bude nutné donucovat redakci hospodařit s finančními prostředky efektivně se zřetelem na zvyšování vlastních příjmů, zejména soustavným rozšiřováním nákladu časopisu a s postupným snižováním dotace z prostředků státních.*“¹⁰⁹

Týdeník pravidelně vycházel v rozsahu čtyř stran, výjimečně vyšel jen na jednom listu, což se stalo v srpnu 1968, kdy *Nástup* vycházel několik dní jako deník. To bylo také jediné období, kdy se změnila cena, některé výtisky byly distribuovány zdarma, některé stály dvacet haléřů. Cena týdeníku byla za běžných okolností čtyřicet haléřů a na této úrovni se držela celá šedesátá léta.

---

¹⁰⁵ *Nástup*, 1968, roč. 9, č. 23, s. 1.

¹⁰⁶ Zprávy staré čtvrt století. *Nástup*, 1989, roč. 29, č. 10, s. 3.

¹⁰⁷ Jirka Malík posílá redakce v ZKL. *Nástup*, 1965, roč. 6, č. 36, s. 1.

¹⁰⁸ Usnesení Rady ONV Chomutov č. 149/69. SOA v Kadani, Inventární seznam ONV Chomutov, kniha č. 67.

¹⁰⁹ Plénium ONV Chomutov z 12. ledna 1968. SOA v Kadani, Inventární seznam ONV Chomutov, kniha č. 338.

Dalším údajem, který má místo v této podkapitole, je výše nákladu. Tato informace se v samotném *Nástupu* běžně neuváděla, jednu ze zmínek jsem zaznamenala v roce 1964 u příležitosti Dne tisku, kdy redakce uvedla, že od nového roku bude zvýšený náklad činit 6 200 výtisků.¹¹⁰ V roce 1965¹¹¹ týdeník informoval, že mu byl zvýšen přiděl papíru, konkrétní údaj ale uveden nebyl. Další informace o zvýšení nákladu proběhla počátkem roku 1966, redakce tak reagovala na čtenářskou stížnost ohledně nedostatku výtisků *Nástupu*. Zvýšení nákladu plánované v roce 1964 se zřejmě neuskutečnilo, protože podle údajů z této zprávy se náklad během roku 1965 zvýšil z 5 300 na 7 100.¹¹²

Týdeník se od roku 1960 do 1963 tiskl v chomutovské tiskárně, a to technikou knihtisku, po zbytek 60. let pak měla tisk na starosti ústecká Severografia, kde se tisklo na rotačce.¹¹³

Za krátkou poznámku stojí i grafická úprava *Nástupu*, zejména hlavička týdeníku. Logo¹¹⁴ se od šedesátých let nezměnilo, drobnými úpravami prošla jen hlavička jako celek. Hned od druhého, resp. patnáctého čísla prvního ročníku přibyla do hlavičky červená hvězda a protáhlý trojúhelník, tyto symboly poté zmizely v polovině roku 1962. V roce 1963 byla hlavička opět doplněna a to známým zvoláním *Proletáři všech zemí, spojte se!*, které čtenáři mohli vídat až do roku 1967.

V porovnání s týdeníky *Vpřed* a kadaňským *Nástupem* vycházelo v novém *Nástupu* mnohem více fotografií, což bylo samozřejmě dáno i všeobecným zlepšením technologií. Zvýšila se i kvalita fotografií a rozšířil jejich žánrový rozptyl. Ilustrační fotografie dobytka či portréty schopných zemědělců postupně vytěsnily sportovní fotografie, záběry z kulturních akcí a v druhé polovině 60. let byly obvyklé i snímky z přírody či momentky z letních prázdnin. Počátkem roku 1966 dokonce vyšla výzva čtenářům, aby zasílali do redakce své fotografie, neboť „v novinách má své místo i náladový snímek, pokus o umělecký záběr“¹¹⁵.

---

¹¹⁰ *Nástup*, 1964, roč. 5, č. 39, s. 2.

¹¹¹ *Nástup*, 1965, roč. 6, č. 27, s. 3.

¹¹² *Nástup*, 1966, roč. 7, č. 11, s. 2.

¹¹³ Před patnácti lety vyšel první *Nástup*. *Nástup*, 1964, roč. 15, č. 17, s. 3.

¹¹⁴ Autorem loga je Alexandr Braborec (narozen 1923), někdejší výtvarník a grafik Válcoven trub. Hlavička je zaregistrována na Úřadu průmyslového vlastnictví ČR.

Srov. Pětatřicetiletá hlavička. *Nástup*, 1995, roč. 36, č. 12, s. 1. Z prehistorie okresních novin na Kadaňsku a Chomutovsku. *Nástup*, 2000, roč. 41, č. 26/27, s. 3.

¹¹⁵ *Nástup*, 1966, roč. 7, č. 1, s. 2.

5.1.2 Obsahová charakteristika

Tato podkapitola si neklade za cíl přesnou obsahovou analýzu textů, vzhledem k rozsahu práce to ani není možné; mojí snahou však bylo zachytit nejvýraznější rubriky a všeobecnou proměnu listu, která byla díky Pražskému jaru mnohem patrnější, než v následujícím desetiletí. Vývoji v roce 1968 a 1969 věnuji zvláštní kapitolu, protože jak samotný obsah Nástupu, tak dobové materiály z ONV vztahující se k Nástupu si žádají podrobnější pohled.

Obsahovou charakteristiku prvních let Nástupu popsal velice výstižně vedoucí redaktor Karel Bureš, který vysvětluje volbu názvu periodika a okolnosti spojené s fungováním redakce. *„Jeho název Nástup bude dobře odpovídat charakteru a úkolům ve výstavbě nového okresu a také jeho obsah bude především zaměřen na pomoc a podporu úkolů, stanovených pro poslední rok druhé a pro třetí pětiletku.“* (...) *„Vzhledem k vytvoření větších územních celků mohou nyní nové okresní časopisy vycházet ve větším rozsahu, o čtyřech stranách. Také personální obsazení redakce se zvětšuje. Dvěma redaktorům jistě při vytváření dobré náplně a dobré úrovně listu pomůže redakční rada, spolupracovníci a zejména spoléháme na široký aktiv dopisovatelů ze všech míst našeho okresu, že i oni budou aktivními tvůrci našeho Nástupu. Chceme, aby na stránkách časopisu byl zachycen společenský život okresu v plné jeho šíři a věříme, že za pomoci vás, čtenářů, se nám toto předsevzetí podaří.“*¹¹⁶

Jaký měla tato výzva ohlas u čtenářů, dokazuje například dopis studenta Rudolfa Musila z Chomutova: *„Vážení soudruzi, je-li možné, chtěl bych se do vaší redakce přihlásit jako dopisovatel. Nevím však, zda budu muset dopisovat pravidelně. Chtěl bych se přihlásit jako stálý dopisovatel. Studuji na průmyslové škole stavební v Kadani, kam dojíždím autobusem z Chomutova. Námětů na příspěvky je zde dost, např. nácvik na spartakiádu, turnaj o nejlepší družstvo v kopané, práce ZO ČSM apod. Za kladné vyřízení předem děkuji. S pozdravem Práci čest!“*¹¹⁷

Publicistika

Kromě řídicího redaktora Karla Bureše se do nového Nástupu přenesla i kritická rubrika nazvaná podle svého mluvčího – *Filípek*. Staronová rubrika byla uvedena

---

¹¹⁶ Novému časopisu na cestu. *Nástup*, 1960, roč. 1, č. 14, s. 2.

¹¹⁷ Hlásím se jako dopisovatel. *Nástup*, 1960, roč. 1, č. 18, s. 2.

představením Filípka: „Čtenáři na Kadaňsku mě už znají. Ale ostatním se musím znovu představit. Jsem Filípek. A přišel jsem na svět proto, abych pomohl vám všem, kteří se snažíte, aby bylo stále méně škod a lidského utrpení z úrazů.“¹¹⁸ Rubrika se v týdeníku udržela pouze do konce roku 1962.

Rozšíření týdeníku na čtyři strany umožnilo vznik několika dlouhodobějším rubrikám, z nichž se hned v prvním čísle objevila vlastivědná rubrika *Poznáváme náš okres*, která začala představením města Chomutov¹¹⁹ a vycházela až do poloviny roku 1961, a také rubrika *Život strany*¹²⁰, která informovala o závazcích a činnosti nejrůznějších místních organizací. Příležitostně byla k této rubrice přidávána fotografie zachycující vzornou nástěnku v některé z vesnic okresu. Rubrika ze stránek *Nástupu* zmizela s koncem roku 1962.

Sama redakce upozornila na vznik rubriky s titulkem *Úkol týdne*, která pravidelně přinášela heslovité pokyny pro agitátory a nástěnkáře.¹²¹ Rubrika se ovšem udržela jen zhruba do konce roku 1960 a žádná podobná na ni již nenavázala.

Již od roku 1963 bylo patrné uvolňování společenských poměrů, ze stránek *Nástupu* mizely tvrdé agitační výzvy; zemědělství, které bylo původně hlavním tématem, ustupovalo do pozadí a více prostoru bylo dáno kultuře, problémům města a celkově společenským problémům. Příležitostně vycházely kreslené vtipy Vladimíra Renčína, které se trefovaly právě do aktuálních problémů společenského vývoje.

Ačkoli nelze bez zjednodušení shrnout poznatky získané studiem těchto rubrik, je patrný přesun od kritiky jednotlivců, která byla typická zejména pro předchůdce *Nástupu* v 50. letech, k otevřené kritice společenského systému, která vyvrcholila v roce 1968. Jakou podobu tato kritika měla, mohou demonstrovat některé konkrétní texty zejména z druhé poloviny 60. let.

Kritické dopisy čtenářů otiskovala redakce příležitostně pod titulkem *Pomozte!* V jednom z červencových vydání roku 1965 uvedla redakce kritické dopisy tímto textem: „Redakce opět předkládá veřejnosti dva případy, které mají ‘punc’

---

¹¹⁸ Filípek. *Nástup*, 1960, roč. 1, č. 14, s. 1.

¹¹⁹ *Nástup*, 1960, roč. 1, č. 14, s. 3.

¹²⁰ *Nástup*, 1960, roč. 1, č. 14, s. 2.

¹²¹ Hovoříme o cestě N. S. Chruščova po Francii. *Nástup*, 1960, roč. 1, č. 14, s. 2.

Agitovat za masovou účast pracujících v letošním májovém průvodu. *Nástup*, 1960, roč. 1, č. 18, s. 2.

neřešitelnosti. Nebudeme si přece nalhávat, že se stavem kultury a kulturních zařízení jsme bůhvíjak spokojeni. Také druhou stížnost lze jen těžko považovat za netypickou v našich městech. Obě stížnosti redakce neprověřovala. Při jejich řešení vnitřní cestou by totiž bylo možné zjistit a dozvědět se řadu 'objektivních potíží', ale k vyřešení by těžko došlo. Takto, po zveřejnění, bude nutno odpovědi k těmto stížnostem formulovat tak, aby se daly také předložit veřejnosti, aby byly důvěryhodné i pro zasvěcené. A to redakce očekává."¹²² Pro lepší pochopení těchto slov ještě poznamenám, že kritické dopisy se týkaly konkrétních kulturních zařízení v Chomutově a problému s vhodnou místností pro sídlo Okresního výboru Čs. společnosti pro šíření politických a vědeckých znalostí v Chomutově.

Poměrně pravidelně, zhruba od roku 1965, se kritika nejrůznějších společenských neduhů objevovala v kurzívou psaných textech na podvalu první stránky. Od roku 1966 byla s těmito texty spojena imaginární postava chlapce Pepíka z Kadaně, který obvykle líčil své zážitky z domova, s rodinou či ze školy, ovšem vždy se přitom dotkl nějakého nedostatku, který netrápil jen jej, ale obecně obyvatele regionu či celého státu. Fejetony měly formu jednoduchého, lehce naivního dětského vyprávění, byly velice čtivé a vždy zakončené patřičnou pointou.¹²³

Kulturní témata

Své místo na stránkách *Nástupu* si samozřejmě vydobyla kulturní témata, kterým patřila nejčastěji třetí strana. Hned od prvních čísel se na této straně začal se stále větší pravidelností objevovat zastřešující titulok *Kulturou Chomutovska*, který zahrnoval programy kin, divadel, upozornění na koncerty, výstavy a filmové festivaly. Redaktoři nezapomínali ani na nové knihy, a samozřejmě nemohly chybět texty pochvalné i kritizující dění v kulturních zařízeních v okrese. Za zmínku stojí například několik týdnů trvající slovní přestřelka z roku 1966, která začala polemikou o kultuře na Kadaňsku a postupně se rozvinula do diskuse o všeobecné kulturní problematice. Příspěvků nakonec dostávala redakce tolik, že vydala výzvu, aby čtenáři psali své texty

---

¹²² *Nástup*, 1965, roč. 6, č. 29, s. 3.

¹²³ „Pání milí, píšu Vám při svíčce. Protože u nás zas nesvítí elektrika. To vám je shon, když celé sídliště naráz zůstane potmě! Mrňousi ve všech bytech brečí. Rodičové nadávají a hádají se o svíčku.“ (...) „Babička řekla, že se teda diví. Tolik uhlí zbaští ty Tušimice a ještě jsme věčně potmě! Tatínek řekl, že to s Tušimicema nemá co dělat. Spíš prý se nějakým troubou, který špatně spočítal výkon trafo (co trafo žere, nevím) pro sídliště.“ Pepík, tma a Tušimice, *Nástup*, 1966, roč. 7, č. 10, s. 1.

přiměřeně dlouhé, jinak je budou redaktoři krátit.¹²⁴ V roce 1963 přibyla rubrika Zrnka kultury, kterou tvořilo několik krátkých zpráv a která v listu zůstala už do konce desetiletí.

Kulturní témata byla určitým měřítkem uvolňování poměrů v druhé polovině šedesátých let, což mohli poměrně dobře sledovat i čtenáři *Nástupu*. Pokud rozšíříme pojetí kulturního obsahu v *Nástupu* z pouhých upozornění na nové knihy či programů kin na texty všeobecně reflektující kulturní (tj. „nepolitické“ a „nesportovní“) aktivity jednotlivců, skupin i sdružení, měl týdeník mnoho, co mohl nabídnout.

Nástup přinesl několik cestopisů, které byly otiskovány na pokračování, v roce 1960 to byl seriál *Pro koho jsi sladká, Francie*¹²⁵, jehož autorem byl Ladislav Matuška. V roce 1961 vycházel seriál nazvaný *Cuba si – Yankies NO!*¹²⁶, jehož autorem byl Jan Kostrhůn, v roce 1964 cestopis z pera Jana Mičky nazvaný *Ve městě krále valčíků*.¹²⁷ Posledním cestopisným povídáním na pokračování bylo *Autokarem po Jugoslávii*, které také vycházelo v roce 1964 a jehož autorem byl člen redakce Jiří Malík.

O proměně kulturní sféry dále svědčí mnohé zprávy, z nichž jsem pro ilustraci některé vybrala. Již v roce 1964 byl v Chomutově založen jazzový klub, o čemž *Nástup* ihned informoval¹²⁸ a také přidal pozvánku na první koncert, na němž vystoupila kapela z Prahy. V témže čísle *Nástupu* vyšlo kritické zamyšlení nad malou návštěvností filmu *Obžalovaný* režisérů Kadára a Klose, který měl na filmových festivalech úspěch, ovšem v Chomutově se setkal s minimálním zájmem.¹²⁹

---

¹²⁴ „Polemika je pěkná věc, ale všechno má své meze. i místo v novinách. Napište nám svůj názor, rádi jej otiskneme, bude-li formulován jasně a stručně. Přesáhne-li váš příspěvek 60 strojem psaných řádek, nesmíte se na nás zlobit, že jej nemilosrdně zkrátíme. Platí?“ Úpěnlivá prosba. *Nástup*, 1966, roč. 7, č. 6, s. 3.

¹²⁵ První díl viz *Nástup*, 1960, roč. 1, č. 41, s. 2.

¹²⁶ První díl viz *Nástup*, 1961, roč. 2, č. 48, s. 2.

¹²⁷ První díl viz *Nástup*, 1964, roč. 5, č. 38, s. 2.

¹²⁸ *Nástup*, 1964, roč. 5, č. 45, s. 3.

¹²⁹ Redakce k článku připojila drobnou poznámku: „*Tenhle film se již dnes v Chomutově nepromítá. Zdálo by se tedy, že článek je opožděný, zbytečný. Ale opravdu měl platnost jen na počátku tohoto měsíce, nejsou podobné situace i při jiných dílech filmové tvorby, skutečné umělecké tvorby?*“ Film, na který v Chomutově nebyly fronty. *Nástup*, 1964, roč. 5, č. 45, s. 3.

Také další zprávy se týkaly zejména hudby a filmu, za zmínku stojí například pozvánka na koncert Luise Armstronga¹³⁰; zmínka o konání besed o moderní hudbě¹³¹; pozvánka na „*pozoruhodný film Miloše Formana*“ Lásky jedné plavovlásky¹³² či kladné ohodnocení „*první jam session*“, která se v Kadani odehrála v lednu 1967.¹³³

Zpravodajství

Všeobecná charakteristika zpravodajství v této době se kryje s tím, co již bylo výše řečeno o publicistice. Trendem celých 60. let bylo postupný odklon od zemědělství, které sice mělo v týdeníku své stálé místo, ale bylo doplňováno zprávami o dopravě, rozvoji průmyslu, regionu jako celku a samozřejmě nechyběly informace o zasedání OV KSČ Chomutov či jiných řídicích orgánů.

Ačkoli nelze v souvislosti s Nástupem hovořit o posunu k bulvárním zprávám, do jisté míry se redakce snažila různými prostředky obsah ozvláštnit, ať pomocí velkých, červenočerných titulků či zařazením zpráv s prvky senzace. Za příklad poslouží titulek *Nepokradeš! Kradl. Nezabiješ! Zabil.*¹³⁴, nebo titulek z téhož roku hlásající *Zrůda v chomutovské drůbežárně*¹³⁵, který doprovázel fotografii čtyřnohého kuřete.

Jednou ze snah, jak čtenáře upozornit na zajímavé zprávy, bylo zavedení souhrnu obvykle tří až čtyř titulků nad hlavičkou, což se ovšem nestalo zcela pravidelnou praxí. Postupně se v listu ustálila i černá kronika, zpočátku tyto krátké zprávy vycházely pod titulkem *Ze zápisů VB*, v roce 1967 se ustálila rubrika *Černý týden v okrese*, která se udržela po zbytek 60. let. Zprávy z černé kroniky se nakonec dostaly i na první stranu, případně na ně alespoň upozorňoval souhrn nad hlavičkou týdeníku.

Vybrané obsahové zvláštnosti

Několik vět si podle mého názoru zaslouží i snaha nalákat čtenáře dětského věku zavedením rubriky *Štírek*, kterou výstižně popisuje úvodní slovo redakce. „*Milé děti, dnes poprvé čtete Štírka. Je určen vám, vašim přátelům a vašim spolužákům. Chtěli*

---

¹³⁰ Chcete vidět krále džezu? *Nástup*, 1965, roč. 6, č. 8, s. 3.

¹³¹ Povídání o big-beatu. *Nástup*, 1965, roč. 6, č. 11, s. 3.

¹³² *Nástup*, 1965, roč. 6, č. 47, s. 1.

¹³³ *Nástup*, 1967, roč. 8, č. 7, s. 3.

¹³⁴ *Nástup*, 1967, roč. 8, č. 9, s. 1.

¹³⁵ *Nástup*, 1967, roč. 8, č. 20, s. 1.

*bychom, abyste zde našli zprávy, povídky, fotografie a kresby, které by vás zajímaly. Také bychom chtěli, abyste sami do Štírka psali, kreslili a fotografovali, protože tento koutek Nástupu je váš a pro vás.*¹³⁶ Mladí čtenáři se mohli dozvědět o zajímavých mimoškolních aktivitách, přečíst si popletené pohádky či stručné zprávy o dění ve školách a kulturních institucích. Nechyběly ani příspěvky od čtenářů školou povinných, kteří například líčili zážitky ze školy v přírodě. Rubrika neměla ovšem dlouhého trvání a po několika měsících nadobro z listu zmizela.

Během 60. let měl Nástup celkem osm zvláštních vydání, sedm z nich mělo deníkovou formu, zachycovalo dění během posledního srpnového týdne roku 1968 a podrobně se jimi zabývá v samostatné kapitole.

Obsah osmého zvláštního vydání byl o poznání radostnější, šlo totiž o majálesové vydání z května 1966, kdy veškeré texty měli na starosti tvůrci školních časopisů. Obsah čísla byl velice pestrý, od kratičkých povídek, anekdot, přes rozhovory s králi a královnami majálesu, až po program májových oslav psaný archaickou češtinou. Uvolněnou atmosféru ilustruje *Balada předmájová*. „*V neděli měl být (a skutečně byl) 1. máj. S nejlepším úmyslem, že budu první, jsem ve čtvrtek večer vyzdobil naše okna. Lidé, kteří chodili kolem, si na naše okna ukazovali a smáli se. Slyšel jsem, jak povídají o nadměrném třídním uvědomění a o vysoké škole. Budu totiž letos maturovat. Byl jsem rád, že za chvíli byla tma. Druhý den se do rozesmátého dubnového rána dívala skoro všechna okna v naší ulici, ozdobená barevnými plakáty a vlaječkami.*“¹³⁷

V roce 1964 byla založena tradice silvestrovských vydání, která zpočátku na jedné, později i na více stránkách přinášela perličky z úředních spisů, kreslené vtipy, aforismy či humorné příběhy ze života. Zejména v roce 1968 byl humor velice specifický – reagoval jak jinak než na politický vývoj v zemi. O rok později již byla redakce opatrná a politickou satiru vystřídal vtipy především z manželského života.

Pro čtenáře zvyklé na vážný tón novin byla jistě vůbec první silvestrovská stránka překvapením, nezvykle žertovné bylo i úvodní slovo vysvětlující zmatky s datem vydání Nástupu. „*Dnešní číslo Nástupu nese v záhlaví datum 1. ledna 1965. Dnešní*

---

¹³⁶ *Nástup*, 1967, roč. 8, č. 10, s. 3.

¹³⁷ *Nástup*, květen 1966, roč. 7, (blíže nedatováno), s. 2.

Poznámka z tiráže: „*Toto číslo vyšlo v památných dnech májových u příležitosti nových zrenovovaných majálesů v nákladu asi 3.000 kusů.*“ Výtisk se prodával za 1 Kč.

číslo *Nástupu* však dostávají čtenáři do rukou dnes, tedy 30. prosince. Dnešní číslo *Nástupu* je prvním v ročníku 1965. Ale dnešní číslo *Nástupu* je posledním, které je doručováno čtenářům letos, tedy v roce 1964. Rozumíte tomu? Já tedy opravdu ne. Redaktor.¹³⁸

5.2 Sedmdesátá léta

5.2.1 Personální složení a další formální údaje

Týdeník vstoupil do druhého desetiletí své existence a další dvě desetiletí se jeho náplň řídila požadavky stranických orgánů. *Nástup* od srpna 1970 podléhal OV KSČ a ONV Chomutov. Největší znatelnou proměnou v 70. letech byla změna tiskové techniky *Nástupu*, obsahově se týdeník příliš výrazně nevyvíjel.

Cena jednoho výtisku se poprvé od roku 1960 změnila, a to v roce 1973 ze 40 na 50 haléřů a na této úrovni se udržela celá 70. léta.

V 70. letech docházelo v *Nástupu* k častým personálním změnám. Hned od prvního čísla byl prozatímním vedením redakce pověřen Rudolf Dočekal a v této funkci zůstal až do srpna 1970, kdy se vedoucí redaktorkou stala Jitka Václavíková.¹³⁹ Dočekal ovšem z *Nástupu* neodešel a dál v něm působil jako redaktor.

S účinností od 15. 8. 1971 byl vedením redakce opět pověřen Rudolf Dočekal.¹⁴⁰ Od června 1972 byl ve funkci vedoucího redakce Stanislav Dvořák¹⁴¹, Rudolf Dočekal se stal jeho zástupcem. Od konce srpna byl v tiráži uváděn jen Dvořák, ale až v polovině

---

¹³⁸ Pravá Silvestrovská aneb Upozornění čtenářům. *Nástup*, 1965, roč. 6, č. 1, s. 3.

¹³⁹ Usnesení Rady ONV Chomutov č. 123/70. SOA v Kadani, Inventární seznam ONV Chomutov, kniha č. 73. V knize Rad ONV č. 73 byl dále přiložen kádrový posudek Jitky Václavíkové.

¹⁴⁰ SOA v Kadani, Inventární seznam ONV Chomutov, kniha Rad ONV č. 102, s. 13. Zajímavostí je, že při schvalování Dočekala vznesl tehdejší předseda Latner otázku, zda by nebylo lepší *Nástup* zrušit: „Hovořili jsme se s. Hamouzem z Průboje o tom, že by 3 x týdně byla 1 stránka v Průboji věnována Chomutovu. Musíme zvážit, zda by to nebylo lepší, mohli bychom *Nástup* zrušit, stejně na něj doplácíme.“ K tomuto příspěvku už se nikdo nevyjádřil a ani později při dalších zasedání Rady ONV už nebyl podobný příspěvek vznesen.

¹⁴¹ SOA v Kadani, Inventární seznam ONV Chomutov, kniha Rad ONV č. 113. Stejně jako v případě dalších přijímaných redaktorů byl k návrhu na přijetí přiložen kádrový posudek Stanislava Dvořáka.

října se čtenáři dozvěděli, že Dočekal po šesti letech v *Nástupu* končí a odchází na jiné pracoviště.¹⁴²

V roce 1973¹⁴³ byli na místo redaktorů dosazeni Josef Suk a Naďa Kočková, která dříve zastávala místo sekretářky a později se stala vedoucí redaktorkou. V jejím posudku se uvádí, že „pracuje v redakci *Nástupu* od roku 1963. Její pracovní morálka je dobrá. Po odvolání pravičáků z redakce byla jediná znalá problematiky redakce a organizace okresních novin.“¹⁴⁴ V posudku Josefa Suka se uvádí, že „nastoupil po maturitě v roce 1969 do redakce jako redakční elév. Během působení v redakci získal poměrně dobré zkušenosti v novinářské práci. Samostatně vedl sportovní rubriku. V současné době vykonává samostatně úkoly spojené s vydáváním novin.“¹⁴⁵

Od července 1977 byli v tiráži uváděni redaktori Josef Suk a Hana Novotná, která z redakce odešla v září 1978.

Důležitá byla organizační změna daná usnesením č. 86/71 rady SKNV, která zrušila status *Nástupu* jakožto příspěvkové organizace a uložila radám ONV „vytvořit z okresních novin vedlejší hospodářství ONV a případný schodek hradit z kapitoly 19.“¹⁴⁶ Toto nařízení vstoupilo v platnost od 1. října 1971.

Rok 1977 byl pro *Nástup* přelomový díky nové technologii tisku, na kterou byli čtenáři upozorněni v červnu 1977. *Nástup* pak byl tisknut novou technologií – rotačním ofsetem, a to od července 1977. Hlavička se od tohoto čísla tiskla negativně – bílý nápis byl na barevném pozadí. Barvy pozadí se střídaly a nakonec se ustálily na dnešní modré. V druhém čísle vyrobeném novou technologií vyšla první barevná fotografie, ovšem dlouhou dobu vycházela v každém čísle vždy jen jedna barevná fotografie a ostatní byly stále černobílé.

---

¹⁴² Toto oznámení vyšlo ve společenské rubrice na třetí straně, v části „poděkování“. *Nástup*, 1972, roč. 13, č. 42, s. 3. Dočekal v 90. letech s redakcí *Nástupu* opět spolupracoval, zemřel v roce 2002. Srov. *Nástup*, 2002, roč. 43, č. 32, s. 3.

¹⁴³ Usnesení Rady ONV č. 41/73. SOA v Kadani, Inventární seznam ONV Chomutov, kniha č. 122.

¹⁴⁴ Usnesení Rady ONV. SOA v Kadani, Inventární seznam ONV Chomutov, kniha č. 122.

¹⁴⁵ Usnesení Rady ONV. SOA v Kadani, Inventární seznam ONV Chomutov, kniha č. 122.

¹⁴⁶ Usnesení Rady ONV. SOA v Kadani, Inventární seznam ONV Chomutov, kniha č. 102.

5.2.2 Obsahová charakteristika

Stejně jako při analýze obsahu *Nástupu* v 60. let jsem se v této kapitole držela několika oblastí – publicistika, zpravodajství, kultura a vybrané obsahové charakteristiky. Pokud bychom 60. léta označili jako poměrně obsahově pestrá, 70. léta jsem méně výrazná, plná opakujících se klišé, hesel. Titulky hovořily o potřebě konsolidace, očisty, aktivizace; dbalo se na plnění závazků, podporovala se agitace, SSSR byl opěvován jako spřátelená země, která poskytla v době nouze výraznou pomoc, a se kterou byly udržovány čilé styky. Tento normalizační duch byl určován nadřízenými stranickými orgány, které schvalovaly tematické plány na celý rok a hodnotily vývoj za rok uplynulý.

Převládajícím žánrem byly lokální zprávy a velice často vycházela prohlášení výše zmiňovaných řídicích orgánů. Poměrně bohaté bylo sportovní zpravodajství, kterému tradičně patřila poslední strana. Kultura a všeobecně publicistika měla celá 70. léta srovnatelnou úroveň, kromě několika zeměpisných a historických seriálů ovšem nevycházela žádná dlouhodobější rubrika.

Publicistika

Na počátku 70. let se publicistické texty výrazně proměnily, kritický tón předchozích let vyprchal a byl nahrazen kritikou velice opatrnou, spíše přecházející v konstatování. Pokud už se ale kritika s ostřejším tónem objevila, byla obvykle adresována konkrétním lidem, jako to bylo obvyklé zejména v 50. letech.

Většina autorů publicistických textů ovšem psala o obyčejných, každodenních situacích, jako bylo například čekání ve frontách, jaro, restaurace, záliby či rodinné dohadování o trávení víkendu. Tato líčení rutinních záležitostí byla v porovnání s texty konce 60. let stylisticky nepříliš povedená, zakončená chabou pointou. Příkladem takových textů bylo *Povídání na čtvrtek*¹⁴⁷, pod nimiž byla podepsána „teta Klára“. Tato povídání byla po několika číslech vystřídána texty různých žánrů, které neměly svou rubriku se stálým pojmenováním. Někdy to byla krátká vyprávění z rodinného prostředí, příhody z měst a vesnic na Chomutovsku¹⁴⁸, či kulturně-společenské poznámky vztahující se k výročím či kulturním událostem v okrese.

---

¹⁴⁷Povídání na čtvrtek. *Nástup*, 1970, roč. 11, č. 5, s. 3.

¹⁴⁸ Chvála obyčejnosti. *Nástup*, 1972, roč. 13, č. 7, s. 3.

Jednou z mála dlouhodobějších byla rubrika *Lidé socialistického dneška*¹⁴⁹, v níž redakce představovala osudy obyčejných lidí, kteří se nějakým způsobem zasloužili o budování okresu. Rubrika vycházela v roce 1972 na první straně.

Kulturní témata

Kultura měla vyhrazenou třetí stranu, obvyklou součástí strany byla rubrika *Člověk, lidé, společnost*, v níž vycházela oznámení o svatbách, poděkování, vzpomínky a blahopřání. Součástí kulturního servisu byl program kin uváděný pod titulkem *Kina hrají*. Většinou na třetí straně vycházel jeden rozsáhlejší článek, někdy to byla úvaha nad určitým problémem v kultuře v regionálním i celostátním měřítku¹⁵⁰, příležitostně vyšel i rozhovor s osobností z regionu, čtenáři tu našli informace o plánovaných i již uskutečněných významnějších kulturních událostech, jako např. filmových či divadelních festivalech. Další texty se věnovaly tématům jako výchova mládeže¹⁵¹, vztahy se SSSR¹⁵² či roli čtenářství a knihoven v socialistické společnosti.¹⁵³

Stejně jako v předchozím desetiletí jsem do popisu kulturních témat zařadila různé geografické či historické seriály. V roce 1970 začal vycházet u příležitosti 25. výročí konce 2. světové války seriál článků o obcích okresu. Obsahem ale nebyla historie obcí, nýbrž stručný souhrn tehdejší hospodářské a společenské situace. Autory textů byli Bohumil Karfiol a Josef Suk. „*V klínu krušnohorských lesů leží obec se čtrnácti sty obyvatel, kde se odehrával děj Řezáčova románu *Nástup* a kde jeho hrdinové prožívali svoje životní osudy.*“ (...) „*Pracovní příležitosti v místě nachází jen malá část – v papírně, která jako jediná v republice dovede vyrobit kvalitní filtrační*

---

¹⁴⁹ „Zdeněk Šustr je členem KSČ od roku 1945. Pracoval léta na šachtě, po těžkém úrazu musel z hlubiny. Protože v roce 1968 zůstal ve svém internacionálním přesvědčení, snažila se jej skupina horlivých zastánců obrodného procesu dostat ze řad strany. Vytrval přes všechny úklady a špínu na něj házenou. Když ve volbách minulého roku byl navržen do funkce předsedy MNV ve Vrskmani, kandidaturu přijal. I když nikdy předtím podobnou funkci nevykonával. Nezačínalo se mu lehce. Nikdo mu nástup neusnadnil, spíš bylo dost těch, kteří házeli 'klacky' pod nohy...“ Co to je, když se řekne komunista. *Nástup*, 1972, roč. 13, č. 34, s. 1.

¹⁵⁰ Závažné úkoly v kultuře. *Nástup*, 1972, roč. 13, č. 46, s. 3.

¹⁵¹ Důrazněji v ateistické výchově. *Nástup*, 1972, roč. 13, č. 29, s. 3.

¹⁵² 50 let SSSR – ze země přátel. *Nástup*, 1972, roč. 13, č. 39, s. 3.

¹⁵³ KNIHA už není přítel člověka? *Nástup*, 1972, roč. 13, č. 27, s. 3.

Odborové knihovny – základna ideové výchovy. *Nástup*, 1974, roč. 15, č. 1, s. 3.

*papír, ve Vksu, na polesí – ostatní musejí za prací dojždět do blízkeho i vzdálenějšího okolí.“*¹⁵⁴

Během druhé poloviny roku 1972 vycházel seriál *Z chomutovských pověstí*¹⁵⁵, jehož autorem byl František Zábranský. Na přelomu let 1973 a 1974 vycházel seriál Miroslava Jančáka *Pohledy do historie*¹⁵⁶, který měl celkem 33 dílů. V roce 1977 vycházel například patnáctidílný seriál *Historie zemědělství Chomutovska*¹⁵⁷, jehož autorem byl okresní archivář Vladimír Vítek.

Zpravodajství

Hlavní část zpravodajství tvořily zprávy lokálního charakteru, které měly pro čtenáře díky své blízkosti největší význam. Hlavními tématy byly výsledky konferencí, zemědělské práce, plnění závazků, budování vesnic a měst či zprávy o dění ve spřáteleném městě Kolčugino. Zejména v druhé polovině 70. let byly častým tématem zvýšená porodnost a budování panelových sídlišť.

Nechyběly samozřejmě zprávy informující o trestných činech a přestupcích¹⁵⁸, které se neobjevovaly jen v černé kronice, jejíž místo bylo trvale na druhé straně, ale v mnoha vydáních figurovaly i na první straně.

Pro tuto dobu byly také charakteristické zprávy napadající kapitalistické země¹⁵⁹, Nástup o nich neinformoval příliš často, ale občas dostala taková zpráva regionální rozměr, díky němuž měli obyvatelé Chomutovska lépe chápat hrozbu západních sil. Příkladem je text dopisu, kterému byl přidán titulek *Chce se vrátit do vlasti*. Na příkladu bývalého zaměstnance Jednoty z Kadaně se demonstrovalo, jakou chybou je odejít do západní země. „Vážení soudruzi, tak jak jsem chválil kapitalistický způsob života, tak mi za půl roku změkla huba a požádal jsem o návrat do Československa. Nevím, jak dlouho budou formality trvat, a proto již nyní si Vás dovoluji požádat, mohu-li se po návratu do ČSSR ucházet u Vás opět o zaměstnání.“ (...) „Píšu to proto, že Vás chci ujistit, že naše práce bude ještě svědomitější a poctivější než dříve. Budeme se Vám chtít odvděčit za

---

¹⁵⁴ Perštejn nad Ohří. *Nástup*, 1970, roč. 11, č. 13, s. 1.

¹⁵⁵ *Nástup*, 1972, roč. 23, č. 35, s. 3.

¹⁵⁶ *Nástup*, 1974, roč. 25, č. 1, s. 3.

¹⁵⁷ *Nástup*, 1977, roč. 28, č. 12, s. 3.

¹⁵⁸ Kamenem do výlohy. *Nástup*, 1971, roč. 12, č. 2, s. 1.

¹⁵⁹ Lavina protestů proti špinavé agresii USA ve Vietnamu. *Nástup*, 1972, roč. 13, č. 20, s. 1.

*Vaši laskavost a za to, že nám podáte pomocnou ruku. Na shledanou se těší Z. A., Austrálie“.*¹⁶⁰

V podobném duchu se nesl text nazvaný *At' nedopadnou jako já*. Nástup otiskl prosebný dopis Milana Cádla z Kadaně, který odjel s rodiči v roce 1969 do Rakouska a později se s nimi přestěhoval do NSR. Dopis byl adresovaný řediteli učiliště, v němž Cádla získal výuční list. Na prosbu, zda by mohl do Cádlovi do NSR poslat potvrzení o absolvování učiliště, se ředitel veřejně vyjádřil takto: *„Byl to chlapec, kterého lákaly kovbojky a celý západní svět. A dnes by mu bylo dobré potvrzení, že se u nás dva roky učil. Tady měl celé dva roky učení zdarma, stravu zdarma a ještě dostával 90 až 150 Kč měsíčně – jak dnes na tyto vymoženosti vzpomíná. Tam si musí i učení platit.“*¹⁶¹

Jako odstrašující příklad mělo zřejmě působit převyprávění příběhu mladé dívky, *„která měla v úmyslu ilegálně opustit naši republiku“*, a který byl uveřejněn pod titulkem *Kam měla namířeno Eva*. *„Sedí v redakci proti mému psacímu stolu a pije kávu, kterou jsem ji uvařil. Snažil jsem se, aby byla silná.“* (...) *„Sedí u mne v redakci dva dny poté, co se bez přemýšlení, během necelých deseti minut rozhodla k činu, kterého nyní a zcela určitě bude dlouho litovat.“*¹⁶²

Vybrané obsahové charakteristiky

Zejména v druhé polovině 70. let začaly na druhé stránce týdeníku vycházet články o zdraví¹⁶³, nemocech, prevenci a velká pozornost byla věnována problematice alkoholismu.¹⁶⁴ Příležitostně se ozývaly hlasy upozorňující na špatný stav životního prostředí v regionu, ovšem výrazněji se toto téma prosadilo až v 80. letech.

V roce 1976 začala v Nástupu vycházet příloha Státních statků Chomutov *Nový směr*. Příloha vycházela každý druhý čtvrtek, a to až do července 1977, od srpna vycházela pouze poslední čtvrtek v měsíci. Přílohu řídila redakční rada a odpovědným

---

¹⁶⁰ Chce se vrátit do vlasti. *Nástup*, 1970, roč. 11, č. 7, s. 2.

¹⁶¹ *At' nedopadnou jako já*. *Nástup*, 1970, roč. 11, č. 37, s. 2.

¹⁶² *Kam měla namířeno Eva*. *Nástup*, 1970, roč. 11, č. 15, s. 2.

¹⁶³ *„Stále vzrůstající úrazovost, zvyšující se počet otrav a náhlých onemocnění nejrůznějšího původu způsobuje četné nehody, v nichž je bezprostřední příčinou smrti často porucha dýchání, zástava, krevního oběhu a vykrvácení. Snaha o snížení úmrtnosti při těchto nehodách nás vede k tomu, abychom věnovali zvýšenou pozornost otázkám ožívování a zástavě krvácení.“* Jen včasná pomoc zachraňuje. *Nástup*, 1977, roč. 18, č. 30, s. 2.

¹⁶⁴ *„Bojem proti alkoholismu se v Chomutově zabývá protialkoholní sbor při radě MěstNV. Sleduje vývoj alkoholismu ve městě a jeho vliv na trestnou činnost. Masovou politickou prací působí na myšlení občanů a mládeže a pěstuje v nich přirozený smysl proti nadměrnému požívání alkoholu a poukazuje na škodlivé důsledky nadměrného pití.“* Proti nadměrnému pití. *Nástup*, 1977, roč. 18, č. 7, s. 2.

pracovníkem byl S. M. Zvoníček. Příloha měla rozsah jedné strany, kromě zemědělské problematiky se čtenáři dočetli o plánovaných kulturních akcích i všeobecnějších společenských událostech. Frekventovanými tématy bylo politické vzdělávání, činnost místních organizací, pravidelně byli představováni významní lidé pracující na Chomutovsku v zemědělství. Příloha přestala vycházet během roku 1979.

Jednou z celorepublikových událostí, kterou *Nástup* během 70. let reflektoval, bylo vydání Charty 77. Poprvé se o Chartě 77 *Nástup* zmínil v článku nazvaném *Nepřekávejte nám v práci!*. Redakce v něm otiskla úryvky z rezolucí pracovníků místních podniků či účastníků konferencí svolaných v předcházejících dnech. „S rozhořčením odmítáme pomlouvačnou kampaň šířenou západními sdělovacími prostředky proti naší straně a ČSSR. Pracující lid našeho okresu na všech úsecích každodenně podporuje a pevně stojí za politikou komunistické strany, obětavě a s elánem plní úkoly XV. sjezdu, ve prospěch socialistické společnosti. Důkazem toho jsou stovky rezolucí a protestů předaných na OV KSČ. Svými postoji a přístupem k práci, uzavíranými hodnotnými socialistickými závazky za dosažení ještě výraznějších výsledků, dokazují svůj vztah ke straně, rozhodně protestují a kategoricky odmítají činnost těchto odpadlíků a pomlouvačů a žádají skoncování s jejich rozvratnou činností. S reakcí nechceme mít nic společného, zvolili jsme si jinou cestu.“¹⁶⁵

O obsahu Charty 77 se čtenáři dozvěděli více v následujícím čísle, kdy pod titulkem *Pamflet plný lží, pomluv a nenávisti*, redakce citovala část dokumentu vydaného oddělením propagandy a agitace ÚV KSČ. Autor textu si vybral několik útržků z textu Charty 77, které poté rozebíral a vyvracel. „Autoři charty 77 s cílem oklamat lidi (jak to dělali i v roce 1968) používají ve svém hanopise slova, která jsou drahá všem pracujícím – svoboda, občanská práva apod., ale ne z pozic dělnické třídy a pracujících, ale z buržoazních pozic.“ (...) „Lživé je tvrzení charty 77 o diskriminaci ‘mnoha vědeckých a kulturních pracovníků’. V Československu nebyl nikdo trestně stíhán pro svou politickou činnost v krizových letech a nikdo není trestán za své přesvědčení, politický či filozofický názor. Těm, kdo se politicky rozešli s naší stranou, je umožněno vykonávat normální občanské povolání.“¹⁶⁶ V témže čísle vyšly další odsuzující rezoluce zaměstnanců z okresu, a to pod titulkem *Na adresu odpadlíků: Naši*

---

¹⁶⁵ *Nepřekávejte nám v práci!* *Nástup*, 1977, roč. 18, č. 3, s. 1.

¹⁶⁶ *Pamflet plný lží, pomluv a nenávisti.* *Nástup*, 1977, roč. 18, č. 4, s. 1-2.

*podporu, samozvanci, nemáte!*¹⁶⁷. Naposledy se o Chartě 77 čtenáři dočetli začátkem února 1977, kdy *Nástup* citoval další rezoluce sepsané místními sdruženími.¹⁶⁸

Za zmínku také stojí několik tematických stran, díky nimž *Nástup* příležitostně vyšel na čtyřech listech. Redakce na těchto občasných stránkách představovala místní podniky¹⁶⁹, školy, plánované projekty výstavby, cíle pětiletky¹⁷⁰, připomínala výročí, či seznamovala čtenáře se zeměmi východního bloku.¹⁷¹

Také v 70. letech vycházely silvestrovské stránky obsahující vtipy, zajímavé fotografie a recepty na sváteční pohoštění. Většinou byla tomuto speciálu věnována právě jedna strana, v roce 1972 vyšel pod názvem *Silvestrovský bazar*¹⁷², v roce 1976 jako *Silvestriáda*¹⁷³, a například v roce 1977 jako *Silvestrovský expres*.¹⁷⁴

5.3 Osmdesátá léta

5.3.1 Personální složení a další formální údaje

Cena, ani grafická podoba týdeníku se během tohoto období nezměnila, počet stran ovšem kolísal od čtyř do osmi, a to častěji než v předchozím desetiletí.

Změny ovšem probíhaly v personálním složení, a to i v případě vedoucího redaktora. Stanislav Dvořák, který byl na místě vedoucího redaktora od roku 1972, počátkem roku 1980 přešel jako redaktor do časopisu *Život strany*, a s platností od 17. března 1980¹⁷⁵ byla vedením redakce pověřena Naďa Kočková, redaktory byli i nadále Josef Suk a Helena Vlčková. Jméno Josefa Suka z tiráže zmizelo až koncem roku 1982. Další výrazná změna v personálním obsazení se odehrála v roce 1984, kdy

---

¹⁶⁷ Na adresu odpadlíků: Naši podporu, samozvanci, nemáte! *Nástup*, 1977, roč. 18, č. 4, s. 1.

¹⁶⁸ Další protesty proti chartě 77. *Nástup*, 1977, roč. 18, č. 5, s. 1.

¹⁶⁹ Kupříkladu v článku *Dveře dokořán* bylo představeno LSD Jednota v Kadani. *Nástup*, 1974, roč. 15, č. 23, s. 4.

¹⁷⁰ Náš okres v šesté pětiletce. Rozhovor s místopředsedou ONV soudruhem O. Stejskalem. *Nástup*, 1977, roč. 18, č. 2, s. 4.

¹⁷¹ O zemi, kde zítra znamená již včera. *Nástup*, 1976, roč. 15, č. 45, s. 4.

¹⁷² *Nástup*, 1972, roč. 13, č. 52, s. 3.

¹⁷³ *Nástup*, 1976, roč. 17, č. 52, s. 4.

¹⁷⁴ *Nástup*, 1977, roč. 18, č. 52, s. 4.

¹⁷⁵ Usnesení rady ONV Chomutov č. 53/80. SOA v Kadani, Inventární seznam ONV Chomutov, kniha č. 290.

byl od 1. srpna určen¹⁷⁶ vedoucím redaktorem Jan Martínek, Nad'a Kočková a Helena Vlčková byly redaktorkami. Zhruba po ročním působení Martínek odešel¹⁷⁷ a od 15. září 1985 byla vedoucí redakce opět Kočková. Helena Vlčková zůstala na místě redaktorky a do redakce přibyla Marta Šetková, která měla na starosti inzerci.

Od počátku roku 1986 rozšířil redakční tým Jiří Jabůrek, jméno Heleny Vlčkové však koncem května 1986 z tiráže zmizelo a do redakce přišel Jaroslav Šícho. Vlčková se pak ještě koncem roku 1987 opět objevila, ovšem zakrátko její jméno zmizelo z tiráže definitivně.

Události nabraly rychlý spád koncem listopadu 1989 a po dvou týdnech od vypuknutí stávek v Chomutově, v č. 50 byla ohlášena změna vydavatele Nástupu, kterým byl nově okresní národní výbor a okresní výbor Národní fronty. Tato změna se odrazila i v statutu týdeníku, který se stal okresními novinami Chomutovska, z hlavičky týdeníku také po dlouhých letech zmizelo heslo *Proletáři všech zemí, spojte se!*

5.3.2 Obsahová charakteristika

Jaká byla podoba týdeníku v třetím a posledním desetiletí řízeném orgány KSČ? Čtenářům se do rukou dostával týdeník v téměř stejně podobě, jakou znali z předchozích let, častěji se ovšem setkávali s články o životním prostředí či o zdraví a stále častěji se obraceli na redakci se svými problémy. V posledním roce této éry byli svědky dramatických událostí, které nakonec vedly k pádu režimu a osvobození Nástupu z vlivu KSČ.

Podíváme-li se na obsahovou stránku Nástupu všeobecně, je pro toto období typický opětovný postupný příklon ke kritice fungování společnosti – kritice byly podrobovány výbory, instituce i podniky. Jednotlivci upozorňovali na tyto systémové chyby a Nástup se stával tribunou pro řešení lokálních problémů. Pokud se redakce na popud čtenáře začala zajímat o nějaký nedostatek, velice často na tuto kritiku vyšla

---

¹⁷⁶ Usnesení rady ONV Chomutov č. 152/84. SOA v Kadani, Inventární seznam ONV Chomutov, karton č. 8.3. Martínkovi bylo tehdy zadáno celkem pět úkolů, mezi nimi bylo například obsahové i grafické zkvalitnění novin a důsledné plnění ideově-obsahového plánu.

¹⁷⁷ Usnesení rady ONV Chomutov č. 188/85. SOA v Kadani, Inventární seznam ONV Chomutov, karton č. 8.7. Martínkův odchod byl zdůvodněn v zápisu z rady: „Vzhledem k tomu, že jeho představy o vedení okresních novin se během roku neztotožnily s požadavky OV KSČ a ONV v plném rozsahu, navrhl sám ukončení pracovního poměru.“ Za touto formulací se skrývá nespokojenost řídících orgánů s tím, že Martínek nedokázal podle jejich představ povznést úroveň týdeníku a jeho iniciativa měla sestupnou tendenci. V hodnocení se uvádí, že v dubnu 1985 mu byla udělena důtka, přesto se z kritiky nepoučil a svou práci nezlepšil.

v příštím čísle odpověď. Koncem 80. let se kritický tón dotýkal již celorepublikových témat a začalo se hovořit o nutnosti demokratizace společnosti.

Publicistika

Na první straně se ustálil sloupek přinášející chválu i kritiku chomutovských obchodů či služeb a všeobecně upozorňující na drobné i větší problémy občanů na Chomutovsku. Někdy se s prosbou o zveřejnění problému hlásili čtenáři, jindy téma otevřela sama redakce. Charakteristický byl například text *Bude náprava?*, který se zabýval nedostatky v hromadné dopravě.

„Umíte si představit, že by pražské tramvaje jezdily bez označení? Neumíte. Já také ne. Přesto však veřejné dopravní prostředky – autobusy ČSAD – jezdí po silnicích našeho okresu velmi mizerně označeny. Přes den to jde, ale večer. Přijíždí autobus, nahoře mu svítí prázdný obdélník (tam správně patří cílové označení), za sklem vpravo od řidiče se krčí nesmělá, snad dvacetimetrová cedulka se jménem konečné stanice.“ (...) *„A tak tuto zdánlivou maličkost prezentujeme jako věc veřejnou. Od odpovědných pracovníků, vlastně od odpovědného jedince (za kolektivní odpovědnost se většinou každý schovává) očekáváme ne výmluvu, ale nápravu.“*¹⁷⁸

S větší dávkou kritičnosti a ironie se opřela autorka textu *Náš prodavač, náš pán* do podivného přístupu k zákazníkovi v jedné prodejně v centru města.

„Vážení zákazníci, nechtějte, prosím, kupovat stejně jako jedna z vás, kterou jsem viděla v pátek 18. května v chomutovské prodejně potravin Jednoty na Palackého ulici ve čtvrt na sedm krájený salám.“ (...) *„Měli byste to svědomí chtít po prodavače, aby kvůli vám, tři čtvrtě hodiny před uzavírací dobou, znovu použila pečlivě vymytý stroj? Paní stojící přede mnou ho měla, i když jí to stejně nepomohlo. Já ne, mám ohledy, takže jsem si raději vzala kousek v celku.“* (...) *„A vůbec! Nechtějte toho tolik a koukejte si koupit domácí kráječ. Vyjděte přece trochu vstříc...!“*¹⁷⁹

Kritika druhé poloviny 80. let se nesla v duchu volání po modernizaci, osobním přístupem a odstranění stereotypů¹⁸⁰, hovořilo se o přestavbě socialistické společnosti.¹⁸¹ Jednu z pobídek k aktivitě představovalo 7. zasedání ÚV KSČ z konce roku 1987.

---

¹⁷⁸ *Bude náprava? Nástup*, 1980, roč. 21, č. 2, s. 1.

¹⁷⁹ *Náš prodavač, náš pán. Nástup*, 1984, roč. 25, č. 21, s. 1.

¹⁸⁰ *Být v popředí společenských změn. Nástup*, 1987, roč. 28, č. 19, s. 1.

¹⁸¹ *Velký Říjen a přestavba. Nástup*, 1987, roč. 28, č. 44, s. 1.

„Ústřední výbor strany na tomto dvoudenním jednání vytyčil dalekosáhlý program dalšího postupu přestavby naší společnosti. Ocenil pozitivní výsledky našeho hospodářského rozvoje, ale současně podrobil ostré kritice nedostatky, které přetrvávají.“ V závěru prohlášení prosil autor textu, vedoucí tajemník OV KSČ Chomutov, aby byly ve všech organizacích závěry tohoto zasedání realizovány, což mělo vést k urychlení hospodářského a sociálního rozvoje, komplexní přestavbě a prohloubení socialistické demokracie.¹⁸² Proces demokratizace byl zmiňován stále častěji a figuroval v oficiálních prohlášeních orgánů KSČ.¹⁸³

Často se také zmiňoval problém formalismu, který se prolínal různými oblastmi společenského života. Boj s tímto fenoménem se tak stal jedním z témat přestavby společnosti.¹⁸⁴ Kritické zhodnocení činnosti pionýrských pracovníků a návrh, jak se zbavit formalismu ve výchově mládeže představil například článek *Formalismus do práce s dětmi nepatří*. „Jednou z cest, jak se formální práci vyhnout, je pořádání zajímavých a poutavých akcí, které vedoucí s dětským aktivem připravují k oslavě svého pionýrského výročí.“ (...) „Předmětem školení jsou také metodické rady, jak s dětmi podobné akce pořádat, jak pionýrskou činnost na skupinách zbavit všednosti.“¹⁸⁵

Oficiálně se také hovořilo o nutnosti otevřené politiky, která měla občanům objasnit podmínky přestavby a demokratizace společnosti.¹⁸⁶

Hned od počátku roku 1989 se v *Nástupu* vášnivě diskutovalo o protisocialistických silách, které zneužívaly tehdejší tendence KSČ k demokratizaci společnosti. Jako reakce na nahlášenou bombu v chomutovském obchodním domě Prior vyšlo zamyšlení nad tímto falešným poplachem a nad tehdejším společenským vývojem v zemi i okrese. „Proto se oprávněně ptáme: ‘Co jste zač, o co vám jde?’ Vy, kteří jste ochotni místo společné práce a odpovědnosti za naši společnou věc, za věc socialismu a jeho dalšího rozvoje, nabádat k nesmyslným odsouzeníhodným činům, vy nemluvíte ani nereprezentujete nás, většinu poctivých pracovitých lidí. Ne, vy stojíte proti nám. Počítejte proto s naším rozhodným odporem.“¹⁸⁷

---

¹⁸² Neodkladně realizovat závěry 7. zasedání ústředního výboru strany. *Nástup*, 1988, roč. 29, č. 1, s. 1.

¹⁸³ Z jednání předsednictva OV KSČ. *Nástup*, 1988, roč. 29, č. 26, s. 1.

¹⁸⁴ Odstranit formalismus. *Nástup*, 1988, roč. 29, č. 19, s. 1. Bez formalismu. *Nástup*, 1988, roč. 29, č. 24, s. 1.

¹⁸⁵ *Nástup*, 1988, roč. 29, č. 47, s. 3.

¹⁸⁶ Vycházet ze zásady otevřené politiky. *Nástup*, 1988, roč. 29, č. 44, s. 1.

¹⁸⁷ Co jsou zač a co chtějí? *Nástup*, 1989, roč. 30, č. 4, s. 1.

V dalších číslech se rozpoutala diskuse kolem činnosti aktivistů Charty 77¹⁸⁸, k níž se zasíláním svých odsuzujících stanovisek vyjadřovali pracovní kolektivy i školy z okresu.¹⁸⁹ Přilitím oleje do ohně diskuse bylo zveřejnění Několika vět, na které ihned rozhořčeně reagovaly organizace KSČ i jednotlivci.¹⁹⁰ O několik týdnů později byl však v *Nástupu*, který již měl nového vydavatele, celý text Charty 77 otištěn.¹⁹¹

Velkým problémem na Chomutovsku bylo zaostávání občanské vybavenosti, zejména na nově rostoucích sídlištích a bytová otázka vůbec.¹⁹² O těchto problémech mnohdy psali samotní nájemníci, příkladem je krátký avšak důrazný dotaz čtenáře z Kadaně. „*Dočkáme se splnění požadavků, jako jsou vanové baterie do koupelny a nad mycí dřezy? Kdy se budou opravovat schodiště, na kterých jsou utrhané nášlapkové gumy, co bude s balkóny, jež mají rozbitá skla a zkorodované úhelníky?*“ (...) „*Skutečně je mezi našimi občany velký zájem o 'glasnost'. Dokonce jsou takové návrhy, že by ve vchodech mohli být zvoleni zástupci nájemníků, kteří by za vybrané nájemné opravy platili a zbytek odevzdávali státu. Možná by stálo za uvážení tento experiment zavést.*“¹⁹³

Co se týče dalších publicistických útvarů, příležitostně vycházely soudničky, rozhovory a občas vyšla reflexe nějaké kulturní události. Během roku 1988 začal vycházet *Mikrorozhovor*, který někdy tvořila jediná otázka a odpověď, případně odpověď uvozoval jen odstavec nastiňující téma, o němž dotázaný hovořil. Spektrum témat bylo velice široké, většinou však šlo o aktuální záležitosti z okresu: zhoršené

---

¹⁸⁸ Jak si představují demokracii? *Nástup*, 1989, roč. 30, č. 5, s. 1. Kdo jsou a co chtějí? *Nástup*, 1989, roč. 30, č. 6, s. 1.

¹⁸⁹ Odsuzujeme teroristické akce. *Nástup*, 1989, roč. 30, č. 7, č. 8, s. 1.

¹⁹⁰ Sami se staví na pranýř národa. *Nástup*, 1989, roč. 30, č. 28, s. 1. Rozhodné odsouzení. *Nástup*, 1989, roč. 30, č. 29, s. 1. Rozhodně protestují! *Nástup*, 1989, roč. 30, č. 31, s. 1. Rozhodné ne! *Nástup*, 1989, roč. 30, č. 36, s. 1.

¹⁹¹ Prohlášení Charty 77. *Nástup*, 1989, roč. 30, č. 50, s. 3.

¹⁹² Občanská vybavenost zaostává. *Nástup*, 1987, roč. 28, č. 41, s. 3.

Dlužníci. *Nástup*, 1987, roč. 28, č. 46, s. 1. „*Obyvatelé domu číslo 4596 v ulici Emila Uhra v Chomutově pravidelně platí úhradu za úklid v domě. Několik měsíců však se v domě neuklízí. Máme za to, že OPBH, pokud si nechává za úklid platit ale uklizeno není, je dlužníkem nájemníků. Těm se však peníze nevrací a nedostalo se jim ani vysvětlení. Zájem by měl být společný, a to žít v čistotě a spokojenosti.*“

Roste zanedbanost bytového fondu. *Nástup*, 1988, roč. 29, č. 21, s. 3.

¹⁹³ Názor čtenáře k přestavbě: Jak to vidím já. *Nástup*, 1987, roč. 28, č. 47, s. 2.

povětrnostní podmínky¹⁹⁴, rekonstrukci městské věže¹⁹⁵, prázdninové pobyty pro děti zaměstnanců Válcoven trub¹⁹⁶, a podobně.

Kulturní témata

Kultuře i nadále náležela předposlední strana. V každém vydání byl připravený kulturní servis, který nabízel pod titulkem *Kam za kulturou?* tipy na koncerty, výstavy, plesy či soutěže. Program kin měl svou vlastní rubriku *Kina hrají*.

Součástí třetí strany byly stejně jako v předchozích letech texty vycházející na pokračování, které lze rozdělit na dějepisné a cestopisné. Příkladem dějepisných článků byl osmidílný seriál *Chomutovsko před 35 lety*¹⁹⁷ či seriál o místních dějinách nazvaný *Události jednoho desetiletí*¹⁹⁸. Z cestopisných seriálů můžeme zmínit *Černomoří očima českého turistu*¹⁹⁹ či *Z bloku průvodkyně: Kuba očima turistu*²⁰⁰.

Zpravodajství

Velká část zpráv se věnovala dění v místních podnicích či stranických orgánech, vycházela jejich usnesení, shrnutí z jednání, plány činnosti a hodnocení vývoje v okrese. Pokud bychom chtěli témata konkretizovat, psalo se o směřování úsilí jednotlivých podniků, investičních plánech či stranickém vzdělávání.²⁰¹ Zdůrazňovány byly již od počátku desetiletí rozsáhlé přeměny ve společnosti.

V závislosti na ročním období vycházely také zprávy o povětrnostních podmínkách, které zejména v zimě v horských oblastech Chomutovska významně komplikovaly obyvatelům život.

---

¹⁹⁴ *Nástup*, 1988, roč. 29, č. 10, s. 1.

¹⁹⁵ *Nástup*, 1988, roč. 29, č. 12, s. 1.

¹⁹⁶ *Nástup*, 1988, roč. 29, č. 21, s. 1.

¹⁹⁷ *Nástup*, 1982, roč. 21, č. 15-22, s. 3.

¹⁹⁸ *Nástup*, 1985, roč. 26, č. 13-18, s. 3.

¹⁹⁹ *Nástup*, 1981, roč. 22, č. 44-48, s. 3.

²⁰⁰ *Nástup*, 1982, roč. 23, č. 33, s. 3.

²⁰¹ „Pro učební rok 1979-80 jsou úkoly stranického vzdělávání zakotveny v usnesení sekretariátu ÚV KSČ z 22. května 1979. Stranické vzdělávání v naší okresní organizaci probíhá podle stanovených osnov a programů.“ (...) „Je třeba říci, že hlavní pozornost je soustředěna na proškolení mimořádných témat. První bylo zaměřeno na vysvětlování politických cílů výměny členských legitimací, na angažovanost komunistů při tvorbě a realizaci politiky strany.“ Aktuální problémy politiky a ekonomiky. *Nástup*, 1980, roč. 21, č. 5, s. 1.

I nadále vycházely pravidelně na druhé straně rubriky *Černý týden v okrese a Několika slovy...*, což byly krátké regionální zprávy bez vlastního titulku seřazené ve sloupku.

Pokles v četnosti je možné zaznamenat v případě zpráv o zemědělství, zájem se odsud posouval spíše do oblasti průmyslu a výstavby, což je ovšem trend patrný již od 70. let.

Vybrané obsahové charakteristiky

Nástup byl i v tomto desetiletí pestrou mozaikou, kterou nelze lehce rozdělit na zpravodajství a publicistiku. Vycházely zde různé tematické stránky, populárně vzdělávací články a do popředí zájmu se dostávalo téma ekologie.

Celé desetiletí vycházela příloha *Mladí Chomutovska*, kterou měl na starosti okresní výbor Svazu socialistické mládeže. Hlavní náplní stránky byly diskusní příspěvky z jednání výboru, rezoluce, pozvánky na sportovní²⁰² a kulturní události, výsledky soutěží (literárních, vědomostních, ve sbírání léčivých rostlin, atd.), občas byl představen významný člověk z regionu, který se angažoval v práci s mladými lidmi.²⁰³

V porovnání se 70. lety vycházelo více tematických stránek a jejich obsah byl velice pestrý. Kromě každoročně se opakujících shrnutí vývoje v okrese za předchozí rok si mohli čtenáři přečíst o nejrůznějších zajímavostech, například o vinařství na Chomutovsku²⁰⁴, i o každodenních starostech v regionu, jakými bylo třeba udržování silnic v zimě.²⁰⁵ Nástup nechal čtenáře nahlédnout i do zákulisí závodních jídelen²⁰⁶ a přiblížil jim i okolnosti výstavby horkovodu vedoucího z Pruněřova do Chomutova.²⁰⁷

---

²⁰² Klášterecká šlapačka Ohníčku. Dvanáctý ročník soutěže mladých cyklistů. *Nástup*, 1985, roč. 26, č. 24, s. 5.

²⁰³ S rudým šátkem na krku. Představujeme pionýrskou vedoucí. *Nástup*, 1987, roč. 28, č. 9, s. 5.

²⁰⁴ Cesta chomutovských vinařů. *Nástup*, 1980, roč. 21, č. 5, s. 4.

²⁰⁵ Den na horách s pracovníky Okresní správy silnic v Chomutově. Silnice bílá přede mnou. *Nástup*, 1986, roč. 27, č. 5, s. 3.

²⁰⁶ Kvalitní závodní stravování – významný úkol dneška. *Nástup*, 1984, roč. 25, č. 4, s. 3.

²⁰⁷ Nad výstavbou horkovodu z Pruněřova do Chomutova. *Nástup*, 1987, roč. 28, č. 49, s. 3.

Zejména na druhé straně *Nástupu* vycházely velice často články týkající se zdraví²⁰⁸ a zdravého životního stylu, což připomíná servis poskytovaný deníky v dnešní době – kromě zpravodajství také přinášejí různé přílohy o zdraví, životním stylu, či vzdělávání. Články byly obvykle psány odborníky z regionu.

Třemi hlavními tématy, která se v souvislosti se zdravým životním stylem neustále opakovala, bylo kouření, alkohol a obezita.

Jeden z článků například v několika stručných bodech radil, jak přestat kouřit, a kam se v regionu obrátit na pomoc při odvykání²⁰⁹, vycházelo ale i mnoho obecně pojatých článků upozorňujících na škodlivost kouření.²¹⁰

Články o alkoholismu byly spojovány buď s nebezpečím dopravních nehod, nebo s dopadem této závislosti na fungování člověka v rodině a na pracovišti.²¹¹

Třetí okruh témat lze zastřešit slovy „boj proti obezitě“, vycházely články zaměřené zejména na prevenci; autoři článků například radili, jak zdravě vařit²¹² a jak se celkově udržovat v dobré kondici.²¹³

Za zmínku stojí také otištění tří článků²¹⁴ k celospolečenské kampani vzniklé k 1. lednu 1988, která byla nazvána Šance pro 3000000. „*Jde o to, umožnit třem milionům dětí, které se v ČSSR narodí do roku 2 000, šanci dožít se co nejdelšího věku v dobrém zdraví bez kouření.*“²¹⁵

Dalším významným tématem celého desetiletí byly ekologické problémy. Hned počátkem 80. let *Nástup* informoval o výzvě „*krajských orgánů k rozšiřování zeleně a zlepšování životního prostředí na počest 35. výročí osvobození naší vlasti Sovětskou*

---

²⁰⁸ Má vaše dítě horečku? *Nástup*, 1980, roč. 21, č. 6, s. 2. Dítě má být kojeno! *Nástup*, 1980, roč. 21, s. 2, č. 46.

²⁰⁹ Jak přestat s kouřením? *Nástup*, 1981, roč. 22, č. 4, s. 3.

²¹⁰ Za vzduch bez cigaretového kouře. *Nástup*, 1984, roč. 25, č. 12, s. 2. Výzva kuřákům k Mezinárodnímu dni dětí: *Dejte nám dárek – nekuřte!* *Nástup*, 1985, roč. 26, č. 21, s. 2.

²¹¹ Řidiči kontra alkohol. *Nástup*, 1982, roč. 23, č. 10, s. 2. Nebezpečí alkoholu. *Nástup*, 1984, roč. 25, č. 18, s. 2. Významný celospolečenský úkol. Boj proti alkoholismu. *Nástup*, 1985, roč. 26, č. 8, s. 4.

²¹² V roce 1981 vyšlo několik textů s titulkem *Vaříme promyšleně*, které se zabývaly např. kalorickou hodnotou jídel, šetrnou úpravou pokrmů či výživovou hodnotou stravy. *Vaříme promyšleně. Nástup*, 1982, roč. 23, č. 2, 3, 4, 7, 9, s. 2.

Dalším z řady článků byl například *Jíst méně cukru a sladkých jídel. Nástup*, 1985, roč. 26, č. 16, s. 2.

²¹³ Udělejte něco pro zdraví. *Nástup*, 1983, roč. 24, č. 8, s. 2. Tloustnout není zdravé, ani moderní. *Nástup*, 1983, roč. 24, č. 42, s. 2.

²¹⁴ Šance pro 3000000. *Nástup*, 1988, roč. 29, č. 14, 15, 16, s. 1.

²¹⁵ Šance pro 3000000. *Nástup*, 1988, roč. 29, č. 14, s. 1.

armádou“²¹⁶, o několik čísel dále si přečteme stručný rozhovor s Miroslavem Freibergem, předsedou komise pro tvorbu a ochranu životního prostředí při okresním výboru SSM v Chomutově, který hovořil zejména o podílu svazáků na ochraně přírody.²¹⁷

Na nutnost ochrany životního prostředí upozorňovaly mnohé výzvy²¹⁸ a lidé většinou v rámci brigády organizovaných na pracovišti sázeli stromky nebo čistili říčku Chomutovku.²¹⁹

K tomuto tématu vycházely i popularizační články, které objasňovaly a shrnovaly příčiny špatného stavu ovzduší²²⁰, a dále články, které informovaly obyvatele, jak se mají chovat, pokud nastanou nepříznivé rozptylové podmínky. Omezení se vztahovala především na děti a starší lidi, doporučovalo se omezit fyzickou zátěž, větrat jen krátkodobě, omezit vycházky s dětmi a v nemocnicích provádět jen nejnutnější operace²²¹. O informace o stavu ovzduší byl mezi obyvateli velký zájem a čtenáři se obraceli se svými dotazy i na redakci. Ta položila nejpalčivější otázky okresnímu hygienikovi a vedoucímu odboru hospodářství a zemědělství ONV. Čtenáři se tak dozvěděli mnoho praktických informací například o tom, kdy je vyhlášen první stupeň znečištění ovzduší, kdy je obyvatelstvo informováno o mimořádných opatřeních, ale i to, kdo je v regionu největším znečišťovatelem.²²²

Ekologie byla důležitým tématem i v roce 1989, kdy se *Nástup* ve zvýšené míře zabýval politickými událostmi směřujícími k pádu režimu. Příkladem článků, které podrobně pojednávaly o různých aspektech ekologické problematiky, byly například *Tvorba a ochrana životního prostředí*²²³ či *Obnova lesů – aktuální úkol*²²⁴. Občanům byla dokonce prostřednictvím *Nástupu* předložena vyhláška „o opatřeních při

---

²¹⁶ Zelená výzva. *Nástup*, 1980, roč. 21, č. 16, s. 1-2.

²¹⁷ Tvorba a ochrana životního prostředí. *Nástup*, 1980, roč. 21, č. 20, s. 1-2.

²¹⁸ Ke zlepšení životního prostředí. *Nástup*, 1980, roč. 21, č. 42, s. 2. Pro životní prostředí. *Nástup*, 1981, roč. 22, č. 19, s. 2.

²¹⁹ Na pomoc Krušným horám. *Nástup*, 1985, roč. 23, č. 32, s. 2.

²²⁰ Co děláme pro zdravější prostředí. *Nástup*, 1986, roč. 26, č. 12, s. 3.

²²¹ K situaci týkající se škodlivin v ovzduší. *Nástup*, 1987, roč. 28, č. 41, s. 3.

²²² Ovzduší a obyvatelstvo. *Nástup*, 1988, roč. 29, č. 10, s. 1-2.

²²³ *Nástup*, 1989, roč. 30, č. 25, s. 3

²²⁴ *Nástup*, 1989, roč. 30, č. 31, s. 1.

nepříznivých rozptylových meteorologických situacích v ovzduší na území okresu Chomutov“, k jejímuž znění se mohli vyjádřit a navrhnout své připomínky.²²⁵

Po celá 80. léta vycházely vždy v posledním čísle v roce silvestrovské stránky, které byly stejně jako v předchozím desetiletí tvořeny vtipy vyhýbajícími se narážkám na politiku a společenské problémy. Změna přišla až s rokem 1989, ovšem ostřejší společenskou satiru přinesly až roky následující.

5.4 Devadesátá léta

5.4.1 Personální složení a další formální údaje

Po více než 30 letech se *Nástup* v tomto desetiletí stal soukromým týdeníkem a postupně se ustálily majetkové i personální poměry. I přes nově vzniklou konkurenci v podobě dalšího regionálního týdeníku a jednoho okresního deníku si *Nástup* udržel po celé desetiletí vysoký náklad a lidé se na redakci stále obraceli se svými problémy, jak byli zvyklí z předchozích let.

Cena týdeníku byla téměř celý rok 1990 na úrovni 50 haléřů, ovšem od konce listopadu se zvýšila na 1 korunu. Od 1. ledna 1991 už týdeník stál 2 koruny a jeho cena se zvýšila ještě několikrát: od roku 1994 stál 2,50 Kč, od září 1995 se cena zvedla na 3 Kč, pro předplatitele byla ovšem stále 2 Kč a od roku 1996 se pro ně zvýšila na 2,50 Kč. Od července 1997 stál *Nástup* 4 Kč, poslední navýšení v tomto desetiletí zvedlo cenu *Nástupu* na 5 Kč a to od roku 1999.

Vedoucí redaktorku Nadu Kočkovou nahradil počátkem listopadu 1990, po téměř deseti letech, Jaroslav Jor.

Počátkem roku 1990 se v tiráži objevilo jméno Soni Gálové, ačkoli s články této redaktorky se čtenáři setkávali i před rokem 1989. Redaktor Jiří Jabůrek redakci opustil na konci dubna 1990 a v září téhož roku přišel do redakce její současný vedoucí, Tomáš Skřípský. Vedením redakce byl Skřípský pověřen od poloviny ledna 1990. Soňa Gálová redakci v roce 1991 opustila a přešla do redakce týdeníku *CV týden*.

---

²²⁵ V zájmu ochrany životního prostředí. *Nástup*, 1989, roč. 30, č. 14, s. 1-2.

Vydavatelem *Nástupu* byl od roku 1991 okresní úřad. V roce 1992 se vydavatelem stala soukromá společnost *Nástup s r. o.*, jejímž ředitelem byl krátce Oldřich Týř st.²²⁶ Opět se změnil podtitul týdeníku, a to na noviny Chomutovska, od března 1993 přibylo do tohoto podtitulu slovo „soukromé“. V roce 1993 došlo i ke změně názvu vydavatele a to na *Noviny Chomutovska s r. o.*

Stejně jako o mnohé bývalé okresní týdeníky vydávané ONV KSČ měli i o *Nástup* zájem němečtí vydavatelé. V létě 1991 navštívil redakci zástupce *Západočeských novin spol. s r. o.*, která již tehdy v západních Čechách vydávala několik svých titulů a která náležela pod německé vydavatelství *Frankenpost*. Tehdejší předseda redakční rady *Nástupu* a přednosta okresního úřadu ovšem byli pro začlenění týdeníku do německého vydavatelství. Tento spor mezi vydavatelem a redakcí vyvrcholil rozhodnutím, že *Nástup* bude na konci roku 1991 zrušen. Zaměstnanci redakce, kteří už před tím založili společnost s r. o., se rozhodli dále ve vydávání týdeníku pokračovat.²²⁷

Další snahu získat *Nástup* vyvinulo vydavatelství *Labe* v druhé polovině roku 1995, ovšem opět neúspěšně. Chomutovsko bylo v té době jediným severočeským regionem, kde dosud nevycházel deník kontrolovaný německým kapitálem.²²⁸

V roce 1995 byla v Chomutově založena Asociace českého regionálního tisku²²⁹, jejímiž členy byli kromě vydavatelů *Nástupu* také vydavatelé *Teplického kurýru*, *lounského Svobodného hlasu*, týdeníku *Rakovnicko*, *trutnovských Pojizerských listů*, *litoměřických Českých novin* a týdeníku *Boleslavské noviny*. Členy se mohli stát vydavatelé a redaktoři pouze českých periodik, která fungovala bez podpory zahraničního kapitálu. Sdružení se ovšem po několika letech rozpadlo a čeští vydavatelé se od té doby do podobného uskupení již nesdružili.

Po poměrně dlouhé době došlo také ke změně technologie tisku, poslední únorové číslo roku 1991 již bylo vytištěno fotosazbou, která ovšem znamenala prodloužení výroby a tudíž i dřívější uzávěrku, která se z pondělí posunula již na pátek. Od téhož čísla se změnil i podtitul *Nástupu* – týdeník chomutovského okresu.

---

²²⁶ Šéfredaktor *Nástupu* v 60. letech.

²²⁷ Jak to bylo s *Nástupem*. *Nástup*, 1992, roč. 33, č. 14, s. 3.

²²⁸ *Nástup* je a zůstane český. *Nástup*, 1995, roč. 36, č. 41, s. 1.

²²⁹ V Chomutově byla založena Asociace českého regionálního tisku. *Nástup*, 1995, roč. 36, č. 5, s. 1-2.

Týdeník byl tisknut zpočátku desetiletí v ústecké Severografii, ovšem v průběhu roku 1997 se tisk přesunul do mosteckého závodu tiskárny Severografia.

Náklad se celá 90. léta pohyboval zhruba od 18 do 23 tisíc výtisků, udávaná čtenost byla asi 50 tisíc lidí.²³⁰

5.4.2 Obsahová charakteristika

Publicistika

Kritický sloupek na první straně přetrval i v tomto desetiletí, autory textů byli čtenáři i členové redakce. Spektrum témat bylo velice široké, zpočátku ovlivněné především společenskou a hospodářskou transformací státu. Mnoho problémů se týkalo dopravy²³¹ či zdražování, což byly celorepublikové záležitosti, ovšem mnohdy se na tomto místě řešily problémy vyloženě lokálního²³² charakteru. Nástup tak byl více než kdy jindy místem střetu názorů. Zejména v prvních letech desetiletí ovšem často vycházely i omluvy za zveřejněnou kritiku, která nebyla vždy zcela oprávněná.²³³

Čtenářům byl dále dáván prostor prostřednictvím zveřejňovaných čtenářských dopisů²³⁴, které rovněž reflektovaly problémy v regionu. Redakce ovšem mnohokrát upozorňovala, že není v její moci otisknout všechny dopisy v plném znění a navíc ještě všechny stížnosti přešetřovat.

Od roku 1992 vycházela na titulní straně anketa *Zeptali jsme se*. Otázky opět nebývaly zaměřené pouze na region, ale na celospolečenské dění. V témže roce začala vycházet rubrika *Názory – diskuse – polemika*, která zabírala celou jednu stránku. Redakce do ní zařazovala příspěvky čtenářů a vždy uváděla, že články nemusejí vyjadřovat stanovisko redakce.²³⁵

---

²³⁰ Údaje vycházejí pouze z informací zveřejněných samotným týdeníkem, byly uváděny především v souvislosti s nabídkou inzertního prostoru. *Nástup*, 1992, roč. 33, č. 4, s. 1.

²³¹ Slovo ke zdražení dopravy. *Nástup*, 1990, roč. 31, č. 20, s. 1.

²³² Zruší zákaz pro kočárky? *Nástup*, 1990, roč. 31, č. 40, s. 1.

²³³ Vyjádření k článku Přespříliš horliví policisté. Stížnost nebyla oprávněná. *Nástup*, 1994, roč. 33, č. 21, s. 1-2. Místecký starosta odpovídá na kritický dopis. Pisatelka neprokázala, že je dům její. *Nástup*, 1994, roč. 33, č. 34, s. 2.

²³⁴ Z čtenářských dopisů. *Nástup*, 1992, roč. 33, č. 28, s. 1 a 4.

²³⁵ *Názory – diskuse – polemika*. *Nástup*, 1992, roč. 33, č. 48, s. 3.

Během roku 1991 se začala formovat na druhé straně v pravém horním rohu rubrika, která ve své podstatě vychází na tomto místě dodnes. Šlo taktéž o kritické texty²³⁶, ovšem v porovnání se sloupky na první straně zde vycházela spíše zamyšlení odrážející všeobecnější dění v zemi i regionu. Z původně bezejmenné rubriky označené jen orámováním vykryštovala v roce 1992 rubrika s názvem *Z kritického glosáře*. Náplň rubriky byly společensko-politické úvahy, reagující většinou na aktuální dění. V roce 1993 byla rubrika přejmenována a nově vycházela pod názvem *Z týdenního glosáře*, jejím pravidelným autorem byl Ivan Smrček, který do rubriky přispíval zhruba do poloviny roku 1996. Poté do ní přispívali různí autoři, název rubriky zůstal zachován po zbytek desetiletí.

Kulturní témata

Kultuře zůstala i po roce 1989 předposlední strana týdeníku. Redakce zachovala servis v podobě rubrik *Kina hrají*, *Kam za kulturou?*, *Člověk – lidé – společnost*.

Nevymizely ani historické či vlastivědné seriály, v roce 1992 vyšly například seriály *Z luckého kraje*²³⁷, či *Chomutovsko po pětáctyřicátém*²³⁸. V roce 1994 začal nepravidelně vycházet seriál *Zaniklé obce Chomutovska*²³⁹. Zajímavosti z regionální historie nevycházely jen v podobě seriálů, ale také v podobě tematických stránek, kterými se podrobněji věnuji dále v textu.

Ve spolupráci s chomutovským knihkupectvím DDD a prodejnou hudebních nosičů AUDIO vycházely žebříčky nejprodávanějších knih a CD, LP a MC. Téměř pravidelně vycházela dějepisná exkurze s názvem *Z dávných kronik* a také rubrika *Jubilanti*, v níž redakce přála k významným životním jubileím chomutovských občanů.

Zbývající prostor strany obvykle vyplňovaly pozvánky na výstavy, koncerty či akce pořádané různými kulturními a vzdělávacími institucemi.

Zpravodajství

Stálíci ve zpravodajství byly rubriky *Černá kronika* a *Několika slovy...*, které vycházely stejně jako v předchozích letech na druhé straně listu. Během roku 1992 se

---

²³⁶ Brambory – „strava chudých“. *Nástup*, 1990, roč. 31, č. 13, s. 2. Jak nás „berou na hůl“? *Nástup*, 1990, roč. 31, č. 25, s. 2. „Selka“ moc laciná není. *Nástup*, 1990, roč. 31, č. 32, s. 2.

²³⁷ *Nástup*, 1992, roč. 33, č. 7, s. 7. Seriál měl osm dílů.

²³⁸ *Nástup*, 1992, roč. 33, č. 19, s. 7. Seriál měl pět dílů.

²³⁹ *Nástup*, 1994, roč. 35, č. 50, s. 4.

začala objevovat jedna zpráva z černé kroniky na první straně nahoře nad hlavičkou týdeníku, což je praxe uplatňovaná dodnes.

Zpravodajství celkově bylo plné témat, která se před rokem 1989 vyskytovala okrajově, nebo vůbec. Příkladem zcela nového tématu je nezaměstnanost, která zejména v severních Čechách stoupala raketovou rychlostí a brzy byla nejvyšší v zemi. Toto téma plnilo stránky týdeníku po celé desetiletí.²⁴⁰ Dalšími výraznými tématy byly kriminalita²⁴¹, prostituce a problémy s Romy²⁴². Nástup také často upozorňoval na nesrovnalosti ve vedení města.²⁴³

Vybrané obsahové charakteristiky

Také pro 90. léta byla typická určitá témata. Zejména v první polovině desetiletí byla významným tématem ekologie a znečištěné ovzduší v regionu. Hned počátkem roku 1990 se Nástup zabýval možností odsíření elektrárny Tušimice II.²⁴⁴ Jen o několik týdnů později připravila redakce další stránku věnovanou tomuto tématu a zastřešila ji titulkem *Životní prostředí v centru zájmu*²⁴⁵. Čtenáři se zde mimo jiné dozvěděli o změně vyhlášky o opatřeních při nepříznivých podmínkách, nebo si přečetli popularizační článek z pera lékaře, který vysvětloval dopady výskytu stopových prvků v ovzduší.

Mnoho článků s touto tematikou radilo obyvatelům regionu, jak se chovat v případě nepříznivých rozptylových podmínek²⁴⁶, nechyběly ovšem ani články pobízející ke snaze zlepšovat životní prostředí.²⁴⁷

Atmosféru tehdejší doby velice otevřeně líčí autorka článku *Nemilosrdné údery inverze. „Je třetí prosinec 1991, jeden z nejčernějších dní Chomutova, vyčerpaného déletrvajících inverzí, jaká nemá obdoby. Hodnoty SO₂ převyšují po poledni 1 000 µg/m³ a*

---

²⁴⁰ Nezaměstnaných přibývá. *Nástup*, 1991, roč. 32, č. 44, s. 1. Nezaměstnaných neubývá. *Nástup*, 1997, roč. 38, č. 48, s. 1. Chomutovsko: práci nemá víc než dvanáct procent lidí. *Nástup*, 1998, roč. 39, č. 14, s. 3.

²⁴¹ Jakou máme Bezpečnost? *Nástup*, 1990, roč. 31, č. 14, s. 1-2. Kriminalita u nás loni poklesla. *Nástup*, 1994, roč. 35, č. 4, s. 1.

²⁴² V Jirkově o další Romy nestojí. *Nástup*, 1991, roč. 32, č. 30, s. 1.

²⁴³ Podivné machinace v přidělování bytů. *Nástup*, 1994, roč. 35, č. 5, s. 1.

²⁴⁴ Co s popílkem? Rozjede se odsíření? *Nástup*, 1990, roč. 31, č. 5, s. 3.

²⁴⁵ *Nástup*, 1990, roč. 31, č. 9, s. 3.

²⁴⁶ Jak při nepříznivém ovzduší. *Nástup*, 1991, roč. 32, č. 41, s. 2.

²⁴⁷ Mysleme a žijme ekologicky. *Nástup*, 1991, roč. 32, č. 44, s. 3. Zelené úkoly Jirkova. *Nástup*, 1991, roč. 32, č. 50, s. 1.

ve tři odpoledne dosahují závratné výše 1 221 μg . Na Hačce se skoro dotýkají hranice 1 500 μg .“ (...) „Všichni jsou nuceni dýchat vzduch obsahující skoro desetinásobek nejvyšší přípustné koncentrace. Mnozí si to neuvědomují, protože informace jsou ve městě nedostatečné.“ (...) „Lidé krvácejí z nosu, trpí únavou, závratěmi, kašlou a proklínají celý svět. Ještě za tmy vlečou vyčerpané a nevyspalé mám do školek a jeslí dvě zubožené děti.“ (...) „Normální průběh těhotenství je tu vzácností, nešťastným matkám se rodí zrůdy nebo mrtvé děti, nedonošenci často umírají a nebo jsou na celý život poznamenáni různými vadami.“ (...) „Otřesná ekologická situace severočeského regionu je černou skvrnou na svědomí všech občanů tohoto státu.“²⁴⁸

V souvislosti s dostavbou jaderné elektrárny Temelín se také hovořilo o tom, že lidé z ostatních krajů žijí na úkor obyvatel severních Čech.²⁴⁹

V roce 1994 se situace v regionu začala pomalu zlepšovat a nadále se množily snahy různých domácích i zahraničních organizací přispět k nápravě poničené přírody²⁵⁰, převratným okamžikem ale bylo odsíření severočeských elektráren, které bylo zakončeno v roce 1997.²⁵¹

V prvních dvou až třech letech nového desetiletí přinášel *Nástup* mnoho informací pro podnikatele²⁵², šlo o rady ohledně daní, odpisů základních prostředků, potřebných dokladů a dalších formálních náležitostí. Jeden čas vycházel na pokračování komentovaný živnostenský zákon²⁵³.

Převážně zpravodajský ráz týdeníku často doplňovaly tematické stránky. Spektrum témat bylo velice pestré, redakce zavítala s diktafonem a fotoaparátem do různých institucí a také představovala zajímavé okamžiky z regionální historie. Jeden ze seriálů z nedávné historie například pojednával v pěti pokračováních o vrahovi, který na

---

²⁴⁸ *Nástup*, 1991, roč. 32, č. 51-52, s. 1-2.

²⁴⁹ Žijí na úkor našeho zdraví. *Nástup*, 1993, roč. 34, č. 8, s. 3.

²⁵⁰ Zelená naděje Krušných hor. *Nástup*, 1994, roč. 35, č. 18, s. 2. O Krušných horách v Bärensteinu. *Nástup*, 1994, roč. 35, č. 24, s. 1. Američtí ekologové do Chomutova. *Nástup*, 1994, roč. 35, č. 31, s. 1.

²⁵¹ Odsíření do finíše. *Nástup*, 1997, roč. 38, č. 11, s. 1.

²⁵² Kvůli kritice okresního úřadu spočítala redakce, kolik článků bylo v roce 1991 věnováno živnostníkům, a došla k číslu 70, což potvrzuje, že podnikání bylo jedním z častých témat. Poctivé podnikání podporujeme. *Nástup*, 1992, roč. 33, č. 4, s. 1.

²⁵³ Listujeme v novém živnostenském zákoně. První díl *Nástup*, 1992, roč. 33, č. 9, s. 2.

Chomutovsku v 50. letech zavraždil několik lidí a byl za to odsouzen k trestu smrti.²⁵⁴ V 90. letech se v souvislosti se zrušením trestu smrti tento případ připomínal a diskutovalo se o tom, jaký trest by tento vrah dostal podle nové legislativy.

Další historická témata se obracela i do vzdálenější minulosti, do období 2. světové války²⁵⁵, nebo až do doby Karla IV, kdy zřejmě v jednom horském městečku v Krušných horách fungovala mincovna.²⁵⁶

Díky reportážím *Nástupu* se čtenáři podívali kupříkladu za zdi čtyř ústavů pro mentálně postižené²⁵⁷, do domova seniorů²⁵⁸, do výchovného ústavu v Místě²⁵⁹ či do léčebny dlouhodobě nemocných.²⁶⁰

Silvestrovské stránky vycházely každý rok, z pouhé jedné stránky nazvané například *Silvestrovský šuplík* nakonec vznikla celá příloha s formální podobou běžného vydání nazvaná *Naše drbna, zvaná silvestrovský Nášup*. První polistopadové vydání naráželo především na nově se rodící kapitalistické zřízení země a jeho nedostatky, v dalších letech redakce satiricky reflektovala různé místní problémy.

Reklama a inzerce

Na reklamu a inzerci jsem se v období 90. let soustředila záměrně, vzhledem k pohraniční poloze Chomutova měla totiž reklama jedno specifikum.

Reklama pronikala do *Nástupu* velice pozvolna, zpočátku zde vycházely spíše inzeráty na volná místa a služby v regionu, jak bylo obvyklé před rokem 1989. V týdeníku ovšem neinzerovali jen domácí obchodníci, koncem roku 1990 se totiž objevila první reklama na zboží v Německu a zhruba další dva roky byla reklama zejména na elektroniku a vybavení domácností z Německa téměř pravidelnou součástí vydání.

---

²⁵⁴ Úchylný vrah bloudil krajinou. První díl *Nástup*, 1994, roč. 35, č. 11, s. 3.

²⁵⁵ Chomutov v čase válečném. *Nástup*, 1995, roč. 36, č. 14, s. 3.

²⁵⁶ Byla v Přísečnici mincovna? *Nástup*, 1999, roč. 40, č. 42, s. 3.

²⁵⁷ Dítětem po celý život. *Nástup*, 1994, roč. 35, č. 24, s. 3.

²⁵⁸ Domov seniorů. *Nástup*, 1996, roč. 37, č. 6, s. 3.

²⁵⁹ Výchovný ústav v Místě: zastávka na cestě z dětství do dospělosti pro ty, jimž selhalo rodinné zázemí. *Nástup*, 1999, roč. 40, č. 3, s. 4.

²⁶⁰ Léčebnou dlouhodobě nemocných vždycky život nekončí. *Nástup*, 1999, roč. 40, č. 10, s. 3.

Počet stran s inzercí a reklamou se ustálil na dvou až třech, další inzeráty vycházely často také na poslední straně a dělily se tak o místo se sportovním zpravodajstvím.

5.5 Týdeník po roce 2000

5.5.1 Personální složení a další formální údaje

Cena týdeníku se po roce 2000 postupně zvýšila z 5 Kč na 8 Kč. V roce 2001 stál Nástup 6 Kč, na dnešní úroveň 8 Kč se cena vyhoupla v roce 2008.

V roce 2002 se mírně pozměnila hlavička týdeníku – přibyla do ní e-mailová adresa a adresa internetových stránek Nástupu.

Počet stran byl v tomto období již ustálen na osm stran, tisk měla celé desetiletí na starosti mostecká tiskárna Severografia.

Náklad se v posledních několika letech pohybuje na úrovni zhruba 12 tisíc výtisků.

Redakci v současné době tvoří šéfredaktor Tomáš Skřípský, redaktorkou je Marie Mojzíková, technickou redaktorkou je Naďa Kočková, inzerci má na starost Jana Čejková a účetnictví vede Ludmila Pácalová. Stálým dopisovatelem je Pavel Wolf z Kadaně, ovšem na tvorbě obsahu se nezanedbatelnou měrou podílí svými příspěvky i čtenáři a různé osobnosti veřejného života na Chomutovsku.

5.5.2 Obsahová charakteristika

Publicistika

Dlouholetá rubrika *Z týdenního glosáře* se v roce 2002 změnila na rubriku s názvem *Jak to vidím já?* Redakce hned v prvním čísle toho roku změnu vysvětlila. „Proč taková, pro někoho jen kosmetická, změna? Není vlastně zbytečná? Nikoli. Po delších diskusích jsme se v redakci rozhodli nenechávat si toto novinové místo jenom pro sebe, ale nabídnout ho i vám, čtenářům. V minulosti se totiž nezřídka stávalo, že někteří z vás právě na glosáře, ale i na jiné články, reagovali vlastním názorem. Vzhledem k nedostatku místa nám většinou nezbylo, než takové reakce – mnohdy k nelibosti autorů – krátiť na pár řádků a zařazovat je buď opravdu jen tehdy, když vybylo trošku místa, nebo až s odstupem třeba i několika týdnů do dopisové rubriky.“²⁶¹

---

²⁶¹ Zkusme to společně. *Nástup*, 2002, roč. 43, č. 1, s. 2.

Jednou z dlouhodobějších²⁶², avšak nepravidelných rubrika byla *Ten dělá to a ten zas tohle*, která vycházela na první straně a představovala osudy lidí z regionu s neobvyklým zaměstnáním nebo koníčkem.

Vývojem prošla také podoba otázek na první straně. Zatímco v první polovině desetiletí byly otázky v rubrikách *Zeptali jsme se* a *Co vy na to* směřovány formou ankety na běžné občany, v dalších letech se redakce obracela na veřejně činné postavy z regionu. V roce 2005 tak vycházel *Dotazník pro...*, kde na čtyři až pět otázek odpovídali známí lidé z regionu, v roce 2008 vycházela rubrika s podobným obsahem pod názvem *Zeptali jsme se...* a konečně v roce 2010 se v rubrice *Slovo má...* vyjadřovali zpravidla starostové obcí na Chomutovsku k současnému rozvoji obce.

Za zmínku také stojí rubrika *Komplikace mecenáše umění*, která prostřednictvím akademického malíře Kamila Sopka přinášela zajímavé postřehy o dění v okrese, a která vycházela v průběhu roku 2004. „*Když dnes vidím opuštěný kolos, který neplní svou ubytovací funkci a mrtvými okny negativně reprezentuje jednu z dominant Chomutova, je mi smutno. Proinvestované finance za hesla nezanechaly stopu v paměti lidí a v interiéru nezůstala stopa dlouhodobé oslavy důležité lidské činnosti. Zbyla jen možnost volby mezi módní krátkodobostí a trvalými hodnotami, jež by ve výtvarném umění měly stabilizovat krása a monumentalita. Bylo by příjemným překvapením, kdyby někdo z prosperující stavební firmy chtěl ve svém interiéru udělat tuto oslavu stavbařů.*“²⁶³

Z dalších už nepravidelných rubrik a žánrů můžeme zmínit například soudničky vztahované k regionu či rozhovory.

Kulturní témata

Kulturní rubrika za těchto deset let příliš nezměnila. Čtenáři se setkávali se známými rubrikami *Kam za kulturou* a *Kina hrají*, pozvánky na kulturní akce a fotografie z vernisáží či koncertů byly příležitostně doprovázeny vlastivědnými seriály. Těch vycházelo méně než v 90. letech, v roce 2000 to byl kupříkladu sedmidílný seriál

---

²⁶² Začala vycházet v roce 2004.

²⁶³ Hotel Armabeton. *Nástup*, 2004, roč. 45, č. 13, s. 4.

*Kláštery a církevní řády na Chomutovsku*²⁶⁴, v roce 2001 vycházel seriál *Chomutovský hospodník*²⁶⁵ čítající 18 dílů.

V průběhu roku 2005 přestala redakce přinášet žebříček nejprodávanějších hudebních nosičů a uváděla pouze seznam nejprodávanějších knih v chomutovském knihkupectví DDD. Zhruba polovinu strany vyhrazené kultuře zabírala *Společenská kronika* a pravidelně se zde objevovala inzerce.

Zpravodajství

Témata zpravodajství byla velice podobná těm, o nichž se psalo v předchozím desetiletí. Region byl i nadále sužován vysokou nezaměstnaností²⁶⁶, ekologickými problémy²⁶⁷ a problémy s tzv. nepřizpůsobivými občany²⁶⁸, od roku 2008 je velká pozornost věnována dění na chomutovské radnici, kterou dosud²⁶⁹ vede primátorka Ivana Řápková²⁷⁰. Zájem novinářů i veřejnosti vyvolal pronájem Kamencového jezera na 50 let²⁷¹, odvolání ředitele Zooparku Přemysla Rabase²⁷², neprůhledné majetkové

---

²⁶⁴ První díl *Nástup*, 2000, roč. 41, č. 18, s. 3.

²⁶⁵ První díl *Nástup*, 2001, roč. 42, č. 28, s. 3.

²⁶⁶ Procenta nezaměstnaných nabírala klesající i stoupající tendenci, nakonec se ovšem okresu podařilo dostat z prvních příček nezaměstnanosti v republice.

Nezaměstnaných více než jedenáct tisíc. *Nástup*, 2000, roč. 41, č. 3, s. 2. Na prahu roku bez práce téměř jedenáct tisíc lidí. *Nástup*, 2002, roč. 43, č. 2, s. 2. Více než 12 tisíc lidí bez práce. *Nástup*, 2003, roč. 44, č. 2, s. 1. Nezaměstnanost na přelomu roku: 18,7 procenta. *Nástup*, 2004, roč. 45, č. 2, s. 1. Už nepatříme mezi nejhorší. *Nástup*, 2007, roč. 48, č. 3, s. 1. Počty nezaměstnaných na Chomutovsku klesají. *Nástup*, 2008, roč. 49, č. 23, s. 1.

²⁶⁷ Břízy hynou čím dál víc. *Nástup*, 2000, roč. 41, č. 38, s. 2. Fauna a flóra má na výsypkách Severočeských dolů prostor k životu. *Nástup*, 2001, roč. 42, č. 31, s. 7. Začaly rekultivace. *Nástup*, 2004, roč. 45, č. 15, s. 2. Co znamenají současné inverze a kdo za ně může. *Nástup*, 2006, roč. 47, č. 3, s. 2. Do obnovy krajiny přitečou miliardy. *Nástup*, 2008, roč. 49, č. 27, s. 3.

²⁶⁸ Neplatiči a nepřizpůsobiví: rozptýlit nebo soustředit? *Nástup*, 2000, roč. 41, č. 41, s. 1. Přes sto lidí protestuje proti neúnosné situaci na Kadaňské ulici. *Nástup*, 2002, roč. 43, č. 26, s. 3.

²⁶⁹ Květen 2010.

²⁷⁰ Řápkové kdosi poslal anonymní dopis s ostrým nábojem do samopalů. Vzkaz anonyma: „Na každou svinu čeká kulka“. *Nástup*, 2008, roč. 49, č. 16, s. 1-2.

²⁷¹ Pronájem na padesát let se některým politikům nelíbí. *Nástup*, 2008, roč. 49, č. 9, s. 2. Místo plyšáků tekla voda. *Nástup*, 2008, roč. 49, č. 22, s. 1. Město Chomutov se ohradilo proti reportáži České televize. *Nástup*, 2008, roč. 49, č. 23, s. 3. Podivný pronájem jezera vyšetřují kriminalisté. *Nástup*, 2008, roč. 49, č. 24, s. 1-2.

²⁷² Odvolali Rabase. *Nástup*, 2008, roč. 49, č. 14, s. 1. Radní odvolali ředitele zooparku Rabase. Ten jejich důvody odmítá. *Nástup*, 2008, roč. 49, č. 15, s. 1-2.

vztahy, exekuce chomutovských neplatičů²⁷³ a v neposlední řadě podmínky, za jakých Řápková získala titul na Západočeské univerzitě²⁷⁴.

Vybrané obsahové charakteristiky

Nedílnou součástí týdeníku byly i v zatím posledním uzavřeném desetiletí historie *Nástupu* tematické strany přinášející zajímavé informace z historie i současnosti Chomutovska. Do minulosti se čtenáři přenesli například díky článkům *Kulaté výročí Chomutova*²⁷⁵, *Cesta českého ochotnického divadla na Chomutovsku*²⁷⁶ či *Zaniklá železniční stanice Křimov – Reitzenhain*²⁷⁷. Reportáže pozvaly čtenáře do regionu i do vzdálených míst, příkladem je reportáž z chomutovského dětského domova nazvaná *Děti tu žijí v rodinném prostředí*²⁷⁸ a vícedílná reportáž *Jak jsem poznával Káhiru*²⁷⁹.

Téměř pravidelně se čtenáři mohli také setkávat s několika seriály o přírodě a možnostech využití jejích darů. V roce 2004 tak vycházel seriál *Příroda léčí, příroda uzdravuje – nechme si poradit*²⁸⁰, v roce 2006 seriál *Houbařem po celý rok*²⁸¹ a v roce 2007 populárně-naučný seriál objasňující zajímavé souvislosti s názvem *Životní prostředí kolem nás*²⁸². Autorem těchto textů byl PaedDr. Jiří Roth.

Neodmyslitelnou součástí týdeníku byly i v novém tisíciletí *Silvestrovské Nášupy*, které ovšem v porovnání s 90. lety, vycházely v menším rozsahu, především od roku 2005. Ani redukovaný rozsah nic neubral na zajímavém obsahu těchto satirických stránek, jejichž cílem se často stávali představitelé města Chomutova, ale i jednotlivé problémy města, kterými se redakce v průběhu roku zabývala.

---

²⁷³ Opět Kocáb versus Řápková. *Nástup*, 2009, roč. 50, č. 29, s. 2.

²⁷⁴ Nekonečný příběh Ivany Řápkové. *Nástup*, 2009, roč. 50, č. 46, s. 1. Primátorka a univerzita u soudu v březnu. *Nástup*, 2010, roč. 51, č. 3, s. 2.

²⁷⁵ *Nástup*, 2002, roč. 43, č. 12, s. 4.

²⁷⁶ *Nástup*, 2004, roč. 45, č. 38, s. 4.

²⁷⁷ *Nástup*, 2005, roč. 46, č. 33, s. 4.

²⁷⁸ *Nástup*, 2005, roč. 46, č. 9, s. 4-5.

²⁷⁹ První díl viz *Nástup*, 2008, roč. 49, č. 7, s. 4.

²⁸⁰ První díl viz *Nástup*, 2004, roč. 45, č. 1, s. 3.

²⁸¹ První díl viz *Nástup*, 2006, roč. 47, č. 2, s. 3.

²⁸² První díl viz *Nástup*, 2007, roč. 48, č. 2, s. 3.

5.6 Týdeník Nástup na Internetu

Poprvé se týdeník Nástup dostal na internetové stránky již v březnu 1998, kdy byl součástí oficiálního informačního systému města Chomutova. Adresa týdeníku byla www.chomutov.cz/nastup, a za první rok existence stránky bylo zaznamenáno přes 3 300 přístupů.²⁸³

V současnosti má Nástup své internetové stránky na adrese www.nastup.cz²⁸⁴. Za web týdeníku odpovídá chomutovské DTP studio LV-Reklama.

Stránky jsou poměrně jednoduché, čtenáři si zde mohou přečíst vydání týdeníku za poslední tři měsíce²⁸⁵, přičemž poslední vydání²⁸⁶ listu se na stránkách objevuje s týdenním zpožděním.

Kromě překlápaného obsahu je na stránkách rubrika *Místopisné seriály*, která se dále dělí na tři kategorie. První nazvaná *Současné obce Chomutovska* obsahuje informace o několika desítkách obcí, texty jsou většinou od Zdeňka Vachaty²⁸⁷, Petra Raka²⁸⁸ a Zdeny Binterové²⁸⁹. Druhý seriál pojednává o *Zaniklých obcích Doupovska*²⁹⁰, autorkou všech textů je Zdena Binterová. Poslední místopisný seriál se nazývá *Hrady, zámky a tvrze našeho regionu*, o autorství se opět dělí Zdena Binterová a Petr Rak. Vlastivědná témata mají v Nástupu tradici od počátku 60. let, tudíž jsou celkem pochopitelně také součástí internetových stránek.

Na stránkách týdeníku je dále k dispozici ceník inzerce, jak soukromé, tak plošné.

Poslední informace, které lze ze stránek získat, jsou údaje o vydavateli týdeníku a kontakty na redakci.

---

²⁸³ Internetový Nástup má úspěch. *Nástup*, 1999, roč. 40, č. 13, s. 1.

²⁸⁴ Tyto stránky byly spuštěny 21. června 2000. Podle elektronické evidence přístupů stránky navštívilo od tohoto data do 17. dubna 2002 celkem 39 120 čtenářů. *Nástup na internetu*. *Nástup*, 2002, roč. 43, č. 17, s. 1.

²⁸⁵ Tj. vždy posledních 12 čísel.

²⁸⁶ Kromě stran s inzercí je ke stažení celé číslo ve formátu PDF, nebo je možné zobrazit články v podobě graficky upravené pro web, někdy i s fotografiemi. Členění textů odpovídá stranám tištěného vydání Nástupu.

²⁸⁷ Zdeněk Vachata (1936-2003). V šedesátých letech ředitel nynějšího Oblastního muzea v Chomutově, zakladatel muzejního čtvrtletníku *Památky – příroda – život*, který od roku 1963 vychází dodnes. Vachata také nepravidelně přispíval do týdeníku *Vpřed*, vyšla např. jeho satirická povídka *Setkání s dobrým vojákem Švejkem na chomutovském okrese*. *Vpřed*, 1. ledna 1959, č. 1, roč. 8., s. 2.

²⁸⁸ Petr Rak. Ředitel Státního okresního archivu v Kadani, autor mnoha publikací o Chomutovsku.

²⁸⁹ Zdena Binterová. Historička, autorka mnoha knih o historii Chomutovska, především o zaniklých obcích.

²⁹⁰ Obce na území dnešního Vojenského újezdu Hradiště, který vznikl v roce 1953.

6 Nástup v letech 1968 a 1969

V této části práce se zabývám především rozбором zvláštních vydání Nástupu v srpnu 1968, ovšem pro lepší pochopení souvislostí vývoje týdeníku jsem se podrobněji zaměřila i na období předcházející srpnové okupaci a na období následující – leden-srpen 1968 a rok 1969.

Jedním z materiálů, který osvětluje proměnu pohledu vedoucích orgánů na Nástup v roce 1969, je *Rozbor politické situace v národních výborech Chomutovského okresu*²⁹¹. Tón hodnocení byl velice kritický a byl vznesen požadavek na okamžitou nápravu. Jako jedna z hlavních námitek zaznělo, že politicko-ideové působení „bylo zcela poplatné živelnému politickému vývoji společnosti.“²⁹² Nástup byl kritizován za směřování k pravicovým tendencím, protisocialistické a protistranické politice a vina za tuto „negativní činnost“ byla svalena na tehdy již bývalého vedoucího redaktora Týře. V knize Rad ONV se nachází i přepis toho, co na svou obranu tehdy přednesl Oldřich Týř.

6.1 Nástup od ledna do srpna 1968

Počátkem roku 1968 zaznívaly na oficiálních jednáních různých výborů a rad na Chomutovsku výzvy k následování závěrů lednového pléna ÚV KSČ – výzvy tolikrát v tomto roce opakované a v roce následujícím se srovnatelnou intenzitou zavrhané.

Jedním z prvních ukazatelů nastupujících společenských proměn byl text prohlášení z okresní konference strany v Chomutově ze dne 9. -11. března 1968, který především reagoval na vystoupení profesora Oty Šika a který jednoznačně schvaloval „*progresivní síly v ÚV KSČ*“. Rezoluce s redakcí dodaným titulkem *PROGRESIVNĚ!* také apelovala na ty, kteří by se bránili změnám: „*Oceňujeme snahu o demokratické a kultivované řešení rozporů v ÚV, avšak opakujeme – stav jednoty nesmí trvat dále, a proto ti, kteří se nechtějí smířit s novým pojetím práce strany, necht' důstojně, ale rozhodně z ÚV odejdu, to je předpoklad dalšího vývoje. Tyto kádrové změny v ÚV, případně i v dalších centrálních orgánech, je nutno provést v zájmu konsolidace vnitrostranické činnosti i v zájmu celospolečenském v co nejkratší době.*“²⁹³

---

²⁹¹ Usnesení Rady ONV. SOA v Kadani, Inventární seznam ONV Chomutov, kniha 69, s. 9.

²⁹² Usnesení Rady ONV. SOA v Kadani, Inventární seznam ONV Chomutov, kniha 69, s. 10.

²⁹³ Progresivně! *Nástup*, 1968, roč. 9, č. 11, s. 1.

Redakce pro toto vydání dále připravila životopis Oty Šika²⁹⁴ a ohlasy účastníků okresní konference KSČ Chomutov, které nejlépe shrnuje komentář Josefa Jančaty, člena organizace KSČ ve VTŽ: „*Je to po dlouhé době opět první konference, kde skutečně mohli delegáti nezakrytě projevit své názory. To skutečně pomůže a věřím ve vysokou aktivitu členských mas. Tento ozdravující proces, který ve straně nastal po lednovém plánu, otevřel dveře demokratizaci.*“²⁹⁵

V dubnovém čísle vyšla anketa, v níž se redakce ptala občanů v okrese Chomutov na jednoduchou otázku: „Co je nejdůležitější?“ Ačkoli někteří dotázaní vyjádřili svůj nezájem o politické dění, většina občanů si přála, „*aby se zlepšilo vše, co se zlepšit dá*“, aby se politické poměry urovnaly a „*nový proces, který u nás začal, aby byl doveden do konce*“.²⁹⁶

Uvolňující se duch doby umožnil otevřeně hovořit na stránkách týdeníku o takových tématech, jako byly perzekuce²⁹⁷ nevinných lidí, které někdy skončily jen nepřijemnostmi na pracovišti, v horších případech odsouzením ve vykonstruovaných procesech.

Právě osudy neprávem odsouzených se měla zabývat rehabilitační komise vytvořená v Chomutově v polovině dubna 1968. Jejím úkolem bylo „*shromážďovat všechny podněty neprávem odsouzených osob v procesech z let padesátých a předávat je urychleně příslušným orgánům k prověření a realizaci*“²⁹⁸. Dalším důležitým mezníkem v této problematice byla také ustavující schůze Klubu 231. Při této příležitosti byl vytvořen prozatímní výbor, který měl hájit zájmy politických vězňů z let 1948-1967 na Chomutovsku. Na setkání se hovořilo o plánované činnosti Klubu, který na základě shromážděných dokumentů chtěl podat svědectví o „*protizákonném jednání příslušníků justice, STB i dalších, kteří se provinili*“ a chtěl se „*aktivně podílet na demokratizaci, aby konečný cíl socialistické demokracie byl uskutečněn co nejdříve a nejplněji.*“²⁹⁹

---

²⁹⁴ Kdo je Oto Šik? *Nástup*, 1968, roč. 9, č. 11, s. 1.

²⁹⁵ Nejde o převlečení kabátu. *Nástup*, 1968, roč. 9, č. 11, s. 2.

²⁹⁶ Co je nejdůležitější? *Nástup*, 1968, č. 15, roč. 9, s. 1-2.

²⁹⁷ Svůj příběh tak papíru svěřil například Stanislav Slanina z Radonic, který byl počátkem 50. let stíhán za návštěvu generála Svobody. Perzekuce za návštěvu gen. Svobody. *Nástup*, 1968, roč. 9, č. 14, s. 1 a 5.

²⁹⁸ Rehabilitační komise schválena. *Nástup*, 1968, roč. 9, č. 18, s. 2.

²⁹⁹ Aby se to už nikdy neopakovalo. *Nástup*, 1968, roč. 9, č. 19-20, s. 1.

V jednom z červencových čísel vyšel článek shrnující dění kolem rehabilitací, z kterého vyplývalo, že v té době byla uznána rehabilitace pouze za jeden tzv. politicky trestný čin.³⁰⁰

Stejně umlčovanou skupinou občanů byli do té doby příslušníci druhého odboje, kteří se na Chomutovsku sešli koncem dubna – významný na tom byl fakt, že se po dlouhé době setkali bojovníci z Východu i Západu.³⁰¹ O několik týdnů později pak vyšla v *Nástupu* na první straně výzva *Partyzáni volají*.³⁰² Po šestnácti letech byla totiž obnovena činnost Sdružení čs. partyzánů, barikádníků a příslušníků domácího odboje, které chtělo touto výzvou oslovit všechny tyto bojovníky za svobodu, aby se přihlásili novému přípravnému výboru v Chomutově.

Za zmínku dále stojí zveřejnění otevřeného dopisu Alexandru Dubčekovi, který byl napsán členy stranické organizace OÚNZ Chomutov. Dopis s redakčním titulkem *Rozejít se s deformátory*³⁰³ především kladl důraz na vypořádání s procesy z předešlých let, které ve svém důsledku znamenalo odchod zdiskreditovaných členů strany z vedoucích pozic. V textu byla citována i slova dvou žen, které se pod vlivem zveřejňovaných informací o těchto procesech rozhodly vystoupit ze strany.

Další zmínku o obsahu *Nástupu* před srpnovou okupací věnuji provolání 2000 slov, o kterém se týdeník zmínil dvakrát. Poprvé to bylo formou reakcí pronesených na mimořádné konferenci KSČ v Chomutově. Ohlasy byly vesměs pozitivní, provolání obsahovalo podle zahajovacího projevu tajemníka OV KSČ Karla Brady většinu myšlenek, které již byly obsaženy v akčním programu strany; kritiku si vysloužily především pasáže, „*kteřé vyslovují nedůvěru pokrokovým silám ve straně a státě, které vybízejí k neuváženým akcím.*“³⁰⁴ V méně kritickém duchu se nesl například příspěvek Ladislava Kučery z Dolů *Nástup*, který dokonce dvakrát zdůraznil, že s autory 2000 slov sympatizuje.

Podruhé bylo 2000 slov zmíněno počátkem srpna, a to v souvislosti s podpisovou akcí v Elektrárně Prunéřov, ke které se připojila většina zaměstnanců. Jediný problém,

---

³⁰⁰ Prokurátor o rehabilitacích. *Nástup*, 1968, roč. 9, č. 29, s. 1.

³⁰¹ Bojovníci si podali ruce. *Nástup*, 1968, roč. 9, č. 17, s. 1.

³⁰² Partyzáni volají. *Nástup*, 1968, roč. 9, č. 21, s. 1.

³⁰³ Rozejít se s deformátory. *Nástup*, 1968, roč. 9, č. 22, s. 1.

³⁰⁴ My a „2000 slov“. *Nástup*, 1968, roč. 9, č. 29, s. 3.

který tehdy vytanul, bylo použití podnikového papíru a fakt, že zaměstnanci organizující akci zůstali v závodě po pracovní době.³⁰⁵

V závěru této kapitoly se ještě zmíním jednání v Čierné a Bratislavě, o němž Nástup referoval pouhé dva týdny před vpádem vojsk Varšavské smlouvy. Redakce opět uspořádala anketu a zeptala se občanů, jak jsou spokojeni se zmíněnými jednáními. Ačkoli někteří dotázaní nebyli spokojeni s počtem informací, přetrvávala mezi lidmi optimistická nálada a očekávání dalšího demokratizačního procesu. Anketu stručně a výstižně zhodnotil redaktor Rudolf Dočekal: „*Málo spokojení – úplně spokojení – i zcela nespokojení lidé chodí mezi námi. Dlouho ještě neustanou vzrušené debaty, ať již v rodinném kruhu, či mezi partou u piva. Jedno je však jisté. Pevný základní kámen byl postaven. Co na něm vyrostе, záleží jen na nás.*“³⁰⁶

6.2 Reakce Nástupu na události srpna 1968

Podobně jako jiné okresní týdeníky³⁰⁷ vycházel týdeník Nástup během posledních srpnových dní ve zvláštním režimu, tj. jako deník.³⁰⁸ List vycházel denně od 22. srpna do 28. srpna 1968, ve zmenšeném formátu, vždy na oboustranně potištěném listě. Některá čísla byla distribuována zdarma, jiná stála 20 haléřů. Ve dnech 25. a 26. srpna vyšel Nástup v improvizované podobě. Texty byly napsány na psacím stroji, titulky byly dokonce napsány rukou a náklad byl rozmnožen na cyklostylu. V obou číslech přesto ale nechyběly fotografie, v čísle vydaném dne 25. srpna se objevila fotografie Williama³⁰⁹ Šalgoviče, což byl tehdejší náměstek ministra vnitra, který byl ovšem rozkazem ministra vnitra dne 24. srpna odvolán.³¹⁰ Druhá fotografie s titulkem

---

³⁰⁵ 2000 slov s překážkami. *Nástup*, 1968, roč. 9, č. 31, s. 1.

³⁰⁶ *Nástup*, 1968, roč. 9, č. 32, s. 1.

³⁰⁷ Např. jihočeský týdeník *Palcát*, srov. BAUEROVÁ, Edita. *Regionální tisk na Táborsku na přelomu 60. a 70. let 20. století na příkladu listu Palcát*. Praha: Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut komunikačních studií a žurnalistiky, 2008.

³⁰⁸ Za zmínku při této příležitosti stojí fakt, že pro připomínce 40. výročí okupace v roce 2008 se na chomutovském náměstí 1. máje objevila nejen těžká vojenská technika a zaznívaly písně Karla Kryla a dalších, ale bylo sehráno několik scének zobrazující vypjaté situace při střetech místních obyvatel s vojáky a po náměstí se celou dobu procházel muž, který roznášel čerstvé deníkové vydání Nástupu. Viz <http://www.stream.cz/video/13/131681-21-srpen-1968-chomutov-1-cast/> a [http://www.stream.cz/video/131729-21-srpen-1968-chomutov-2-cast.](http://www.stream.cz/video/131729-21-srpen-1968-chomutov-2-cast/)

³⁰⁹ Pod fotografií bylo uvedeno jméno s dvěma l, tedy „Villiam“, v článku bylo ovšem jen „Viliam“.

³¹⁰ *Nástup*, 25. srpna 1968, roč. 9, č. 37, s. 1.

*Myšlenka vítězí obsahem a ne počtem dělových hlavní*³¹¹ zachycovala tanky a vojáky a šlo o snímek převzatý z deníku Večerní Praha.

Údaje o velikosti nákladu v jednotlivých dnech bohužel chybí.

Co se týče obsahu, čtenáři si tehdy mohli přečíst oficiální prohlášení předsednictva Ústředního výboru KSČ, prohlášení místních organizací, výzvy k zachování klidu a vytvoření pasivní rezistence, reportáže z různých míst okresu a samozřejmě i zprávy z jiných míst republiky, zejména hlavního města, ke kterému se upínaly zraky občanů v očekávání dalších kroků nejvyšších míst vedení. Postupně se objevovaly také zprávy ze zahraničí – jak ze zemí východního bloku, tak ze západních zemí, které vývoj v Československu s napětím sledovaly.

Obsah listu byl z větší části tvořen přejímanými texty³¹², čistě redakčních textů bylo o poznání méně. Některé původní texty byly napsány i dopisovateli *Nástupu*, kteří se zejména v pohraničí dostali do blízkého kontaktu s vojáky.

Zajímavým zjištěním při zkoumání těchto zvláštních vydání bylo, že obsah čísel ze dní 27. srpna a 28. srpna je zčásti totožný. Opakoval se například rozhovor s Josefem Smrkovským, který nesl titulek *Já myslím, že se z toho dostanem!*³¹³. Stejně tak se opakoval článek *Začne škola*³¹⁴, který upozorňoval na obtížnost návratu do škol v tehdejší době.

Dalším důležitým poznatkem ze zkoumání oněch sedmi vydání *Nástupu* je skutečnost, že autoři textů několikrát zdůraznili slovo demokracie. „*Společně odmítáme okupaci naší republiky, stavíme se za požadavky prezidenta, vlády, ÚV KSČ a celého národa. Uděláme všechno proto, abychom zahájili práci v novém školní roce a slibujeme, že budeme vychovávat děti od těch nejmenších v duchu demokratických tradic naší vlasti.*“³¹⁵ Slovo demokracie se také objevilo v prvním zvláštním vydání dne 22. srpna, kdy figurovalo jako jedno z hesel v řadě otištěné na okraji druhé stránky: „*Klid – rozvahu – důstojnost – věrnost – demokracii – socialismus*“³¹⁶. Ve stejném vydání se v prohlášení POV KSČ Chomutov objevilo sousloví „*ideály demokratického*

---

³¹¹ *Nástup*, 26. srpna 1968, roč. 9, č. 38, s. 1.

³¹² Šlo o oficiální prohlášení, dopisy, výzvy, přepisy rozhlasového vysílání, apod.

³¹³ *Nástup*, 27. srpna 1968, roč. 9, č. 39, s. 1; *Nástup*, 28. srpna 1968, roč. 9, č. 40, s. 2.

³¹⁴ *Nástup*, 27. srpna 1968, roč. 9, č. 39, s. 1; *Nástup*, 28. srpna 1968, roč. 9, č. 40, s. 1.

³¹⁵ *Začne škola*. *Nástup*, 27. srpna 1968, roč. 9, č. 39, s. 1; *Nástup*, 28. srpna 1968, roč. 9, č. 40, s. 2.

³¹⁶ *Nástup*, 22. srpna 1968, roč. 9, č. 34, s. 2.

*socialismu*³¹⁷. Práce s tímto slovem a všeobecně s jeho konceptem byla důsledkem celoroční uvolňující se atmosféry.

Srpnové události plnily strany Nástupu i po skončení vydávání mimořádných čísel a zejména v nich se čtenáři dovídali o lokálních následcích okupace, ať už šlo o poškozené silnice a vyčíslení konkrétních škod, či o postupném návratu měst a vesnic k normálnímu životu. O podobě dalších čísel až do konce roku 1968 se zmíním v poslední podkapitole této části práce.

6.2.1 Zvláštní vydání ze dne 22. srpna 1968

První výtisk Nástupu v letákové podobě nesl číslo 34 a byl distribuován zdarma. V hlavičce byl napravo od obvyklého loga vytištěn nápis *ZVLÁŠTNÍ VYDÁNÍ*. Nejvíce ovšem z první stránky upoutal velice stručný a naprosto výstižný titulek *Okupování*.³¹⁸ Na první straně byly celkem čtyři texty a jedna krátká výzva zalomená svisle na okraji stránky, která hlásala: „*Zabraňte provokacím – nadměrný nákup poškozuje všechny*“³¹⁹, což byla reakce na snahu některých obyvatel předzásobit se pro případ nouze.

Texty na první straně byly jak celostátního, tak lokálního charakteru. Tučně a s nejnápadnějším titulkem bylo otištěno vyjádření předsednictva ÚV KSČ nazvané *Všemu lidu ČSSR!* Předsednictvo tímto informovalo občany o tom, kdy a jaká vojska do země vpadla, a současně tento akt odsoudilo jako čin odporující nejen základním zásadám vztahů mezi socialistickými státy, ale i normám mezinárodního práva. Součástí prohlášení byla i později mnohokrát se opakující výzva k zachování klidu.³²⁰ Lokálního charakteru byly zbylé tři texty: telegram předsednictvu ÚV KSČ určený k rukám Alexandra Dubčeka, který odeslalo předsednictvo Okresního výboru KSČ Chomutov³²¹; za dalším prohlášením tentokrát s titulkem *Stojíme za legálně zvolenými orgány* byli pracující Dolů Nástup, n. p. Tušimice, kteří jasně podporovali směr politiky nastoupený

---

³¹⁷ *Nástup*, 22. srpna 1968, roč. 9, č. 34, s. 2.

³¹⁸ *Nástup*, 22. srpna 1968, roč. 9, č. 34, s. 1.

³¹⁹ *Nástup*, 22. srpna 1968, roč. 9, č. 34, s. 1.

³²⁰ *Všemu lidu ČSSR! Nástup*, 22. srpna 1968, roč. 9, č. 34, s. 1.

³²¹ „*Drazí soudruzi, obracíme se na vás jménem deseti tisíc komunistů a sta tisíc obyvatel okresu Chomutov, abychom vám vyjádřili v této dějinné situaci svou podporu. Plně se stavíme za politiku KSČ, vyjádřenou v akčním programu strany a za opatření, která k její realizaci byla přijata. Vyjadřujeme vám svou podporu, obracíme se k vám, aby vedoucí představitelé strany a státu předstoupili před lid této země a vyjádřili svoje stanoviska k současné situaci a dalšímu vývoji. Chceme vás, drazí soudruzi, vidět na obrazovkách Čs. televize a slyšet v Čs. rozhlase. Věříme vám, věřte nám! POV KSČ Chomutov*“ *Nástup*, 22. srpna 1968, roč. 9, č. 34, s. 1.

v lednu 1968 a v případě změny vlády bez souhlasu lidu žádali vyhlášení generální stávk³²²; čtvrtým textem byla výzva jednoduše nazvaná *Všem ženám*, za níž byl podepsán Okresní výbor ČSŽ Chomutov, a která vybízela „*ženy, dárkyně života, budovatelky šťastných zítřků*“, aby podpořily protest proti okupaci a současně „*zachovaly klid a pomohly rozvahou udržet normální běh v našich obcích a městech*.“³²³

Druhá strana přinesla vyjádření dalších odborů a výborů, dva texty informovaly o aktuálním dění přímo na Chomutovsku. Výzva POV KSČ Chomutov nabádala zejména k zachování klidu a rozvahy a také vyjadřovala víru v nalezení východiska z nastalé situace. Konkrétnější bylo další vyjádření téhož výboru, které bylo taktéž zveřejněno prostřednictvím okresního vysílání rozhlasu po drátě v 5.30 a 10.30. Občané se odsud dozvěděli, že „*v dopoledních hodinách navštívili OV KSČ v Chomutově tři sovětští důstojníci, kteří nás ujišťovali, že nám jdou pomoci proti kontrarevoluci*“³²⁴, což členové předsednictva zásadně odmítli.

Snahy některých občanů o vytvoření větších zásob potravin přiměly Odbor obchodu ONV Chomutov vydat prohlášení, v němž slibují zajištění urychleného doplnění základních druhů potravin a děkují za rozumný přístup těch, kteří nepodléhají panice a neskupují zboží ve velkém.³²⁵ Zásobování se dotýká i následující oznámení ONV Chomutov. Kvůli průjezdu okupačních vojsk byla narušena průjezdnost některých komunikací, a některá zásobovací vozidla se tak nedostala do všech míst svého určení, situace se ale během dne zlepšila natolik, že zásobování bylo zajištěno po celém okrese.³²⁶

Tiráž byla v tomto vydání nahrazena poděkováním chomutovské tiskárně Severografia, díky níž mohla redakce vydat toto číslo alespoň v podobě letáku a ve zmenšeném formátu.

6.2.2 Zvláštní vydání ze dne 23. srpna 1968

Záhlaví druhého zvláštního čísla bylo stejné jako u prvního, i cena byl stejná, tedy 20 haléřů. Hlavní titulek byl opět velice stručný a byla jakousi radou, doporučením:

---

³²² Stojíme za legálně zvolenými orgány. *Nástup*, 22. srpna 1968, roč. 9, č. 34, s. 1.

³²³ Všem ženám. *Nástup*, 22. srpna 1968, roč. 9, č. 34, s. 1-2.

³²⁴ Výzva POV KSČ Chomutov. *Nástup*, 22. srpna 1968, roč. 9, č. 34, s. 2.

³²⁵ Výzva Odboru obchodu ONV Chomutov. *Nástup*, 22. srpna 1968, roč. 9, č. 34, s. 2.

³²⁶ Oznámení ONV Chomutov. *Nástup*, 22. srpna 1968, roč. 9, č. 34, s. 2.

*Rozvahu.*³²⁷ Hlavním textem první strany bylo *Prohlášení plenárního zasedání OV KSČ v Chomutově*. V textu byly zopakovány základní body a požadavky vyslovené předchozí den ÚV KSČ. Bodů bylo pět³²⁸ a jako celek měl být dokument předán všem základním organizacím okresu Chomutov. Druhý text nesl jednoduchý titulek *Rezoluce*, bylo to oznámení o schůzích Okresní vodohospodářské správy v Chomutově a základní organizace KSČ Správy povodí Ohře, jejichž výsledkem bylo, že se obě organizace shodly na výše zmíněných bodech z *Prohlášení plenárního zasedání OV KSČ v Chomutově*.³²⁹

Druhá strana listu reflektovala dění v několika organizacích v okrese a kromě podpory tehdejší vlády ČSR se objevovaly hlasy volající po odstoupení některých vrchních představitelů režimu. Místo se našlo i na krátké zprávy informující o pohybech a činnosti okupačních vojsk.

*Připravují generální stávku*³³⁰ – tak byl označen text informující o probíhajících přípravách na vyhlášení generální stávky v podniku Doly nástup, n. p., který navrhoval i ostatním závodům a podnikům, aby podobným způsobem reagovali na násilnou okupaci. Doly Nástup n. p. také vyzvaly pracovníky rozhlasové stanice, „*kteřá bude mít možnost posledního projevu, aby tuto generální stávku vyhlásila.*“

Obsahově totožné sdělení se skrývalo za titulky *Složte funkce!* a *Pryč se zrádci!*³³¹, za nimiž stáli členové KSČ OSP Chomutov a zaměstnanci ZO KSČ podnikového útvaru n. p. Doly Nástup. Oba texty odsuzovaly jednání Biláka, Barbírka, Indry, Koldera a Mestka, kteří vyjednávali s představiteli okupačních vojsk. Jedna

---

³²⁷ Nástup, 23. srpna 1968, č. 35, s. 1.

³²⁸ Prohlášení plenárního zasedání OV KSČ v Chomutově

a) vyslovení nesouhlasu s okupací a podpora Svobody, Dubčeka, Černíka, Smrkovského, Kriegla a Císaře; označení těch, kteří se přihlásili k okupantům za zrádce a kolaboranty.

b) požadavek na propuštění intervenovaných členů ÚV KSČ, vlády republiky a Národního shromáždění; požadavek na vystoupení Svobody, Dubčeka, Černíka, Smrkovského, Kriegla a Císaře v televizi a rozhlase.

c) souhlas s prohlášením Národního shromáždění a legální vlády ČSSR z 21. 6. 1968.

d) žádost o okamžité zahájení 14. sjezdu strany a umožnění jeho demokratického jednání; stažení okupačních vojsk od budov všech ústředních a obvodních orgánů.

e) požadavek na okamžité stažení vojsk států Varšavské smlouvy z celého území.

Nástup, 23. srpna 1968, roč. 9, č. 35, s. 1.

³²⁹ Rezoluce. *Nástup*, 23. srpna 1968, roč. 9, č. 35, s. 1.

³³⁰ Připravují generální stávku. *Nástup*, 23. srpna 1968, roč. 9, č. 35, s. 2.

³³¹ Složte funkce! a Pryč se zrádci! *Nástup*, 23. srpna 1968, roč. 9, č. 35, s. 2

z výzev byla směřována i *Velitelství okupačních vojsk*³³², tato iniciativa vzešla z výborů Válcoven trub, což byl podnik čítající celkem pět tisíc zaměstnanců.

Jedinými původními redakčními texty byly krátké zprávy o pohybu vojsk a oznámení o jednohodinové generální stávce v Severočeském kraji. Čtenáři se tak dozvěděli o dění zejména v horských oblastech okresu, kde se vojska objevila nejdříve.³³³

Stávka přímo v Chomutově měla podobu shromáždění velkého množství obyvatel na náměstí 1. máje, kudy projížděly nákladní vozy s nápisy volajícími po svobodě a odchodu okupantů. Podle slov redakce proběhla stávka „*důstojně a v dojemné jednotě*“.³³⁴

Na rozdíl od prvního dne výjimečného režimu bylo vyznění celého obsahu bojovnější, což je dáno tím, že výbory KSČ různých úrovní a tím i redakce měly více informací o dění a mohli na něj lépe reagovat.

6.2.3 Zvláštní vydání ze dne 24. srpna 1968

Třetí den zvláštního režimu vydávání stálo číslo opět 20 haléřů, z hlavičky ovšem vymizelo oznámení o tom, že jde o zvláštní vydání. Podoba *Nástupu* toho dne již tak nepřipomínala narychlo sepsané a vydané letáky, jako tomu bylo v předchozích dvou dnech, vydání navíc doprovázely dvě fotografie – portréty prezidenta Ludvíka Svobody a Alexandra Dubčeka. Fotografie doprovázel text „*Ti jsou naši, jim zůstaneme věrni.*“³³⁵.

V den, kdy vyšlo toto číslo, byla již v plném proudu různá jednání, ať už na území ČSSR nebo Sovětského svazu. O jednom takovém jednání se zmiňuje článek *Dělníci chránili sjezd – Nepomáhejte okupantům!*³³⁶, který na příkladu z Prahy popisuje, jak je důležité mást nepřítele. Metoda byla přitom jednoduchá, stačilo vyměnit cedule s názvy

---

³³² *Velitelství okupačních vojsk!* „...žádáme o vydání rozkazu k okamžitému odchodu spojeneckých vojsk z okresu Chomutov i z celé naší vlasti. Váš čin musí odsoudit celý svět, neboť se neslučuje se základními normami soužití socialistických států a je otevřenou agresí vůči lidu naší socialistické vlasti.“ *Nástup*, 23. srpna 1968, roč. 9, č. 35, s. 2.

³³³ „První dva tanky a dva obrněné vozy vnikly 20. 8. 1968 v 21.30 do Vejprt. – Prorazily hraničními vraty v kasárenském objektu a odjely směrem na Kovářskou. Jeden z nich byl ještě 22. 8. u Kovářské poškozen.“ „Ve Zvolání odstranili němečtí samopalníci vyvěšený transparent. Jen odjeli, byl tam transparent znovu.“ „V 15 hodin obsadili okupanti Státní statek Černovice a vagónovali tu dobytek.“ *Nástup*, 23. srpna 1968, roč. 9, č. 35, s. 2

³³⁴ Stávka. *Nástup*, 23. srpna 1968, roč. 9, č. 35, s. 2

³³⁵ *Nástup*, 24. srpna 1968, roč. 9, č. 36, s. 1

³³⁶ *Dělníci chránili sjezd – Nepomáhejte okupantům!*. *Nástup*, 24. srpna 1968, roč. 9, č. 36, s. 1

ulic či firem a vojáky pak záměrně posílat špatným směrem. Ve stejném duchu se nese i kratičký text *I to je způsob*³³⁷, který popisuje, jak vojáci mnohdy několikrát projíždí stejná místa, než si toho vůbec povšimnou

V tomto čísle také padla jedna z řídce se vyskytujících zmínek o postojích západních zemí; tři z textů na první straně byly věnovány i událostem čistě lokálním. Onou zmínkou o západních zemích byl přetlumočený rozhovor s ministrem Hájkem, „*kteřý před odletem do New Yorku řekl, že naše země nemůže nic významného čekat ze strany Západu.*“³³⁸

Dosud ojedinělý obsahem i rozsahem byl text *Jak to bylo ve Vejprtech*³³⁹, který líčí události z noci 20. srpna na 21. srpna, tak jak se odehrály v pohraničním městečku. Ačkoli je text nadepsán „*původní zpráva našeho dopisovatele*“, jde spíše o text s reportážními prvky poměrně živě líčící atmosféru plnou nejistoty a očekávání dalších událostí během jedné, do té doby ospalé letní noci.

Jako poslední z této strany ještě zmíním *Dopis Čestmíra Císaře*³⁴⁰, ve kterém politik oznamuje, že byl zadržen, ale podařilo se mu uniknout. Císař v tomto stručném dopise vyjádřil touhu pokračovat dál ve své práci a co nejdříve svolat plénum České národní rady.

Dominujícím textem druhé strany byly výňatky z líčení přímého účastníka jednání ÚV KSČ z noci 20. srpna na 21. srpna. Toto líčení bylo nejdříve vysílané rozhlasem po drátě, a to již 22. 8. 1968. Neznámý účastník si hlavně všímal napětí mezi Dubčekem a Biřákem a pak samozřejmě atmosféry po té, co Černík předsednictvu oznámil, že „*vojska pěti stran překročila hranice naší republiky a obsazují nás.*“³⁴¹

---

³³⁷ I to je způsob. *Nástup*, 24. srpna 1968, roč. 9, č. 36, s. 1

³³⁸ *Nástup*, 1968, roč. 9, č. 36, s. 1.

³³⁹ „*Střed města Vejprt. Sotva stačím otevřít okno a již pode mnou projíždějí dva tanky a dva obrněné vozy s bílými pruhy. Značná rychlost nedovoluje těžkým vozidlům držet se silnice.*“ (...) „*Provokace? Nebo jenom výstřelek opilých vojáků? Kdo to byl? Proč? V davu se ozývá skoro historický smích, napětí se uvolňuje. Snad to byla jenom recese.*“ (...) „*Nedlouho na to přijíždějí k místu narušení čtyři cizí vojenské automobily s polními kuchyněmi a s bílými pruhy. Přijíždějí z vnitřku města. Kde se tu vzaly? Vždyť jednotky spojeneckých armád ze štábního cvičení dávno opustily prostory republiky! Vystupuje důstojník a ptá se na něco, ukazuje. Překvapení je ohromné. Hovoří rusky. Naši vojáci jim ukazují směr, kudy odjely tanky. Pak se na sebe udiveně podívají: jak je to možné?*“ *Jak to bylo ve Vejprtech. Nástup*, 24. srpna 1968, roč. 9, č. 36, s. 1.

³⁴⁰ *Dopis Čestmíra Císaře. Nástup*, 24. srpna 1968, roč. 9, č. 36, s. 1.

³⁴¹ *Nástup*, 24. srpna 1968, roč. 9, č. 36, s. 2.

Nástup byl i nadále místem, kde se potkávala oznámení nejvyšších politických činitelů³⁴² a prohlášení řadových pracovníků chomutovských závodů.³⁴³

O dění přímo v regionu vypovídá text s titulkem *Manifestace na hranicích*. Autor vylíčil dění před hodinovou generální stávkou konanou ve čtvrtek 22. srpna od 12 hodin. „*Události dostávají spád před dvanáctou hodinou – hodinou stávky. Těsně k železné bráně, dělící naše území od německého, přijíždějí dvě sanitky, pokryté československými státními vlajkami. Přicházejí občané a zaměstnanci závodů s transparenty v německé řeči: 'Chceme svobodu!' 'Není rok 1938!'*“³⁴⁴

Taktéž o situaci v regionu, přímo v Chomutově, informuje krátký text nazvaný *Varujeme!*³⁴⁵ Jeho autor varoval před jakýmkoli provokativními činy, a to i těmi zdánlivě nevinnými, jakými bylo vypuštění vzduchu z kol u sovětského auta, které mělo poruchu.

6.2.4 Zvláštní vydání ze dne 25. srpna 1968

V pořadí čtvrté zvláštní vydání vyšlo s hlavičkou oznamující čas vydání³⁴⁶ a také se pod logem Nástupu objevil nápis Orgán OV KSČ Chomutov. Číslo bylo napsané na psacím stroji a bylo distribuováno zdarma. Tiráž zcela chyběla.

První strana přinesla především zprávy reflektující reakce zahraničí na situaci v ČSSR. Redakce vycházela při sestavování zpráv zejména z vysílání „*legálníhoho rozhlasu*“. Jednou z nich byla zpráva o agentuře Reuters, která informovala o prezidentovi Ludvíkovi Svobodovi a o tom, že odmítl při jednání v Moskvě ustoupit požadavkům na zanechání sovětských vojsk na území ČSSR v počtu, v jakém byla v NDR, a na znovuzavedení cenzury tisku, rozhlasu a televize³⁴⁷. Další zprávy zmiňovaly například podporu od papeže Jana VI., čínského premiéra Čou En Laje, rumunského premiéra Ceaušeska³⁴⁸ či maršála Tita.

---

³⁴² Provolání delegátů 14. sjezdu KSČ: Braňme lidskou tvář socialismu. *Nástup*, 24. srpna 1968, roč. 9, č. 36, s. 2.

³⁴³ Zaměstnanci Mrazíren oslovili tímto textem prezidenta republiky a podpořili jeho dosavadní postup. Pro neutralitu. *Nástup*, 24. srpna 1968, roč. 9, č. 36, s. 2

³⁴⁴ Manifestace na hranicích. *Nástup*, 24. srpna 1968, roč. 9, č. 36, s. 2

³⁴⁵ Varujeme! *Nástup*, 24. srpna 1968, roč. 9, č. 36, s. 2

³⁴⁶ 7.30

³⁴⁷ Na čem spočívá moc. *Nástup*, 24. srpna 1968, roč. 9, č. 36, s. 2

³⁴⁸ Ponechávám původní pravopis.

Nelze opomenout ani text s titulkem *SKLIDIT! Úkol pro mladé*³⁴⁹, který připomněl to, na co většina národa ve víru uplynulých dní myslela méně než obvykle touto dobou, a to na žně.

Za zmínku ještě stojí výzva redakce, která touto cestou hledala „*karikaturisty ochotné pomoci při vytváření novin*“³⁵⁰.

Druhá strana listu přinesla několik oficiálních prohlášení³⁵¹ a další krátké zprávy. Významnější událostí toho dne bylo zastavení činnosti okresní organizace Svazu československo-sovětského přátelství, což byla podle oficiálního prohlášení reakce na to, že svaz neobdržel odpověď na protestní dopis zasláný Sovětskému velvyslanectví v Praze a především to byla reakce na to, že okupační vojska stále zůstávala na území „*naší svobodné republiky*“.³⁵²

6.2.5 Zvláštní vydání ze dne 26. srpna 1968

Pátý den okupace vyšel³⁵³ *Nástup* opět jen ve formě letáku napsaného na stroji a byl rozdáván zdarma.

Redakce *Nástupu* umístila na první stranu komuniké z plenárního zasedání OV KSČ v Chomutově, kde se rozhodlo, „*že až do zveřejnění výsledků jednání Ludvíka Svobody v Moskvě a jejich schválení ústavou zmocněným orgánem ČSSR nebude OV KSČ s velitelstvím okupačních vojsk ani na jeho vlastní žádost jednat.*“³⁵⁴ Opět nechyběla výzva k úplnému bojkotu vojsk a plnění úkolů zadaných zvolenými orgány.“

Svou solidaritu s Čechoslováky vyjádřili obyvatelé města³⁵⁵ ležícího na německé straně hranice u města Vejprty. Do Vejprt totiž zaslali dopis, v němž píší, že nevěří „*prolhaným prohlášením, které nám vtloukají do hlavy naše sdělovací prostředky. Vidíme na vlastní oči, co s Vámi dělají, jak Vás olupují o nejzákladnější práva na*

---

³⁴⁹ „*Všem mladým! Sklidit – to je úkol mladých! Teď, v době, kdy byly zklamány naše ideály, má mládež jedinečnou příležitost dokázat, za čím stojí. Okupanti ničí naše pole! Je nutno zachránit všechnu ostatní úrodu! Každý, kdo má chuť pomoci a zdravé ruce, můžeš přijít.*“ *SKLIDIT! Úkol pro mladé. Nástup*, 25. srpna 1968, roč. 9, č. 37, s. 1.

³⁵⁰ Podle vzhledu dalších čísel – žádné kresby se neobjevily – lze usuzovat, že se nepodařilo nikoho schopného nalézt.

³⁵¹ Komuniké informuje o tříhodinovém setkání s veliteli okupačních vojsk, kteří, aniž by byli k jednání zváni, přišli do budovy OV KSČ Chomutov. Oni mají tanky – my pravdu! *Nástup*, 25. srpna 1968, roč. 9, č. 37, s. 1.

³⁵² SČSP skončilo činnost. *Nástup*, 25. srpna 1968, roč. 9, č. 37, s. 2.

³⁵³ Podle údaje z hlavičky vyšel v 5 hodin.

³⁵⁴ Ani slovo s okupanty! *Nástup*, 26. srpna 1968, roč. 9, č. 38, s. 1.

³⁵⁵ Bärenstein.

*sebeurčení a suverenitu. Jsme solidární s Vaším spravedlivým bojem!*³⁵⁶ Vejprt se týkala i další zpráva, která informovala o „Dubčekově směně“, kterou nastoupili zaměstnanci některých podniků ve Vejprtech i dalších městech. V této zprávě také byla zmínka o svobodném tiskovém středisku, které několikrát denně vydávalo „cyklostilovaný“³⁵⁷ zpravodaj s informacemi z Vejprtska, z ČSSR i celého světa.

Poprvé za pět dní vydávání *Nástupu* jako deníku promluvila redakce, a to prostřednictvím vedoucího redaktora Oldřicha Týře. Ten chtěl zejména poděkovat všem, kteří se podíleli na improvizovaném chodu redakce a pomáhali tak ve ztížených podmínkách denně šířit aktuální informace. *„Díky, přátelé! Žijeme veliké dny. A jako pokaždé v historii i tentokrát dokazuje český a slovenský národ, že umějí být jednotné, že se dovedou semknout kolem progresivních vedoucích sil.“* (...) *„Za redakci *Nástupu* děkujeme zejména našim pomocníkům z řad mládeže. Děkujeme však i důchodci, který po dva dny a dvě noci nepřetržitě sloužil se svou motorkou jako spojka. Děkujeme řidiči dodávky z Válcoven, který nám přivezl 10.000 archů papíru na *Nástup*. Ujel obrněným vozům, které ho stavěly a které předtím protiprávně jinému dopravnímu prostředku zabavily 3.000 archů. Děkujeme však i kreslířce, která pro nás pracovala, upoutána na lůžko zápalem plic. A tak bych mohl jmenovat další a další. Nikdy bychom nemohli vycházet tak často, jak vycházíme, nebýt nadšené a obětavé spolupráce tiskařů, našich dobrovolných spolupracovníků, spojařů, dopraváků atd. Ale to je konec konců zkušenost všech redakcí v naší vlasti a je to zkušenost radostná. Proto ty díky, přátelé! Pomáhejte nám, pomáháme-li vám! O. Týř“*³⁵⁸

Druhá strana listu byla z celé jedné poloviny zaplněna krátkými zprávami o reakci zahraničních politiků i novin na dění v ČSR. Ze zbylých pěti textů čtyři popisovaly dění v okrese, jedna zpráva informovala o přítomnosti ministra zahraničí Hájka na půdě OSN. Co se týče regionálních zpráv, byl opět kladen důraz na to, aby se občané vyhnuli provokacím a zachovávali rozvahu. Autor textu *Nebud'me hrubí a sprostí*³⁵⁹ reaguje na

---

³⁵⁶ *Dopis z NDR. *Nástupu* ze dne 26. srpna 1968, roč. 9, č. 38, s. 1.*

³⁵⁷ Ponechávám původní pravopis.

³⁵⁸ *Nástup*, 26. srpna 1968, roč. 9, č. 38, s. 1.

Heslo „*Pomáhejte nám, pomáháme-li vám!*“ se objevilo už po několikáté; podobné heslo znělo *Věříme vám, věřte nám!*, které se objevilo hned v prvním zvláštním vydání *Nástupu* v telegramu předsednictvu ÚV KSČ.

³⁵⁹ „*Vedle nápisů vtipných a kategorických se však objevují i vulgární a sprosté, hákové kříže a šibenice. Toho nám, přátelé, není zapotřebí. Jsme inteligentní národ.*“ *Nebud'me hrubí a sprostí. *Nástup*, 26. srpna 1968, roč. 9, č. 38, s. 2.*

množství nápisů, které se za několik málo dní objevilo na silnicích, domech i vagónech, a mnohdy to byly nápisy a malůvky vulgární, což snižovalo důstojnost českého národa.

Z množství krátkých zpráv stojí za zmínku alespoň některé. Za zajímavé považují především tlumočené ohlasy zahraničních listů, které se shodovaly na jednom – postup vojsk Varšavské smlouvy byl neoprávněný. Západoněmecký Telegraf dokonce zpochybnil, zda „*jsou Sověti vůbec schopni podepsovat smlouvy, když je nedodržují ani ve vlastním Varšavském paktu?*“³⁶⁰ Bělehradská Politika jen konstatovala, že „*od druhé světové války nedošlo ve světě k takové tragedii, jaká je okupace Československa.*“³⁶¹

6.2.6 Zvláštní vydání ze dne 27. srpna 1968

Předposlední zvláštní vydání *Nástupu* dávalo čtenářům na první pohled naději, že okupanti přeci jen odejdou. Lze tak odušit z titulků *Okupanti se stahují* a *Josef Smrkovský: Já myslím, že se z toho dostanem!* Tuto větu pronesl předseda Národního shromáždění v závěru rozhovoru s rozhlasovou reportérkou, která na konci interview položila klíčovou otázku: „*A je to dobré nebo zlé?*“³⁶² Smrkovský po delší odmlce odpověděl, že si myslí, že delegace, která byla v Rusku, najde shodný názor na to, co a jak dál. O návratu zmiňované delegace se *Nástup* také zmiňuje, a to v článku *Vrátili se a Jaké budou podmínky?* Podle půlnočních zpráv některých zahraničních rozhlasových stanic mělo totiž být ráno 27. srpna vydáno oficiální prohlášení obsahující tři body týkající se dalšího vývoje naší země³⁶³.

Zajímavý postřeh o dvojakosti polského mínění přináší text *Nepokoje v Polsku*³⁶⁴, který tlumočí vyjádření polského oficiálního deníku *Trybuna ludu*. Ten sice hovoří o zklamání a šoku, který Poláci kvůli okupaci ČSSR pociťují, ale už mlčí o přítomnosti polských jednotek na našem území.

Zbylé zprávy z první strany se už týkaly jen regionálních informací, šlo opět o výzvy k tomu, aby se lidé vyhýbali násilí a provokacím a bránili se pasivní rezistencí.

---

³⁶⁰ *Nástup*, 26. srpna 1968, roč. 9, č. 38, s. 2.

³⁶¹ *Nástup*, 26. srpna 1968, roč. 9, č. 38, s. 2.

³⁶² *Nástup*, 27. srpna 1968, roč. 9, č. 39, s. 1.

³⁶³ „1. Vojska budou stažena do 14 dnů až do dvou měsíců, až vláda v ČSSR bude zkonsolidována. 2. Bude obnovena cenzura v otázkách týkajících se socialistických zemí. 3. Vláda a všechny ústavní orgány mají být obnoveny ve svém dosavadním složení.“ *Jaké budou podmínky?* *Nástup*, 27. srpna 1968, roč. 9, č. 39, s. 1.

³⁶⁴ *Nepokoje v Polsku.* *Nástup*, 27. srpna 1968, roč. 9, č. 39, s. 1.

V tomto duchu se nese kupříkladu *Výzva mrtvému městu*, jejíž autor Julius Vostrý, ze skupiny propagandy OV KSC, nabádá občany: „... v době, kdy projíždějí okupační jednotky, opouštějte prostranství a chodníky, ukrývejte se v nejbližších domech. Buďte při průjezdu okupačních vojsk mrtvými městy a mrtvými vesnicemi. Je to v současné době nejúčinnější forma boje. Jakmile bude třeba jiných, seznámíme vás s nimi. Pasivní rezistenci vůči okupantům! Nic nevíme! Nic neznáme! Nerozumíme! Jediné co známe: **UCHODI DAMOJ!**“³⁶⁵

Trochu odlehčení ač s nádechem hořkosti v obtížné a nejisté situaci přinesla kratičká poznámka ve spodní části stránky: „*Bývalá Stalingradská, později třída Čs.-sovětského přátelství, měla být podle vtipných chomutovských občanů přejmenována na třídu Politických omylů.*“³⁶⁶

Za zmínku stojí určitě i to, že v tomto čísle se objevila první fotografie zachycující tanky přímo v Chomutově, konkrétně před kavárnou Hradčany.

Další fotografie byly na druhé straně listu, šlo ale o záběry z hlavního města Prahy.

Stejně jako v minulém vydání se podařilo redakci shromáždit několik krátkých zpráv, které pokrývaly dění v regionu, v republice i ve světě. Někdy šlo spíše o zajímavosti³⁶⁷, jiné zprávy informovaly o postojích zahraničí i domácích institucí.³⁶⁸

Polovina stránky je věnována projevu ministra Jiřího Hájka v OSN, který zazněl 24. srpna 1968. Projev je částečně komentovaný, po druhém odstavci projevu následuje jeden odstavec shrnující a vysvětlující Hájkovu řeč, dále pak projev pokračuje bez přerušování až do konce. Hájek ve své řeči kategoricky odmítl obsazení území ozbrojenými jednotkami jako akt násilí, který nemůže být ospravedlněn. Také odmítl tvrzení, že k okupaci došlo na žádost československých orgánů. Ministr dále vyvrátil argumenty zástupců zemí, které se podílely na invazi, že ČSSR hrozilo nebezpečí zevnitř. Poukázal především na autoritu a nepopiratelné vůdcovství, které si komunistická strana získala především díky Alexandru Dubčekovi a ostatním politikům z ústředního výboru a o kterém svědčí i vlna vlastenectví, která se zvedla po celé zemi.

---

³⁶⁵ *Výzva mrtvému městu. Nástup*, 27. srpna 1968, roč. 9, č. 39, s. 1.

³⁶⁶ *Nástup*, 27. srpna 1968, roč. 9, č. 39, s. 1.

³⁶⁷ „*V Praze se objevil nápis: Sovětský cirkus opět v Praze! Nedráždit! Nekrmit!*“ *Nástup*, 27. srpna 1968, roč. 9, č. 39, s. 2.

³⁶⁸ „*Rozhlasová stanice Deutsche Welle oznámila, že Rumunsko učinilo vojenská opatření na obranu samostatnosti své země. Povolalo prý do zbraně 80 % záložních důstojníků.*“ *Nástup*, 27. srpna 1968, roč. 9, č. 39, s. 2.

Svou řeč uzavřel Hájek poděkováním Rumunsku a Jugoslávii za jejich pomoc a vyslovil přání, aby oněch pět států pochopilo, že se dopustili velkého omylu, který jde ovšem stále napravit.³⁶⁹

6.2.7 Zvláštní vydání ze dne 28. srpna 1968

Poslední deníkové vydání v srpnu 1968 přineslo některé články, které se objevily předchozí den, většina textů ale byla nových. Výtisk se prodával za 20 haléřů a měl svou obvyklou tiráž. Situaci v okrese dokreslovala fotografie zachycující rozmlácené vybavení televizní retranslační věže na Klínovci, což byly následky vpádu „vojáků bratrské armády“. Autor popisku si neodpustil štiplavou otázku, zda „účet budeme platit my?“³⁷⁰ Na druhé straně listu vyšla fotografie zachycující tanky na Václavském náměstí v Praze, byla to ovšem táž fotografie jako v předchozím vydání *Nástupu*.

Velká část první strany patřila projevům – presidenta republiky Ludvíka Svobody a Alexandra Dubčeka. Svoboda ve své řeči vyjádřil lítost nad životy československých občanů ztracených při konfliktech s okupačními vojsky a naznačil, kam chce vývoj republiky směřovat dále. „*Máme opravdový zájem na obnovení důvěry a upřímné spolupráci mezi zeměmi, které byly osudově spjaty společnou cestou. Místo naší země je a nemůže být jinde, než v socialistickém společenství.*“³⁷¹ Svoboda také několikrát použil slovo normalizace³⁷², což se později stal pojem zahrnující období od 70. let do konce trvání komunistického režimu V tomto projevu ještě Svoboda doufal v navázání na předsrpnový vývoj a v to, že se bude dále rozvíjet socialistický společenský řád a posilovat jeho demokratický humanistický charakter. V duchu typické dobové rétoriky se nesla závěrečná slova prezidentova projevu: „*Obracím se na vás, všechny, drazí spoluobčané, na vás dělníky, rolníky a příslušníky inteligence, na vás drazí mladí přátelé, v těchto těžkých dnech. Volám k jednotě a prosím vás, abyste i nadále prokazovali moudrost a rozvahu a rozvahu. Spojme všechny vlastenecké, socialistické tvořivé síly do práce pro blaho lidu naší ČSSR.*“³⁷³

---

³⁶⁹ Projev ministra Hájka v OSN. *Nástup*, 27. srpna 1968, roč. 9, č. 39, s. 2.

³⁷⁰ *Nástup*, 28. srpna 1968, roč. 9, č. 40, s. 1.

³⁷¹ Prezident promluvil. *Nástup*, 28. srpna 1968, roč. 9, č. 40, s. 1-2.

³⁷² Za východisko k řešení složité situace považoval urychlenou normalizaci činností ústavních a jiných orgánů. Za první krok k normalizaci života pak považoval návrat demokraticky zvolených politických funkcionářů.

³⁷³ Prezident promluvil. *Nástup*, 28. srpna 1968, roč. 9, č. 40, s. 1-2.

O konsolidaci a normalizaci situace se zmínil ve svém projevu³⁷⁴ i Dubček, který na rozdíl od prezidenta přímo řekl, že bude zřejmě nutné uskutečnit „některá dočasná mimořádná opatření omezující stupeň demokracie a svobody projevu, jakých jsme již dosáhli a které bychom za normální situace ani dosáhnout nemohli...“³⁷⁵

OV KSČ Chomutov se sešel 27. srpna 1968 na plenárním zasedání³⁷⁶, ze kterého vzešlo stručné usnesení otisknuté na první straně listu. Plénum schválilo prohlášení OV KSČ, ve kterém vyjádřilo svůj nesouhlas s komuniké z jednání v Moskvě a které mělo být publikováno v rozhlase, tisku a formou letáku. Zbylé body usnesení souvisely se 14. sjezdem strany, jehož legalnost a výsledky měly být i nadále prosazovány.

Společně s OV KSČ vydal štáb lidových milicí, OK RK a aparát OV KSČ *Provolání ke všem komunistům, občanům okresu Chomutov a k vedoucím představitelům*, kteří byli zvoleni na mimořádném 14. sjezdu strany. Celý text provolání byl otištěn na první a druhé straně listu a pisatel zde rekapituluje události od ledna 1968, kdy se země rozhodla „nastoupit cestu budování demokratického, humánního československého socialismu“.³⁷⁷ Další obsah je téměř totožný s tím, co ve svých projevech vyjádřili Svoboda a Dubček.

Redakci se do tohoto vydání podařilo sehnat i několik vyjádření občanů, jejichž jména byla zastoupena iniciálami. V podtitulku stálo, že to jsou „první občanské odpovědi“.³⁷⁸

Na druhé straně listu byl otištěn rozhovor s Josefem Smrkovským, který si čtenáři mohli přečíst již předchozí den.

Dva dny starou informací tehdy bylo, že autobusová doprava z Chomutova do Prahy byla znovu obnovena, tato informace svědčící o postupném návratu do běžných kolejí tak byla vydána poněkud se zpožděním.³⁷⁹

---

³⁷⁴ Dubčekův projev pronesený po návratu z Moskvy nebyl otištěn celý, ale redakce z něj vybrala hlavní myšlenky.

³⁷⁵ Z projevu Alexandra Dubčeka. *Nástup*, 28. srpna 1968, roč. 9, č. 40, s. 1.

³⁷⁶ V knihách obsahujících zápisy z jednání a další tehdy vytvořené dokumenty spjaté s plenárními zasedáními se mi nepodařilo vyhledat zápis z tohoto konkrétního jednání, proto je jediným zdrojem k tomuto usnesení 40. číslo *Nástupu*.

³⁷⁷ *Nástup*, 28. srpna 1968, roč. 9, č. 40, s. 1.

³⁷⁸ „V. H.: Naši představitelé na tom byli stejně jako političtí vězni u nás, když se vyhrožovalo likvidací celé rodiny, jestliže se nepřiznají. J. F.: Ulehčilo se mi, válka nebude.“ Jak se na to díváte? *Nástup*, 28. srpna 1968, roč. 9, č. 40, s. 1.

³⁷⁹ Krátké zprávy. *Nástup*, 28. srpna 1968, roč. 9, č. 40, s. 2.

Na spodu stránky vyšla část veršů z básně Písně otroka od Svatopluka Čecha, která měla vyjádřit hrdost, odolnost a odhodlanost podrobeného národa.

Ke dni

*Není tak zle, jak bylo v mnohý zašlý čas.
Přečkali jsme mnohou psotu,
přečkáme ji zas.
Bušili jak v kovadlinu, v naši tvrdou leb,
vesele jim odpovídal husitský náš cep.
Stokráte nás zadupali jako kroupy klas.
Stokráte jsme znovu vstali a teď vstanem zas!
Vstanem jako poražený z prachu vstane muž.
Jenom otrok poslouchává, když někdo řekne: „Služ!“
A když hrozí pouty svými:
„Teď poslouchej mne!“
Muž, s tváří ublácenou, vzdorně řekne: „NE!“³⁸⁰*

Zřejmě s podobným účelem, tedy povzbudit čtenáře, otiskla redakce přepis rozhlasového projevu Miroslava Horníčka, který byl také první osobou z nepolitické sféry, jejíž názor na okupaci se v *Nástupu* objevil. Jeho slova byla plná optimismu a důvěry v Svobodu, Dubčeka, Císaře a Černíka. Svou řeč zakončil větou známou z *Osvobozeného divadla*: „*Nashledanou v lepších časech!*“³⁸¹

6.3 Nástup od září do prosince 1968

Období od září do prosince 1968 bylo ještě prosyceno myšlenkami podporujícími Akční program a zavrhuujícími srpnovou intervenci. Téměř ve všech číslech, která vyšla do konce roku 1968, nalezneme stále se opakující oficiální prohlášení nejrůznějších organizací, které stály za polednovou politikou a bránily se okupačním silám.

První zářijové číslo vyšlo pouze na jednom listu a kromě pravidelné černé kroniky a několika málo zprávách o běžných událostech v okrese se většina obsahu pochopitelně týkala událostí posledních srpnových dní. Na první straně vyšlo prohlášení Svobody, Dubčeka, Černíka a Smrkovského z 28. srpna 1968, které bylo především výzvou k rozvážnému chování, výstrahou před provokacemi a poděkováním za vyslovenou důvěru.³⁸²

---

³⁸⁰ *Nástup*, 28. srpna 1968, roč. 9, č. 40, s. 2.

³⁸¹ Řekl to Horníček. *Nástup*, 28. srpna 1968, roč. 9, č. 40, s. 2.

³⁸² „Svámi myšlenkami jsme každým okamžikem s vámi. Cítíme svou odpovědnost za důvěru, kterou jste nás obklopili. – Prosíme vás ve jménu všeho co je drahé našim národům: nedejte se unést svými city k ničemu, co by znamenalo národní katastrofu.“ Důvěra zavazuje. *Nástup*, 1968, roč. 9, č. 41, s. 1.

Na titulní dále vyšlo vyjádření pléna OV KSČ Chomutov z 3. září 1968, které stejně jako výše zmíněné prohlášení nejvyšších představitelů země nabádalo „*tváří v tvář nové situaci, vzniklé v důsledku moskevských jednání mezi představiteli ČSSR a SSSR*“³⁸³ k tomu, aby občané svou prací ukázali zemím Varšavské smlouvy, že jsou schopni plnit úkoly socialistické výstavby i závazky vůči socialistickým zemím. Plénům se opět postavilo za plnění akčního programu, v němž spatřovalo jedinou možnou cestu.

Druhé zářijové číslo informovalo o tom, jak se srpnová okupace odrazila na místním průmyslu a zemědělství a jaké škody byly v okrese vojsky napáchány. Vyšla i první čísla určující přibližnou škodu, jen na komunikacích to bylo přes 21 milionů³⁸⁴. Důležitým tématem byla i konsolidace měst na Chomutovsku, která podle zpráv probíhala celkem úspěšně a rychle.³⁸⁵ Svě místo ovšem měly i zprávy o starostech běžných dní, jakými tehdy byl chybějící vodovod v Březenci, či zprávy o zlodějích a požáru v rubrice *Černý týden v okrese*³⁸⁶.

Nepravidelný seriál úvah o tehdejší dění začal v tomto čísle Julius Vostrý, a to úvahou nad tím, *Co je a není kontrarevoluce?*³⁸⁷, v níž autor vykládá význam revoluce z hlediska marxisticko-leninské teorie. Vostrý nebyl jediným autorem podobných textů, ovšem na rozdíl od počátku roku 1969, nebyl v této době mezi autory úvah nikdo z redakce. Další Vostrého úvaha se jmenovala *Veřejnou podporu polednové politice* a její autor v závěru již naznačil, kam se bude společnost zřejmě ubírat. „*Byl bych strašně rád, kdybych se mýlil, ale... zdá se, že někteří jednotlivci a nepatrné skupinky, jimž v polednovém období zvonila hrana, nabírají dech a zvedají hlavy... (...) Nemohu rozpoznat, jak jsou silní – u nás v okrese snad vůbec nejsou... Nevím, kdy zaútočí, zaútočí-li vůbec.*“³⁸⁸ O dva týdny později následovala úvaha *Marxismus-leninismus –*

---

³⁸³ *Nástup*, 1968, roč. 9, č. 41. s. 1.

³⁸⁴ *Nástup*, 1968, roč. 9, č. 42. s. 2.

³⁸⁵ Jak se konsolidují naše města. *Nástup*, 1968, roč. 9, č. 42, s. 2.

³⁸⁶ *Nástup*, 1968, roč. 9, č. 42, s. 2.

³⁸⁷ *Nástup*, 1968, roč. 9, č. 42, s. 3.

³⁸⁸ *Veřejnou podporu polednové politice*. *Nástup*. s. 3, č. 49, roč. 9.

*teoretický základ polednové politiky KSČ*³⁸⁹, prostě nazvaná úvaha *K zamyšlení*³⁹⁰ autorky Evy Novákové pak o další týden později.

Pro tehdejší čtenáře mohlo být zajímavé zveřejnění pokynů Úřadu pro tisk a informace, které byly ONV Chomutov doručeny 5. září. Pokyny se týkaly především způsobu informování o zemích, z nichž pocházela okupační vojska. Nesmělo se publikovat nic, co by mohlo vyznít jako jejich kritika těchto zemí, bylo zakázáno používání slov okupant a okupace a na veřejnost se neměly ani dostat informace o škodách na majetku a lidech zabitých v souvislosti s obsazováním území vojsky.³⁹¹

Občané na Chomutovsku, zejména studenti, se nespokojili jen s pasivním psaním rezolucí a jejich zasíláním vysokým politickým představitelům. Důkazem toho byla stávka, která se uskutečnila 20. listopadu a jejímiž iniciátory byli studenti Střední školy elektrotechnické, k nimž se přidali studenti Střední všeobecně vzdělávací školy a učni Odborného učiliště železničního v Chomutově. Studenti stávkovali na podporu vysokoškoláků a středoškoláků z jiných měst, kteří žádali pokračování v polednovém vývoji, do kterého neměli zasahovat ti, kteří „zradili národ v srpnových dnech“³⁹². S tím byl spojen požadavek úplné svobody tisku, projevu a shromažďování a důkladného zpravodajství ve všech domácích médiích. Na besedu byl pozván pracovník OV KSČ Julius Ostrý, autor již zmiňovaných úvah, a také první tajemník OV KSČ Jiří Sniegoň a předseda ONV Jan Latner. Studenti tehdy měli plnou podporu učitelů i školních závodních organizací KSČ.

Poslední číslo roku přineslo text Deklarace lidských práv v plném znění. Nechyběla také téměř každoročně se opakující silvestrovská strana, která byla plná ostré satiry a byla také na delší dobu poslední, která se nesla v tomto duchu. Čtenáři si díky ní připomněli i konkrétní nedostatky, o nichž se *Nástup* v posledních číslech zmiňoval – jedním z nich byly problémy s vytápěním bytů v Chomutově, které se odrazily v Nepraktově kresleném vtipu. Většina textů jednoznačně narážela na srpnovou okupaci a opětovné „přituhnutí“ společenských poměrů.

---

³⁸⁹ *Nástup*, 1968, roč. 9, č. 51, s. 1.

³⁹⁰ „*Motto úvahy: Vypráví se historka: Babička budí dědečka: Dědečku, vstávej honem, obsadila nás cizí vojska. Dědeček otevře jedno oko a dí: Spi, babičko, a buď klidná, Rusové je vyženou.*“ *K zamyšlení. Nástup*, 1968, roč. 9, č. 52, s. 1.

³⁹¹ O čem se nepíše. *Nástup*, 1968, roč. 9, č. 48, s. 2.

³⁹² Studenti stávkovali. *Nástup*, 1968, roč. 9, č. 52, s. 1.

Satira v podobě básně se objevila i na první straně, autor textu *To záleží na nás*³⁹³ nebyl uveden. Nebylo ovšem nutné ani příliš číst mezi řádky, aby čtenář pochopil smysl básně. Tón básně byl jak útočný, tak povzbudivý, autor si vystačil s jednoduchými, až heslovitými větami, jak dokazuje tento úryvek:

*Kočka leze dírou, pes oknem,
ať jsi venku, než tě nakopnem.
Nebudeme se krčit za oknem,
kdyby přšelo, no tak zmoknem.
A to tady nebylo ještě.
Ať jenom zalezou všichni ti sysli,
zbude nás více než dost s veselou myslí.*

*Žít jako lidi, mít radost z práce.
To přece jen záleží na nás.
Svobodně myslet, vyřídít zrádce.
Záleží na nás.
Bránit svou pravdu a pravdou měřit
To přece jen záleží na nás.
Nebát se pravdy a pravdě věřit.
Za pravdu se prát
S pravdou vyhrát
Záleží na nás.*

6.4 Nástup v roce 1969

První čísla roku 1969 byla velice kritická, vzhledem k politickému vývoji postupně ale kritické hlasy oslabovaly, až v polovině roku ustaly zcela a začalo se hovořit o přehodnocení ukvapených činů předchozího roku.

Publicistické texty se v první polovině roku zabývaly především společenským a politickým vývojem, jedním z autorů byl například již zmiňovaný Julius Vostrý, či šéfredaktor Oldřich Týř. Čtenáři si také hned v prvním čísle připomněli postavu Pepíka, který byl nedílnou součástí první stránky týdeníku zejména v roce 1966. I tentokrát prostřednictvím této postavy redakce promluvila k aktuálnímu dění, ač způsobem dětským, tak velice upřímným, otevřeným a blízkým smýšlení mnoha obyčejných lidí v té době. „*Pravila tuhle paní Hašková: ‘Jak se porád máš, Pepíčku? Babička je furt čiperná a táta chodí na ryby? Jindy stačilo kouknout do Nástupu a věděla jsem o vás všechno.’ I odvětil jsem, že už nepíšu. Že řeči, jaké ted’ rodina vede, se nedají*

---

³⁹³ *Nástup*, 1968, roč. 9, č. 56, s. 1.

publikovat. Aby to nenarušilo vztahy mezi bratrskými zeměmi. A taky jsem byl smutný. Jelikož jsem přišel o psa Baryka. Vběhl pod tank. Tenkrát.“³⁹⁴

S přibývajícím časem se ovšem problémy, které Pepík řešil, začaly týkat pouze každodenních starostí a vzdalovaly se politickým záležitostem – ubývaly jasné narážky a čtenáři mohli jen hledat skryté významy mezi řádky. Nárazka na neutěšený stav se objevila například v textu *Pepík, ponožky a klasikové*. „Tatínek přišel z práce a hlaholil – holky, tak co je nového? Maminka pravila, že hodně. Jenže v novinách se dozví pendrek. Jelikož spadla klec. Maminka byla velmi našťvaná. Protože pojedou na hory. A nikde nemají teplé ponožky. Tak si vzala dovolenou a sehnala na ně recept. – A dnes od rána plete. Babička plést neumí. Říkala, že mládí strávila ve stávkách a v bojích za lepší příští. Jenže neví, jestli se raději neměla učit plést fusekle.“³⁹⁵

V textu *Pepík, chřipka a chudobinec* byla narážka na vývoj v roce 1968. „Maminka z pod duchny pravila, no jo. V loni přišlo jaro už v lednu. Tak ji to [želvu] spletlo. Babička dodala, a letos možná nebude vůbec, Zuzanko.“³⁹⁶

Významnou událostí byl v březnu 1969 hokejový zápas mezi Československem a SSSR, který se tudíž promítl i do Pepíkova reportování. V textu *Pepík, prase a hokej* se čtenáři dozvěděli o mamčině náhlé změně postoje k hokeji. „Naší mamince byl odjakživa hokej fuk. Říkala, že chleba lacinější stejně nebude. A letos fandí nejvíc. Pravila bože, jak já si přeju vyhrát. Aspoň malý flastríček na tu velkou ránu.“³⁹⁷

Do konce roku už vyšla jen dvě Pepíkova vyprávění, poslední z nich vyšlo v červnu a na jeho místě se pak občas objevovaly texty také psané kurzivou, ale svou nápaditostí už nikdy nedosáhly úrovně Pepíkových textů.

Šéfredaktor *Nástupu* Oldřich Týř byl již od předchozího roku nemocný a svými texty přispíval jen zřídka. V těch několika málo textech ovšem glosoval aktuální dění a psal velmi otevřeně. Již v prvním čísle vyšla úvaha *Pravdu sobě mluvíme*, která stručně rekapitulovala rok předcházející a s nastupující obavou sledovala předpokládaný vývoj roku 1969. Týř psal způsobem, který dával jasně najevo, že vyjadřuje svůj osobní

---

³⁹⁴ Pepík – vánoce a Nový rok. *Nástup*, 1969, roč. 10, č. 1, s. 1.

³⁹⁵ Pepík, ponožky a klasikové. *Nástup*, 1969, roč. 10, č. 4, s. 1.

³⁹⁶ Pepík, chřipka a chudobinec. *Nástup*, 1969, roč. 10, č. 10, s. 1.

³⁹⁷ Pepík, prase a hokej. *Nástup*, 1969, roč. 10, č. 12, s. 1.

názor³⁹⁸. Úvahu uzavřel konstatováním, že s veřejností „je třeba počítat, myslíme-li to s demokracií doopravdy.“³⁹⁹

Hned v druhém čísle následovala úvaha nesoucí se ve stejně silně subjektivním duchu jako ta první. Jak titulěk *O nekontrolované moci - TISKU* napovídá, Týř se rozepsal o postavení tisku v tehdejší společnosti, zejména tím reagoval na projev Gustava Husáka v Dubnici, který právě o nekontrolované moci tisku hovořil. Jednou z hlavních myšlenek byla obava z návratu před „Leden“, což by znamenalo uvržení tisku do role „úředníku pod kontrolou“.⁴⁰⁰

Týřův sloupek s názvem *S Husákem či proti němu* vyšel týden po zvolení Gustáva Husáka do funkce prvního tajemníka ústředního výboru. Týř dal hned v úvodu textu poměrně jasně najevo, že mu tato osoba není sympatická, ale jako zvoleného politika jej akceptuje. „*Je to čistě osobní věc, jestli je někomu dr. Gustáv Husák sympatický nebo není. Je to čistě moje věc, jestli souhlasím nebo ne s jeho jednotlivými výroky nebo činy. Tento muž byl však Ústředním výborem Komunistické strany Československa pověřen nikoli úkolem zalíbit se nám, ale být vedoucím organizátorem realizace myšlenek marxismu-leninismu v čisté, nedeformované podobě myšlenek Ledna 1968.*“⁴⁰¹ Týřův tón byl sice stále kritický, ale prolínal se i s jistou odevzdaností a touhou po brzkém zlepšení stavu, čemuž podle něj bylo nutné přinést i nějakou oběť. „*Už tři měsíce jsem nemocen a nepracuji. Mohl bych tedy mlčet a počkat si, jak se všechno dál vyvine. Ale já nechci ani hospodářský bankrot Československa, ani rozštěpení a zánik strany, ani deformace padesátých a dalších let. Kdybych znal lepší cestu, jak z té mizérie ven, řekl bych vám o ní. Ale i s tou (pro mne) hořkou pilulkou cenzury zdá se mi ta Husáková cesta nejpropracovanější, nejrealnější, a proto ji budu podporovat, protože je současně cestou vytyčenou ústředním výborem strany. Bezbrannou stranicou ovečkou, člověkem lhostejným a pasivním nebudu – a nikdo to na mně a na nikom z nás také neřádá.*“⁴⁰²

Co se týče zpravodajství, zhruba od konce března začal být patrný ústup od obhajování polednové politiky, třetí strana věnovaná do té doby převážně kultuře se

---

³⁹⁸ Používání výrazů jako „*vidím naplňování této polednové linie...*“, „*Prohlášení předsednictva ÚV KSČ podle mého názoru reaguje...*“

³⁹⁹ Pravdu sobě mluvíme. *Nástup*, 1969, roč. 10, č. 1, s. 1.

⁴⁰⁰ O nekontrolované moci – TISKU. *Nástup*, 1969, s. 1, č. 2, roč. 10.

⁴⁰¹ S Husákem či proti němu. *Nástup*, 1969, roč. 10, č. 16, s. 1.

⁴⁰² S Husákem či proti němu. *Nástup*, 1969, roč. 10, č. 16, s. 1.

začala o prostor dělit s inzercí, příležitostně tam vycházely publicistické texty blíže neurčeného žánru, s prvky reportáže, fejetonu či vyprávění.

S nastupujícím létem dávala redakce spíše prostor nepolitickým zprávám, řešily se především regionální problémy průmyslu⁴⁰³, zemědělství⁴⁰⁴, sezónní záležitosti⁴⁰⁵ a na první stranu se dostávala ve větší míře černá kronika⁴⁰⁶.

Oproti předešlým letům vycházelo více fotografií s letní tematikou, nejčastějším tématem byly záběry z koupališť, v červenci a srpnu vycházely téměř v každém čísle.

V jednom z květnových čísel vyšla zpráva⁴⁰⁷ o činnosti Nástupu – hodnotily se hospodářské výsledky za rok 1968, i kvalitativní proměna v tomto roce.

Za definitivní odklon od polednového směřování, který tím pádem určil i linii Nástupu, považuji zprávu o plenárním zasedání OV KSČ a pléna OKRK, které se uskutečnilo 4. července 1969. Jednou z věcí, ke které se vedoucí tajemník Jiří Sniegoň vyjádřil, bylo 2000 slov. „*Ve svém stanovisku neviděl OV v tomto dokumentu žádný pozitivní přínos pro demokratizační proces, ba naopak, spíše nahrával extrémním silám. Proto OV plně podpořil stanovisko PŮV a vlády k tomuto prohlášení. Mezi členy a kandidáty OV není nám znám ani jediný signatář 2000 slov.*“⁴⁰⁸ Sniegoň se dále vyjádřil k situaci po 21. srpnu 1968 a připomenul, že vývoj se před tímto datem neubíral příliš šťastně. „*Ve složité situaci jsme se především snažili mít rozhodující vliv na situaci v okrese, aby se podařilo zabránit řadě nepředložených akcí, stávkám, provokacím, které by mohly mít tragické důsledky. Zajišťovali jsme plynulost výroby a zásobování obyvatelstva, bojovali jsme proti malomyslnosti a pesimismu. Je pochopitelné, že zvláště mezi 21. - 26. srpnem měla řada soudů a názorů své emocionální kořeny. Je nám dnes jasné, že zásadovější politika ÚV KSČ, po které jsme volali již v dubnu 1968, mohla řadě negativních událostí zabránit. Jsme v tomto směru dnes zkušenější a jde o to, jak citlivě napravit tehdejší chyby. Proto také naše*

---

⁴⁰³ Průmysl má předpoklady vyrábět. *Nástup*, 1969, roč. 10, č. 29, s. 1.

⁴⁰⁴ Bude menší sklizeň obilovin. *Nástup*, 1969, roč. 10, č. 28, s. 2.

⁴⁰⁵ Bude dost piva? *Nástup*, 1969, roč. 10, č. 25, s. 1. Za kolik korun dolar nebo rubl? *Nástup*, 1969, roč. 10, č. 25, s. 1. Budeme mít čím topit? *Nástup*, 1969, roč. 10, č. 33, s. 2.

⁴⁰⁶ Smutný konec silničního piráta. *Nástup*, 1969, roč. 10, č. 30, s. 1. Zabil a ujel. *Nástup*, 1969, roč. 10, č. 33, s. 1.

⁴⁰⁷ Činnost Nástupu. *Nástup*, 1969, roč. 10, č. 18, s. 2.

⁴⁰⁸ Plénum OV KSČ zasedalo. *Nástup*, 1969, roč. 10, č. 26, s. 1-2.

*prohlášení z 27. srpna ve svém celku neodpovídalo politické realitě a podepsaným Moskevským dohodám, jejichž obsah nám v té době ještě nebyl znám. Prohlášení bylo poplatné tehdejší atmosféře. Proto doporučujeme, aby toto prohlášení bylo v celém rozsahu zrušeno.*⁴⁰⁹

Ještě ostřejší výpad proti polednovému vývoji zazněl při celookresním aktivu komunistů, který se nesl pod heslem *Odsouzení pravicového oportunistu*. Jednalo se o zářijovém plénum ÚV KSČ, které kriticky zhodnotil člen ÚV KSČ Oldřich Paul. Kritika dopadla především na hlavu Smrkovského, který, ačkoli měl *„dostatek času, aby objektivně zkoumal své vlastní postoje, aby sebekriticky ve vlastním zájmu a zájmu strany přiznal řadu chyb“*⁴¹⁰, tak neučinil. Kritizován byl dále generál Prchlík, který byl vyloučen ze strany, a kritice se samozřejmě nevyhnul ani Alexander Dubček, který *„dopustil rozšíření prostoru pro nástup pravicově oportunistických i přímo reakčních sil.“*⁴¹¹

Barometrem doby byla do jisté míry i podoba silvestrovských stránek, které se v roce 1969, na rozdíl od roku předešlého, vyhýbaly politickým vtípům, a nahradily je vtipy manželské, dětské a slovní hříčky.

---

⁴⁰⁹ Plénum OV KSČ zasedalo. *Nástup*, 1969, roč. 10, č. 26, s. 1-2.

⁴¹⁰ *Nástup*, 1969, roč. 10, č. 38, s. 1.

⁴¹¹ *Nástup*, 1969, roč. 10, č. 38, s. 1.

Závěr

Město Chomutov, ležící na úpatí Krušných hor a vklíněné mezi dva povrchové doly, zažívalo po roce 1945 velké proměny. Na místo německých obyvatel přicházeli čeští i slovenští osídlenci, kteří vynaložili mnoho sil na obnovení města i celého regionu. V 50. letech nabyla na významu průmyslová výroba a ráz regionu se začal výrazněji měnit. Mnohé vesnice ustoupily těžbě hnědého uhlí, stavěla se rozsáhlá sídliště, která měla pojmout zvyšující se počet obyvatel města. Ačkoli má Chomutov éru průmyslového rozkvětu již zřejmě za sebou, stopy zanechané po této činnosti jsou patrné dodnes zejména na okolní přírodě a odrazily se i na zdraví místních obyvatel. Ti se kromě toho dlouhodobě potýkají s vysokou nezaměstnaností v regionu, který jen stěží láká nové obyvatele či alespoň turisty, kteří by byli ochotni objevovat skryté poklady Krušnohoří.

Jakou podobu měl v této oblasti místní tisk před půlstoletím? Jak se jeho tvář proměňovala ve víru celospolečenských změn? A konečně, jakou pozici má regionální tisk na Chomutovsku dnes? Na tyto i další otázky jsem hledala odpovědi na stránkách archivních výtisků týdeníků Vpřed a Nástup, ve složkách ONV v kadaňském okresním archivu i při rozhovorech se dvěma pamětníky, kteří oba zanechali v redakci Nástupu kus svého života.

Kromě severočeského deníku Průboj byl na Chomutovsku před rokem 1989 právě týdeník Nástup nejvýraznějším tištěným zpravodajským periodikem. Jako jeden z mnoha regionálních týdeníků v zemi také Nástup navázal v roce 1960 na činnost venkovských novin, konkrétně chomutovského týdeníku Vpřed a kadaňského týdeníku Nástup, a stal se orgánem Okresního výboru KSČ v Chomutově. Od té doby byl až do roku 1989 podřízen okresním politickým orgánům, přinášel jejich ustanovení a ideově kopíroval společenský vývoj země.

Pro 60. léta byl charakteristický odklon od zemědělské tematiky typické pro předchůdce chomutovského Nástupu, více prostoru se dostávalo kultuře, všeobecným lokálním zprávám a především společenské kritice, která vyvrcholila v roce 1968, kdy byl v Nástupu vedoucím redaktorem Oldřich Týř.

Stejně jako mnohá ostatní média v té době, stal se Nástup v roce 1968 prostorem pro demokratické šíření názorů, diskusi, polemiku a prosazování polednové politiky. V prvním týdnu po srpnové okupaci se redakce zmobilizovala k dennímu vydávání Nástupu v podobě letáku, který obsahoval jak zprávy z regionu, tak zprávy o celkovém dění v zemi, které redaktoři získávali poslechem rozhlasu.

Mnohé doplňující informace k tomuto období bylo možné získat díky rozhovorům s dvěma přímými účastníky těchto událostí. Nad'a Kočková tehdy pracovala jako sekretářka, ovšem podle svých slov také pravidelně pomáhala s grafickou úpravou týdeníku. Díky znalosti této práce a několikaleté praxi v Nástupu jí bylo umožněno, aby v týdeníku zůstala i po roce 1969. V 70. a 80. letech pak působila jako redaktorka a dokonce i jako vedoucí redakce. Oldřich Týř, který byl za vedení Nástupu v roce 1968 silně kritizován nadřazeným orgánem KSČ, musel v roce 1969 redakci opustit a až do odchodu do důchodu se živil v dělnických profesích.

Nástup normalizace navrátil týdeníku podobu „hlásné trouby“ orgánů KSČ. Týdeník byl avšak celou dobu místem, kam se občané velice často s důvěrou obraceli, když nebyli spokojeni s fungováním institucí či podniků. V 80. letech informoval týdeník Nástup ve větší míře o zdraví a zdravém životním stylu a přibýlo zpráv o ekologických problémech regionu. Toto téma zůstalo aktuální i v následujícím desetiletí a bylo rozšířeno o témata další, jakými byla například nezaměstnanost a kriminalita.

Na počátku 90. let sehrál týdeník souboj o vlastní existenci, který vyvrcholil vytvořením české soukromé společnosti, která týdeník dodnes vydává. Redakce se tím bránila snahám německých vydavatelství týdeník odkoupit a přeměnit ho k obrazu svému. Nástup zůstal společně s několika málo regionálními tituly v ČR bez vlivu zahraničního kapitálu.

Při pohledu na trh s regionálními periodiky zjistíme, že Nástup je v Chomutově jediným vydávaným týdeníkem, vychází zde ovšem ještě Chomutovský deník a radniční listy s dvoutýdenní periodicitou nazvané Chomutovské noviny. Čtenářům v Chomutově a okolí se dále nabízí týdeníky vydávané v Mostě, například Sedmička či Homér, případně periodika určená pro celý kraj, jedním z nich je Severočeský Metropol.

Ačkoli se v posledních letech Nástup potýká stejně jako jiná tištěná periodika s poklesem nákladu, má na Chomutovsku svůj stálý okruh čtenářů, kteří na stránkách týdeníku nacházejí jak zpravodajství z regionu, tak publicistiku, kulturní servis a sportovní zprávy. Týdeník Nástup je také již více než deset let k dispozici v elektronické podobě na internetu, ovšem pro redakci zůstává prioritou vydávání tištěné podoby týdeníku.

Tuto práci považuji za jeden z kroků, který otevírá prostor pro další bádání a který může vést k dalšímu zkoumání jak týdeníku Nástup, tak jiných regionálních médií v Ústeckém kraji.

Teze

Summary

The diploma thesis deals with the history of Chomutov's weekly paper *Nástup*. I decided to write about this topic since I was born in Chomutov and I wanted to cover this part of the regional history.

In 1960, weekly *Nástup* took up two village papers and followed regional political authorities in their ideology till 1989. I tried to cover the changes in the content and the personal constitution but I was interested in the price and the number of pages, too.

Nástup supported the political and the social changes in 1968, gave opportunities to discussions and disputations. *Nástup* played an important role in the days after the occupation, because the journalist published *Nástup* every day for one week. They provided regional news as well as news about events in Czechoslovakia.

At the beginning of the 70's, *Nástup* became the normalization medium. This change caused editorial staff had to leave and interrupted their journalist career for twenty years. All the time, citizens very often appealed to the weekly with their problems. They usually wrote about their troubles with institutions and offices and *Nástup* helped them to solve that problems. In the 80's, *Nástup* wrote about the ecological issues, and this topic was also actual in the next decades but the thematic coverage had been broadened. The main topics were unemployment and criminality.

At the beginning of the 90's, the weekly struggled for its existence. A German publishing house wanted to buy the weekly, but the editorial staff created a private company, which issues the weekly up to the present day. *Nástup* is one of the few regional weeklies without foreign financial concern.

Although *Nástup* has noted an issue decrease, it has its following in Chomutov's region who are accustomed to detailed regional news, opinion journalism, cultural service and sport news.

I consider this work to be one of the paces which open opportunity for successive research. It could be focused on weekly *Nástup* or any other regional media.

Prameny

SOA Kadaň
Okresní muzeum Chomutov

týdeník Vpřed, 1952-1960
týdeník Nástup, 1952-1960 (kadaňský)
týdeník Nástup, 1960-2010 (chomutovský)

SOA Kadaň. ONV Chomutov II., číslo fondu 315, zápisy z rad a plén.

Literatura

BAUEROVÁ, Edita. *Regionální tisk na Táborsku na přelomu 60. a 70. let 20. století na příkladu listu Palcát.* Praha: FSV UK, 2008. 139 s.

BEDNAŘÍK, Petr – CEBE, Jan. *Vývoj médií v Československu od února 1948 do prosince 1950.* In *Sborník Národního muzea v Praze. Řada C, Literární historie*, 2008, sv. 53, č. 1-4, s. 53-56. ISSN 0036-5351.

BENDA, Josef. *Vlastnictví periodického tisku v České republice v letech 1989-2006.* Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2007. 273 s. ISBN 978-80-246-1378-1.

BINTEROVÁ, Zdena. *Dějiny Chomutova.* Vyd. 1. Chomutov: Městský úřad, 1997. 114 s.

ČELOVSKÝ, Bořivoj. *Konec českého tisku?* Vyd. 1. Šenov u Ostravy: Tilia 2002. 86 s. ISBN 80-86101-45-2.

ČELOVSKÝ, Bořivoj. *Konec českého tisku.* Vyd. 2. (přepracované a rozšířené). Ostrava: Tilia, 2002. 316 s. ISBN 80-86101-51-7.

GROMAN, Martin. *Řízení československých médií v 50. letech 20. století.* In *Sborník Národního muzea. Řada C, Literární historie*. 2008, sv. 53, č. 1-4, s. 57-63. ISSN 0036-5351.

HOPPE, Jiří. *Pražské jaro v médiích: výběr z dobové publicistiky.* Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, 2004. 441 s. ISBN 80-7285-0393-3.

KAŠÍK, Milan – HOLINA, Vladimír. *Okresní noviny.* Praha: Novinář, 1988. 168 s.

KNAPÍK, Jiří. *V zajetí moci. Kulturní politika, její systém a aktéři 1948-1956.* Vyd. 1. Praha: Libri, 2006. 399 s. ISBN 80-7277-316-X.

KONČELÍK, Jakub. *Média Pražského jara; Zrod reforem a demokratizace novinářské práce.* In *Sborník Národního muzea v Praze. Řada C, Literární historie*, 2008, sv. 53, č. 1-4, s. 65-70. ISSN 0036-5351.

KOURA, Petr – FORMÁNKOVÁ, Pavlína. *Žádáme trest smrti!* Vyd. 1. Praha: Ústav pro studium totalitních režimů, 2009. 616 s. ISBN: 978-80-87211-03-8.

LUŠTINEC, Ondřej. *Čtyřicet let časopisu Krkonoše; lokální periodikum v české společnosti.* Praha: FSV UK, 2008. 69 s.

MÜLLEROVÁ, Michaela. *Krajský deník Průboj 1968-1969.* Praha: FSV UK, 2007. 116 s.

PRAŽÁKOVÁ, Hana. *Deník Nová doba v letech 1939-1945 regionální list na Plzeňsku v období protektorátu.* Praha: FSV UK, 2008. 84 s.

RAK, Petr. *Chomutov 1252-2002: vybraná data ze 750 let historie města.* Chomutov: Město Chomutov; Ústí nad Labem: Albis international, 2002. 195 s. ISBN 80-86067-63-7.

VANĚK Miroslav – URBÁŠEK Pavel. *Vítězové? Poražení?: životopisná interview. Díl 1, Disent v období tzv. normalizace.* Vyd. 1. Praha: Prostor, 2005. 1121 s. ISBN 80-7260-142-3.

VANĚK Miroslav – URBÁŠEK Pavel. *Vítězové? Poražení?: životopisná interview. Díl 2, Politické elity v období tzv. normalizace.* Vyd. 1. Praha: Prostor, 2005. 831 s. ISBN 80-7260-142-3.

VANĚK, Miroslav – MÜCKE, Pavel – PELIKÁNOVÁ Hana. *Naslouchat hlasům paměti: teoretické a praktické aspekty orální historie.* Vyd. 1. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, Fakulta humanitních studií UK, 2007. 224 s. ISBN 978-80-7285-089-1.

WASCHKOVÁ CÍSAŘOVÁ, Lenka. *Regionální média v evropském kontextu.* Vyd. 1. Brno: Masarykova univerzita, 2007. 121 s. ISBN 978-80-210-4473-9.

ZEMANOVÁ, Martina. *Proměna regionálního tisku v počátcích 90. let 20. století – Českobudějovicko.* Praha: FSV UK, 2008. 65 s.

Česká média a česká společnost v 60. létech. Praha: Radioservis, 2008. 170 s. ISBN 978-80-86212-94-4

Internetové zdroje

GULYAS, Agnes. Print Media in Post-Communist East Central Europe In: *European Journal of Communication.* 2003, vol. 18, č. 1, s. 81-106. [cit. 2010-04-20]. Dostupný z WWW: <http://ejc.sagepub.com/cgi/content/abstract/18/1/81>

JIRÁK, Jan – KÖPPOVÁ, Barbara. Changes in the structure of Czech Mass Media. In: *Media 95 - Experience and Expectations Five Years After.* Praha: Karolinum, 1996. [cit. 2010-04-20]. Dostupný z WWW: <http://www.demokratiezentrum.org/index.php?id=417&index=1527>

JIRÁK, Jan – KÖPPLOVÁ, Barbara. The Reality Show Called Democratization: Transformation of the Czech media After 1989. *Global Media Journal* [online]. 2008, č. 1. [cit. 2010-04-20]. Dostupný z WWW: <http://www.globalmediajournal.collegium.edu.pl/artykuly/wiosna%202008/jirak-kopplova-czech-media.pdf>

ŠMÍD, Milan. *Vliv vlastnictví médií na jejich nezávislost a pluralitu.* [cit. 2010-04-16]. Dostupný z WWW: www.louc.cz/pril01/vlmed2004.doc

Ústavní zákon ze dne 9. května 1948, č. 150/1948 Sb. [cit. 2010-04-20]. Dostupný z WWW: <http://www.koncelik.eu/ustava-150-1948/>

Tiskový zákon č. 184/1950 Sb. [cit. 2010-04-20]. Dostupný z WWW: <http://www.koncelik.eu/tiskovy-zakon-184-1950/>

Zákon o územním členění státu, č. 36/1960 Sb. [cit. 2010-04-10]. Dostupný z WWW: http://abonent.lexdata.cz/lexdata/sb_free.nsf/0/C12571D20046A0B2C12566D40071DC4D

Tiskový zákon č. 81/1966 Sb. [cit. 2010-04-20]. Dostupný z WWW: <http://www.koncelik.eu/tiskovy-zakon-81-1966/>

Tiskový zákon č. 84/1968 Sb. [cit. 2010-04-20]. Dostupný z WWW: <http://www.koncelik.eu/zakon-84-1968/>

Zákon č. 99/1969 Sb. [cit. 2010-04-20]. Dostupný z WWW: <http://www.koncelik.eu/pendrekovy-zakon-99-1969/> a

Zákon č. 180/1980 Sb. [cit. 2010-04-20]. Dostupný z WWW: <http://www.koncelik.eu/zakon-180-1980-futi/>

Zákon č. 86/1990 Sb. [cit. 2010-04-20]. Dostupný z WWW: <http://www.koncelik.eu/zakon-86-1990/>

Československý tisk – 50. léta. Totalita. [cit. 2010-04-18]. Dostupný z WWW: http://www.totalita.cz/sp/sp_d_ctisk_50.php

Cenzura aneb moc a média během normalizace. Totalita. [cit. 2010-04-20]. Dostupný z WWW: http://www.totalita.cz/vysvetlivky/cenzura_03.php

Naděje dožití v Ústeckém kraji v letech 2007-2008. [cit. 2010-03-20]. Dostupný z WWW: http://www2.czso.cz/xu/redakce.nsf/i/nadeje_doziti_v_usteckem_kraji_v letech_2007_2008

Základní teze programu zdravotní politiky Ústeckého kraje. [cit. 2010-03-20]. Dostupný z WWW: [http://doprava.kr-ustecky.cz/soubory/450018/051018_zdravy_kraj\(schvalene_zakladni_teze\).doc](http://doprava.kr-ustecky.cz/soubory/450018/051018_zdravy_kraj(schvalene_zakladni_teze).doc)

Osoby s ukončeným terciárním vzděláním v krajích ČR. [cit. 2010-03-20]. Dostupný z WWW: http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/5_osoby_s_ukonceny_m_terciarnim_vzdelanim_v_krajich_cr

Nezaměstnanost v Ústeckém kraji ve 3. čtvrtletí 2009. 2009. [cit. 2010-04-17]. Dostupný z WWW: http://www.czso.cz/xu/redakce.nsf/i/nezamestnanost_v_usteckem_kraji_ve_3_civrtleti_2009

Informace o počtu nezaměstnaných v okrese Chomutov k 31. lednu 2010. [cit. 2010-04-17]. Dostupný z WWW: http://portal.mpsv.cz/sz/local/cv_info/antp/stat_2005/data0110.pdf

Chomutovský deník. [cit. 2010-04-17]. Dostupný z WWW: <http://www.vlp.cz/cz/vydavane-tituly/regionalni-deniky/denik-severni-cechy/chomutovsky-denik.html>

Sedmíčka. [cit. 2010-04-17]. Dostupný z WWW: <http://www.sedmicka.cz/chomutov-jirkov-litvinov-most/>

Homér. [cit. 2010-04-17]. Dostupný z WWW: <http://www.homerlive.cz/kontakty/kontakty.html>

Severočeský Metropol. [cit. 2010-04-17]. Dostupný z WWW: <http://www.tydeniky.cz/clanky/distribuce>

Chomutovský deník. [cit. 2010-04-17]. Dostupný z WWW: http://www.chomutov-mesto.cz/vismo/o_utvar.asp?id_org=5245&id_u=28287&p1=37005

GLOSA: Jiná podoba, stejný účel. *Chomutovský deník*. [cit. 2010-04-17]. Dostupný z WWW: http://chomutovsky.denik.cz/nazory_region/glosa-jina-podoba-stejny-uce120090911.html

Chomutov: Radniční noviny píše agentura. *Chomutovský deník*. [cit. 2010-04-17]. Dostupný z http://chomutovsky.denik.cz/zpravy_region/chomutov-radnicni-noviny-pise-agentura20090911.html.

Video ukázky. [cit. 2010-04-28]. Dostupný z WWW: <http://www.peto.cz/?id=video#no-comment>

Harryho chomutovské postřehy. [cit. 2010-04-22]. Dostupný z WWW: <http://harrypc.blog.cz/>

Radniční listy bez cenzury. [cit. 2010-04-10]. Dostupný z WWW: <http://www.bezkorupce.cz/nase-projekty/radnicni-listy/>

Klášterecké noviny. [cit. 2010-04-10]. Dostupný z WWW: <http://www.klnoviny.cz/>

Kadaňské noviny. [cit. 2010-04-10]. Dostupný z WWW:
<http://www.kadanskenoviny.cz/>

Jirkovské noviny. [cit. 2010-04-10]. Dostupný z WWW: <http://www.jirkov.cz/jirkovske-noviny/>

Místní Informační Zpravodaj. [cit. 2010-04-10]. Dostupný z WWW:
http://www.vejprty.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=16&Itemid=4

Evidence periodického tisku. [cit. 2010-04-10]. Dostupný z WWW:
<http://www.mkcr.cz/scripts/modules/catalogue/list.php?catalogueID=1&lid=1>

Vyhledávání v bázi NKC/Seriály, zadání klíčového slova „Chomutov“. [cit. 2010-04-17]. Dostupný z WWW: http://sigma.nkp.cz/F/?func=find-c&local_base=nks&ccl_term=chomutov

Osobní výpovědi a dokumenty

rozhovor s Nad'ou Kočkovou, 23. dubna 2010, Chomutov
rozhovor s Oldřichem Týřem, 26. dubna 2010, Most

osobní archiv Nadi Kočkové (seznam zaměstnanců redakce Nástupu)

Seznam příloh

- Příloha č. 1: podoba hlaviček kadaňského týdeníku *Nástup* (obrázek)
- Příloha č. 2: podoba hlaviček chomutovského týdeníku *Nástup* (obrázek)
- Příloha č. 3: podoba hlaviček chomutovského týdeníku *Vpřed* (obrázek)
- Příloha č. 4: vtipy v silvestrovském vydání 1968 (obrázek)
- Příloha č. 5: ukázka sloupku, *Nástup*, 1994, roč. 35, č. 48 (obrázek)
- Příloha č. 6: rozhovor s Nad'ou Kočkovou (text)
- Příloha č. 7: rozhovor s Oldřichem Týřem (text)
- Příloha č. 8: seznam zaměstnanců redakce *Nástupu* od roku 1960 do současnosti (text)

CD s přílohami

- první dochované číslo kadaňského *Nástupu*
- Nástup* 1952
- Nástup* 1952, č. 7 (dvoustránka)
- titulní strana *Nástup* 1958
- rubrika *Filípek* *Nástup* 1958 č. 20
- rubrika *Žihadlo* *Nástup* 1956 č. 36
- 1. zvláštní vydání *Nástup* 1968
- 5. zvláštní vydání *Nástup* 1968
- sloupek, *Nástup*, 1994, roč. 35, č. 48
- Silvestrovský *Nášup* 1996
- Silvestrovský *Nášup* 2000 – *Nášup* na horké stopě
- Titulní stránka *Nástupu*, 2009
- Organizační řád *Nástupu* 1969
- Rady ONV – kádrový posudek Nad'a Kočková
- Plán a hodnocení *Nástupu* 1983-84
- první dochované číslo chomutovského *Vpřed*
- Babička *Všudybylka* *Vpřed* 1954 č. 3
- titulní strana *Vpřed* 1958

Přílohy

Příloha č. 1: podoba hlaviček kadaňského týdeníku Nástup

hlavička kadaňského Nástupu 1954

hlavička kadaňského Nástupu 1958

Příloha č. 2: podoba hlaviček chomutovského týdeníku Nástup

hlavička chomutovského Nástupu 1960

hlavička chomutovského Nástupu 1960 (s hvězdou)

hlavička chomutovského Nástupu 1967

hlavička chomutovského Nástupu 1980

hlavička chomutovského Nástupu 1989

hlavička chomutovského Nástupu 2006

Příloha č. 3: podoba hlaviček chomutovského týdeníku Vpřed

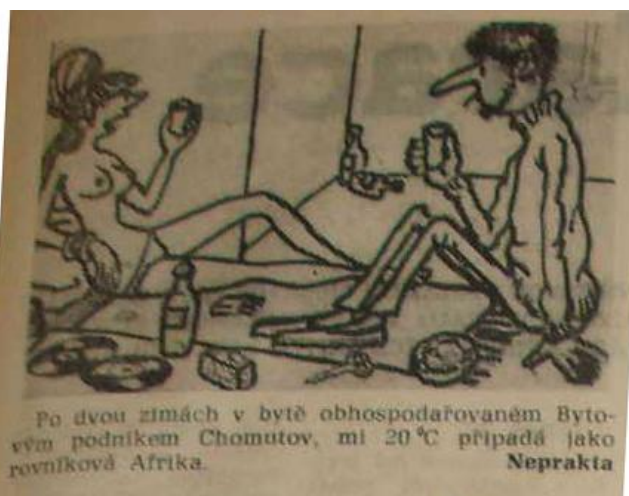
hlavička chomutovského týdeníku Vpřed 1956

hlavička chomutovského týdeníku Vpřed 1956 (po změně hlavičky)

Příloha č. 4: vtípy v silvestrovském vydání 1968

*Nesmějte se
protekčnīm dětem —
jednou vás povedou*

- Všechno by mělo být natolik otevřené, aby neschopnost vypadla sama.
- Je-li dlouho ticho, každý hlas se zdá burácením.

Malý oznamovatel

PRODÁM své spolupracovníky z posledních deseti let. Za kousek lásky zn.: „Sál bych světa kraj“.

VYMĚNÍM drzé čelo za poplužní dvěr. Zn.: „Přišlo to tak náhle“.

Ať slouží ke zdraví...

A protože jsi novinář, navrhujeme ti zvláštní rekreaci. Ze zahraniční rekreace navrhujeme Brixen, z domácí Ruzyně.

Dostal přes prsty. Navrhoval vlastní cestu, jak z té bídy ven.

„Těť hatit'...?“

Do chomutovské tržnice chodím rád — i jen tak „na čumendu“. To páteční odpoledne se tam ke mně nenápadně přitočil šikmooký obchodníček.

„Těť hatit'?“ — zamumlal.

Nerozuměl jsem mu a v domnění, že chce vědět kolik je hodin, říkám: „Je půl čtvrtý.“

Chvilku jsme na sebe tupě zírali. Vietnamci zřejmě došlo, že nejsem ten správný zákazník.

„Bódě, tí ti vůl...“, — poznamenal a zmizel v davu.

Známý, který byl svědkem tohoto extempore, mi povídá: „Bóže, ty jsi natvrdlej! Tys mu nerozuměl? Von ti přece nabízel hašíš!“

Od toho pátku uplynulo několik dní, ale kdykoli si na tuto historku vzpomenu, mumlám si pod vousy nefalšovaným vietnamským žargonem: „Bódě, v jakym rátě t'o žijem?“

Antonín KARNET, Kadaň

Příloha č. 6: rozhovor s Nad'ou Kočkovou

Jste služebně nejstarší členkou redakce, která prožila s Nástupem téměř padesát let své života. Kudy vedla vaše cesta do redakce?

Měla jsem tehdy krátce po maturitě na gymnáziu a šla jsem pak ještě studovat na zdravotní školu, ale to mě vůbec nebavilo. Rozhodli jsme se tedy s rodiči, že půjdu do zaměstnání, a tatínek náhodou zjistil, že do redakce hledají sekretářku. Já jsem tehdy neměla o novinách ani ponětí, ale to místo se mi líbilo proto, že se začínalo až v osm ráno, zatímco jinde v kancelářích se dělalo už od šesti nebo sedmi. Nastoupila jsem 1. března 1961.

Jaké byly první roky v redakci?

Vedoucím redakce byl Karel Bureš. On pocházel z Čachovic, které se později zatopily kvůli Nechranické přehradě, takže kolikrát přijel do redakce později, já už jsem mezitím měla vyřízenou poštu. V té době tam pracovali redaktori Zdeněk Petrovič a Walter Záhorka, a dodnes si pamatuji, že každý z nich měl za týden napsat pět set řádek rukopisu. Ten Walter Záhorka byl takový zvláštní typ, byl to básník, takže se občas na dva dny ztratil a šel někam skládat básničky. Bureš s ním nebyl proto moc spokojený, Záhorka pak nakonec odešel a místo něj nastoupil Jirka Malík z Klášterce.

Od sekretářky jste se nakonec přes místo řadové redaktorky dostala na pozici vedoucí redakce. Kdy jste začala sbírat první zkušenosti s tvorbou novin?

To jsem byla v redakci asi dva roky a začalo mě samotnou zajímat, jak se noviny tvoří. Jirka měl právě na starosti malování novin, tak jsem se ho ptala, jak se přepočítávají řádky rukopisu a jak třeba určí rozměr fotky. Tak Jirka vyndal typografické pravítko a začal mi to vysvětlovat. Byl takový trpělivý, leccos jsem se od něj naučila.

Nechal vás připravit nějakou stránku, která šla do tisku?

To bylo až později. Šla jsem na mateřskou, pak nastoupil Oldřich Týř a Rudolf Dočekal. S Dočekalem jsem pak pokračovala s tím malováním novin. Když viděl, že už kolem toho trochu chodím, tak mě vůbec poprvé nechal namalovat rubriku Vzpomínky a blahopřání. Řekl, tady máš tužku, tak to namaluj. Každý týden jsem mu tedy pomohla tím, že jsem přijala vzpomínku, přepsala ji, upravila a hned jsem ji zamalovala do stránky. Nakonec to dopadlo tak, že jsem tu stránku dělala celou sama. Mně se ta práce moc líbila, přirovnala bych to k tomu, když má malíř plátno a vymýšlí obraz. Jezdila jsem pak i na školení novinářů, kde bylo přímo tématem grafická úprava, abych se v té práci ještě zdokonalila.

Jak vzpomínáte na Oldřicha Týře?

Týř byl jediný šéf, kterého jsem se opravdu bála. Pamatuju si, jak jsem chodila večer domů a brečela jsem, že v redakci skončím, protože jsem těžce nesla, jak se ke mně tvrdě choval. Vracel mi třeba dopisy k přepracování, aniž mi poradil, co jsem udělala špatně. Měla jsem tehdy malé dítě a on mi pořád předhazoval, že jestli budu moc upřednostňovat rodinu, tak můžu rychle skončit, že na moje místo stojí za dveřmi deset lepších, než jsem byla já. Byla jsem tehdy hodně vděčná rodičům a hlavně mamince, že mě tak podporovali, hlídali mi děti a snad jen díky nim jsem to vydržela. Po letech jsem ale uznala, že jsem Týřovi vděčná za to, co mě donutil se naučit, ať to bylo psaní na stroji všemi deseti nebo sestavování dopisů, ale byly to tenkrát pro mě těžké časy.

To už se dostáváme k roku 1968...

Po roce 1968 vyhodili nakonec celou redakci. Já jsem se do politiky nikdy nepletla, nerozuměla jsem tomu. Vnímala jsem to tak, že to byli moji kamarádi a ti museli odejít, protože přišla taková doba.

Jaká byla následující léta?

Jako první šéfová po Týřovi a Dočekalovi přišla Jitka Václavíková. To byla učitelka, která o novinách nevěděla vůbec nic. Když viděla, že rozumím malování novin, začala se na mě obracet, abych jí s tím pomáhala. Sama se to také začala učit. Vzpomínám si, jak se jí jednou povedlo na titulní straně udělat pěknou botu. To je příklad toho, jak po ideologické stránce byli komunisti dost hákliví na obsah novin. Měla hlavní článek, který napsal vedoucí tajemník KSČ Lovětínský, a vedle zamalovala titulek Zloděj dopaden. Byl z toho velký poprask, ona to sice neudělala úmyslně, určitě ne, ale při tom malování se zkrátka muselo dávat pozor, abychom se nikoho nedotkli. Ona z toho chudák měla hlavu v pejru a říkala, ježiš co jsem to udělala... Tak jsem jí říkala, to se stane, nedá se nic dělat. Nakonec se pak s manželem odstěhovala a nastoupil Stanislav Dvořák. Toho jsme taky učili připravovat noviny.

Dvořák se ale na rozdíl od Václavíkové udržel na místě vedoucího poměrně dlouho...

To ano, skoro osm let. V té době už jsem dělala redaktorku a měla jsem pak vážnější úkoly než sekretářka. Pak jsem šla ještě na mateřskou v roce 1977 a těšila jsem se, že budu doma se synem tři roky. Jenže asi po roce a půl tenhle Stanislav Dvořák za mnou přišel, jestli bych nechtěla jít zpátky do práce. On tehdy studoval vysokou školu a potřeboval tam být na denní studium. Tak jsem šla, na ONV si mysleli, že budu taky studovat vysokou školu, ale já už na to nebyla. Měla jsem tři děti, taky tři sourozence, takže doma vždycky bylo hodně práce. Asi čtyři roky jsem proto byla jen pověřená vedením redakce.

Cítila jste se lépe v pozici redaktorky nebo vedoucí redakce?

Byla raději jako řadový redaktor, protože jsem si tak mohla leccos dovolit. Jak jste šéfová, tak je na vás moc vidět. Já jsem byla pořád jen pověřená, neměla jsem ani plat jako šéfová, vysokou školu jsem dělat nechtěla, tak jsem uvažovala, kdo by se na to místo vedoucího hodil lépe, a vzpomněla jsem si na Jana Martínka. Byl to absolvent žurnalistiky na leningradské univerzitě, a se svou manželkou pracovali v okresním týdeníku v Mostě. Martínek nakonec z Mostu skutečně povolali a udělali ho šéfem. Ale byly s ním problémy. Já měla svůj styl, jak ty noviny malovat, ale ten Honza Martínek sem přivedl leningradskou školu. Oni všechno malovali do takových bloků, pod fotky ani nepsal popisky, tak jsem mu to pár krát řekla, co se mi nelíbí, ale on měl svoji hlavu.

Pokud vím, tak s jeho prací nebyli spokojeni ani na ONV v Chomutově.

Taky proto ho asi po roce odvolali. Jelikož byl z Mostu, vždycky ve čtyři hodiny ty noviny rychle ukončil a jel domů, jenže kolikrát ještě v půl páté volali z ONV, že jim skončila nějaká komise a potřebují do toho vydání dát zprávu. On s nimi zkrátka nedokázal spolupracovat, dokonce si ho několikrát zavolali a vytýkali mu, co se jim nelíbí, ale nedokázali se domluvit. Tak jsem se nakonec stala vedoucí redaktorkou a byla jí až do roku 1990.

Nebyl na vás vyvíjen nějaký nátlak, abyste po převratu odešla z redakce?

Nebyl, ale já sama jsem chtěla odejít. Po roce 1990 sem pozvali jako vedoucího redakce Jaroslava Jora, který v roce 1968 musel jako novinář skončit a dělal náměstka někde v cukrovaru. Už jsem měla dohodnutou novou práci, ale Jor mě podpořil a řekl, ať klidně zůstanu. Docela se nám spolu dobře spolupracovalo, ale on pak brzy odešel. V té době chtěli dát z Občanského fóra do Nástupu svého člověka, ale vybrali kluka, který neměl o novinách ani šajn, tak jsem zavolala Soně Gálové, která dělala redaktorku závodních novin na státním statku, aby k nám šla za Občanské fórum ona. Nejdřív se bránila, že v žádném Občanském fóru není, tak jsem jí řekla, honem tam vstup, a ona to opravdu udělala. Protože se trochu znala s předsedou OF, tak on se za ní postavil, aby dali do Nástupu právě ji.

V té době už se objevil i Tomáš Skřípský, jak on se dostal do redakce?

S Tomášem jsem se poprvé setkala ještě před rokem 1989. Jednou takhle přišel takový mladý chlapec a říká, nemáte tady volné místo? Já jsem si tak v duchu řekla, co tady otravuje, takový ucho... Ale zeptala jsem se ho, o co jde, a on mi povídal, že odešel z vysoké školy a od září jde na vojnu, takže by se od července do září potřeboval někde upíchnout a že by ho noviny lákaly. Když jsem ho viděla, tak mi před očima vytanuly moje děti, a říkala jsem si, chudák, toho bychom ho mohli vzít jako eléva. Domluvila jsem to na ONV, řekla jsem, že se nám nabízí mladý, šikovný chlapec, že už nám něco napsal, a tak mi pro něj vyčlenili nějaké peníze. A tak jen díky tomu, že jsem měla stejně staré děti, a že mi ho bylo líto, se k nám Tomáš dostal. Po vojně šel zase k nám, jinak bychom tady měli někoho cizího, což jsme nechtěli.

Musela jsem si ho ale vydupat, šla jsem za tajemníkem ONV, že s Tomášem musíme počítat, až se vrátí z vojny. Když potom Jor odcházel, ptal se mě, koho bych určila vedoucím redakce, jestli Tomáše, nebo Soňu. Tomáš byl o hodně mladší než Soňa, která měla i vysokou školu, ale nakonec se Jor rozhodl pro Tomáše. Začal nám pak pomáhat ještě Jaroslav Valvoda a v tomhle složení jsme pracovali.

Jak se Nástupu dotkly snahy německých vydavatelů, kteří počátkem 90. let skupili velké množství regionálních týdeníků?

Z Nástupu chtěli udělat deník, dokonce nás v redakci navštívili, naslibovali nám, co všechno dostaneme, nový nábytek, redakční auto, a že bychom zatím patřili pod okres, protože v té době se ještě pořádně nevědělo, co s týdeníkem bude.

Hodně mi to vrtalo hlavou a říkala jsem si, že to je nebezpečné. Neviděla jsem důvod, proč bychom nemohli být samostatní dál, ale byla jsem slabá na to, abych něco podnikla. Nemohla jsem si dovolit někde vystoupit a bůhvíjak si vyskakovat, já byla stará struktura, zkrachovalá šéfová. Zavolala jsem Týřovi (*pozn. autorky: vedoucí redaktor Nástupu v druhé polovině 60. let*), vysvětlila jsem mu celou situaci a říkám, jedině vy nás můžete zastřešit. Týř opravdu přijel a začal hned jednat. Všechno potřebné zařídil, dal patentovat hlavičku Nástupu, v tiskárně zařídil smlouvy a společně jsme založili firmu Nástup, s r. o. Členem byl tedy Oldřich Týř, Tomáš Skřípský, Marta Šetková a já. Takhle jsme ve čtyřech začali vydávat noviny.

Proč se právě Tomáš Skřípský stal jednatelem vaší společnosti?

Když jsme tu společnou firmu zakládali, přemýšleli jsme, koho vybereme. Já jsem se do toho nehrnula, chtěla jsem dělat redaktorskou práci, Týř to taky nechtěl, protože už přeci jen měl léta a Marta Šetková byla sekretářka. Tak jsme se shodli na tom, že Tomáše, jako nejmladšího člověka, uděláme jednatelem.

Soňa Gálová pak od nás odešla a se svým otcem pracovala v CV týdnu. Je to asi dva roky, co ten týdeník úplně zrušili, před tím ho koupil Deník a CV týden několik měsíců vycházel jako příloha Chomutovského deníku, ale teď už je s tím úplně konec.

Začátky porevolučního Nástupu tedy byly asi docela obtížné...

Všechno fungovalo jen díky Týřovi, on byl velký organizátor a dokázal rozdělit úkoly. Pamatuju si, že úplně první číslo po revoluci jsme dělali u něho v bytě v Litvínově. S Tomášem Skřípským jsme měli počítač, psali jsme si sami rukopisy a dělali sazbu, v tiskárně měly tehdy nějaké problémy. To první číslo se nám moc nepovedlo, neuměli jsme ještě řádkování, fotky nebyly tak kvalitní, ale třetí čtvrté číslo se už tisklo v tiskárně v Ústí nad Labem.

Zajímavé je, že většina okresních týdeníků podlehla nátlaku těch německých vydavatelů, odolalo snad jen pět okresů. Proto jsme si založili Asociaci českých regionálních týdeníků a scházeli jsme se různě po republice, byli jsme v Turnově, Mělníce, Litoměřicích, a předávali jsme si zkušenosti. Postupně ale ty noviny končily, protože to majitelé finančně nezvládali. Za námi pak byli Němci ještě jednou, někdy v roce 1995, a nabízeli nám šest milionů, což jsme znovu odmítli. Byli jsme jim zkrátka trnem v oku a jsme jím doteď.

Vraťme se ještě zpět do minulosti, konkrétně k tomu srpnovému týdnu roku 1968, kdy Nástup vycházel jako deník...

Já byla tehdy mladá ženská a pro mě to bylo velké dobrodružství. V úterý 20. srpna nastupoval pan Týř na dovolenou, a my radostí bez sebe jsme udělali velký mejdan. Sešlo se tam spoustu lidí, my jsme takovým mejdanům říkali hurá do němoty. Já Týře uznávala, měli jsme z něho respekt, ale šéf je šéf. Když zmizel, byli jsme rádi, a museli jsme to oslavit. V úterý jsme dokončili noviny, ve středu se jelo na korekturu do Ústí, takže ten byl trochu volnější. Vzpomínám si, že jsem ve středu ráno vylezla po tom večírku, pustila jsem si dráták, a slyšela jsem, že okupační vojska se blíží ku Praze. V tu dobu jsem se rozváděla se svým mužem, děti mi hlídali rodiče, tak jsem byla sama doma a neměla jsem se koho zeptat. Rychle jsem se upravila a v půl osmé ráno jsem odcházela z domu. Šla jsem Moravskou ulicí směrem ke křižovatce, jak je dnes Billa. Tam dřív byla mlékárna, pekárna a jak jsem tak šla okolo, viděla jsem, že lidi stáli ve frontě až na chodník. Říkala jsem si, co blbnou, ale to jsem ještě pořád nevěděla, co se dělo.

Vybavíte si atmosféru v redakci ten den?

Když jsem přišla do redakce, už tam byl Jirka Malík a Pepa Suk, a ti mi řekli, že okupační vojska přešla hranice. Ruda Dočekal, který jel brzy ráno na korekturu do Ústí, byl v devět ve dveřích a povídal, tiskárna je zavřená, obsadili to tam Rusáci, a tohle číslo nevyjde. Moje první starost pak byla, abychom v redakci uklidili, po tom večírku tam zbyly lahve, popelníky, zbytky jídla. Týř volal, abychom připravovali rukopisy a někde to namnožili, že noviny stejně musí vyjít. Týř pak ten den přijel a rozhodl, že dokud bude zapotřebí, budeme vycházet denně.

Jak jste v těch dnech řešili tisk?

To byl hodně velký problém. Na výpadovkách stáli Rusáci a kontrolovali auta, jestli nevezou papíry. Pár čísel jsme tiskli v ZKL v Klášterci. Vzpomínám si, že jsem v deskách vezla přepsané papíry, které nám měli natisknout. Řidič, který mě vezl, mi poradil, abych ty desky dala v autě pod kobereček. Stejně ale raději jel po polních cestách, aby se vyhnul té výpadovce. Celou cestu mi strašně tlouklo srdce a hrozně jsem

se bála, co by se stalo, kdyby ty desky našli. Dojeli jsme tam ale v pořádku, vytiskli nám to a s těmi výtisky jsme zase dojeli do Chomutova.

Kde a od koho mohli obyvatelé města dostat výtisk Nástupu?

To taky zařídil Týř. Měl v Chomutově domluveno, že studenti z gymnázia dostanou ty vytištěné letáky a už kolem druhé hodiny, když lidé chodili z práce, je rozdávali. Někdy ty první dny nám docházel papír, tak náš fotograf, pan Huml, pro něj jel do Mostu. Pak ten štos papírů vezl na motorce a Rusové mu ho sebrali. Když jel podruhé, tak se mu povedlo kolem té hlídky projet, ale vyprávěl nám, že celou cestu od jezera (*pozn. autorky: Kamencové jezero*) ke gymnáziu se bál, že po něm začnou střílet, protože jim ujel.

Jak se v redakci pracovalo, odkud jste získávali zprávy o dění v zemi?

V noci jsme z rádia Luxembourg nebo Svobodná Evropa chytali zprávy, ale neměli jsme žádný diktafon, tak to Valvoda rukou rychle zapisoval. Pak mi to diktovali a já to načisto přepisovala. Ráno už byly noviny připravené. První dny jsem vůbec nechodila domů, měli jsme v redakci malé studio, a když byl někdo unavený, šel si tam odpočinout.

Museli jsme během té doby také řešit, co budeme jíst a pít. Týř ve Sport'áku (*pozn. autorky: bývalá restaurace poblíž redakce*) domluvil, že nám chlapi večer přinesli basu piva a minerálek, napekli nám řízky, uvařili guláš, takže takhle o nás bylo postaráno. No umíte si představit, co to bylo pro mladou holku... Asi za čtyři dny jsem už ale padala únavou, tak jsem v redakci řekla, že se jdu domů vykoupat a vyspat. To bylo ale přes den, protože hlavní práce byla v noci. Doma už jsem se zase těšila, až budu zpátky v redakci.

Nebáli jste se, že by za vámi do redakce mohli vtrhnout vojáci?

Redakce tehdy sídlila v prvním patře nad jídelnou. Týř se rozhodl, že kdyby tam náhodou Rusáci vtrhli, bude lepší, když se psací stroje odnesou do skladu té jídelny a my jsme všichni vyfasovali bílé pláště, abychom vypadali jako zaměstnanci jídelny. Jednou v poledne mi Týř volal a říkal, Nad'o, já se vám budu takhle hlásit telefonem, našel jsem si ilegální pracoviště, napište si telefon, kdyby se něco přihodilo. Mně to tenkrát všechno přišlo jako z filmu, měli jsme dokonce dvě vysílačky, jednu dostal náš dopisovatel Vacula, který se vždycky hlásil slovy „tady orel, tady orel“, a informoval nás, co se děje třeba na náměstí. Já se hlásila „tady žluva, tady žluva“, trochu jsme si z toho ještě dělali srandu.

Ráda na tu dobu vzpomínám, byla to doba plná napětí a vzrušení, a především v těch dnech všichni lidé byli jednotní, to už se pak nikdy neopakovalo.

Jak vidíte pozici Nástupu dnes?

Jsme rádi, že jsme se udrželi jako samostatné noviny, zatím jsme všem tlakům odolali. Dokud máme inzerenty, tak můžeme vycházet. Ještě loni jsme na tom byli dost mizerně, ale zas se to dalo trošičku dohromady, tak se nás tu teď uživí pět. Velká výhoda je, že nad námi nikdo nestojí, nedává nám příkazy, co se musí dát do novin. Některé týdny nebo měsíce je to ale pořád špatné, v lednu jsme měli smutek, to jsme si říkali, že to zrušíme. Náklad nám taky padnul, máme asi deset tisíc, a to je málo, hodně výtisků zbývá. Přesto se držíme, Nástup má svůj okruh čtenářů, myslím, že to je spíš starší generace. Řekla bych, že jednou do budoucna se noviny úplně zruší, za takových 50 let tady nebudou. Ale když se podívám za sebe, tak jsem ráda, že jsem to tady mohla všechno prožít.

Příloha č. 7: rozhovor s Oldřichem Týřem

Jak byly vaše novinářské začátky?

Když vám to budu vyprávět úplně od začátku, musím to vzít velkou oklikou. Novinařina není řemeslo, člověk se k tomu buď chce dostat, nebo nechce, anebo ho k tomu běh života dovede. Začalo to už na obchodní akademii, kde jsem vynikal v češtině a hlavně se mi dařily slohové práce. Pro naši učitelku jsem byl zkrátka „pan češtinář“.

Na vojně jsem se pak stal osvětovým důstojníkem, a když mi končila služba a měl jsem jít do civilu, sdělil mi velitel, že se mám hlásit v nakladatelství Naše vojsko. Ti si mě vyžádali, abych učil osvětové důstojníky práci s knihou a jezdil po republice na přednášky. Když přišel únor 1948, funkci jsem hned složil a nastoupil jako knihovník v chemických závodech Litvínov.

Když byl zřízen okres Litvínov, stal jsem se knihovnickým inspektorem okresu. Později jsem se stal osvětovým inspektorem, kvůli jednomu sporu jsem ale odešel do výroby chemických závodů a pracoval tam jako údržbář. Lidé mi tam postupně začali vyprávět, co je v závodě za nepořádek, co kde nefunguje, a já o tom začal psát do závodního časopisu. Jako dopisovatel jsem byl oblíbený a nezranitelný. Když píšete pravdu, máte na to svědky, máte svoje zaměstnání, co se vám může stát? Nic.

Nebylo vaše psaní někomu na obtíž?

Právě že bylo. Postiženým vedoucím jednotlivých provozů a oddělení. Vedoucí redakce závodního časopisu Jaroslav Duchek měl tenkrát jen jednu redaktorku a pořád škemral, že chce další sílu, protože mu ta redaktorka chtěla odejít. Když kritikou postižení vedoucí nemohli zarazit moje psaní působením na mého mistra, přišli na skvělý trik. Zařídili, abych se stal zaměstnancem redakce, a tak musel poslouchat šéfredaktora, stranicky ovlivnitelného. Ten mi ale všechny články schvaloval, měl totiž slíbeno, že za dobré noviny půjde pracovat do Průboje. Odešel a já jsem se stal šéfredaktorem závodních novin Výstavba.

Vzpomenete si na nějaký významný okamžik z té doby?

Takovým přelomovým byl článek Jak jsem kradl. Ředitel závodů mi totiž nevěřil, že se v závodě krade, a ve velkém. Tak jsem mu řekl, že budu krást a ať mě dá sledovat, aby viděli, že krást je tam snadné. Pak jsem o tom napsal ten článek, který měl velký ohlas - u osazenstva kladný, u vedoucích záporný. Nakonec jsem odešel na Doly Vítězného února dělat závodní školu práce a noviny kombinátu Dolů VÚ. Tam jsem po incidentu s povýšeneckým ředitelem kombinátu byl vyzván, abych si hledal nové místo.

Nešel jsem ale jen tak, chtěl jsem, aby uvedli zákonný důvod té výpovědi. Na závodním výboru mi řekli, že se jim nelíbí různé moje výstřelky, ale pořád šlo hlavně o ten incident s nadřizeným. Řekl jsem jim, že tedy přijmu jiné místo, ale ne jiné zaměstnavatele, protože zákonné důvody pro tu výpověď nebyly. V obchodním oddělení tehdy byli jen dělničtí kádři bez vzdělání, já jediný na té šachtě jsem měl maturitu z obchodní akademie, tudíž jsem chtěl být zaměstnaný na nákupu. Také jsem pohrozil, že si budu stěžovat ústřednímu výboru strany, tak mě na to nákupní oddělení dali. Ani ne za dva týdny už se mě vedoucí oddělení chtěl zbavit, protože jsem prohlížel jejich pochybné smlouvy a to jsem zřejmě neměl.

Odešel jste nakonec?

To víte, že ano. V té době se totiž dostavovala nová šachta Pluto a tak mne tam v rámci kombinátu přeřadili na místo hospodáře dolu. Ale stále jsem si na ústředním výboru stěžoval, že jsem byl za články a kárání ředitele za nesprávné chování zbaven funkce

redaktora Ozvěny. Mělo to ovšem zajímavou dohru. Přišli za mnou soudruzi z ÚV strany a říkali, „soudruhu, tak vidíš, tvoje stížnost nakonec byla vyřízena, máš lepší místo, bereš víc peněz“. Tak jsem ji odpověděl, jo takhle vy to berete s tou stranickou kritikou, no to ne... Dejte mi kus papíru a já vám tady podepíšu závazek, že rozdíl mezi platem redaktora a hospodáře vám budu splácet, ale chci dělat noviny. Tak zní moje stížnost a na tom trvám!

Jak se to vyřešilo?

V té době jsem se kamarádil s vedoucím kulturního oddělení krajského výboru KSČ, který za mnou přijel a povídal, že na ústředním výboru se dozvěděl o mých potížích. Po něm mi vzkázali, že můžu dělat noviny po celé republice, ale ne na okrese Most, protože mezitím z mého ředitele Dolů Vítězného února udělali ředitele okresního národního výboru Most a jsou toho názoru, že bychom si navzájem nedali pokoj. A on mi jejich jménem nabídl práci v okresních novinách v Chomutově, kde byl slabý redaktor a kde potřebovali pomoc. To jsem přijal a tak jsem se stal okresním novinářem v týdeníku Nástup.

Jak vzpomínáte na svůj příchod do Nástupu?

Tehdy měl Nástup asi 1.500 výtisků a redakce vlastně byla v rozkladu. Mladí a nadějní redaktoři ji opustili, šéfredaktor byl „kádř“, ale s novinami si rady nevěděl. Brzy po mém nástupu požádal o přeložení, nastoupili dva redaktoři noví a zůstala tu Naďa Kočková, redakční sekretářka, velmi hodná holka, sympatická, ale musel jsem ji naučit důslednosti v prepisování příspěvků. Záhy bylo vše v pořádku prepisováno. A od té doby nebyly nikdy žádné resty, ani nepříjemnosti. Náklad Nástupu postupně stoupal. Politiku strany a veřejné správy jsem nechával vysvětlovat pověřené pracovníky, redakčně jsme se věnovali aktualitám a případným nedostatkům veřejného života. Do roku 1968 jsme šli s nákladem kolem 5.000 výtisků a dobrou dvacítkou dopisovatelů z celého okresu.

Kde vás zastihla srpnová okupace v roce 1968?

Vracel jsem se s rodinou z dovolené v NDR, a o ničem jsem nevěděl. Němci s námi jednali tajně, když jsme jeli domů, všude okolo bylo plno vojáků, Policisté nám řekli, ať počkáme, když vojáci projížděli. Hlíkali nás a nikam nás nepustili. Když jsem dojel domů, byli tady Sověti a „spojenci“.

Začali jsme Nástup v zjednodušené formě vydávat denně. Problém byl v doručování čtenářům, pomáhali nám studenti a dobrovolníci. Obrátil jsem se i na chomutovskou pekárnu a pekaři letáky rozváželi na vozech s chlebem. Byl to divoký týden, pro nás všechny to bylo velké dobrodružství.

Co následovalo v roce 1969?

Když jsem v roce 1969 odcházel, už bylo jasné, že tu Sověti zůstanou. Většina těch místních funkcionářů, kteří v Nástupu opěvovali Jaro a obdivně psali o Dubčekovi, najednou začala zapomínat a říkali, že jsem tím, jak noviny vypadaly, byl vinen já. Tehdy jsem jim rozbil celé jednání zastupitelstva ONV, připomněl jsem jim, co oni dobrovolně a sami psali. Předseda Latner pak vstal a řekl, že „další jednání nemá cenu, ruším zasedání a jdeme domů.“

Dostavily se mi tehdy silné srdeční bolesti, byl jsem nemocen a přeražen do částečného invalidního důchodu. V roce 1969 jsem byl zbaven funkce redaktora, v kádrovém posudku jsem měl napsáno: smí být zaměstnán jen v dělnickém povolání, v nižší mzdové skupině. Okresní tajemník z Chomutova se do mého bydliště v Litvínově jezdil

přesvědčit, jestli jsem takhle zaměstnán a zda si nevydělávám jako hlídač vodárny mnoho. Na hamerské vodárně jsem kontroloval, jestli chlór kape do vody – jiná práce tu nebyla. Tak jsem si koupil pletací stroj a pletl jsem na manželku a na děti pulovry. Pak jsem šel za trochu vyšším platem do restaurací dělat skladníka a nakonec jsem šel dělat strojníka do Chemopetrolu, lisoval jsem tam plastové bedýnky. Odtud jsem šel do starobního důchodu.

V roce 1989 a na počátku 90. let jste opět byl vidět na veřejnosti...

Na litvínovském náměstí jsem byl první, kdo v roce 1989 mluvil o revoluci, a v mém bytě a jinde se scházelo Občanské fórum. Pak jsem se stal prvním polistopadovým místostarostou Litvínova, ale šel jsem do té funkce s tím, že v ní budu jen šest měsíců, protože už jsem byl v starobním důchodu a chtěl jsem mít klid.

Když jsem pak na litvínovské radnici končil, volala mi Nad'a Kočková, že město chce redakci Nástupu prodat Němcům. Mě v tu dobu rehabilitovali novináři, protože jsem byl v roce 1969 ze Svazu novinářů vyloučen. S rehabilitačním rozhodnutím novinářů v ruce jsem v Chomutově dosáhl toho, že Nástup nebyl Němcům prodán, i když jim to tehdejší předseda ONV slíbil. Byla to doba zmatečná, uhráli jsme to ale tak, že Nástup zůstal v českých rukách.

Jaký je váš názor na současný regionální tisk?

Deník dnes ovládá mínění celé republiky. Kvůli tomu jsem na počátku roku 1990 diskutoval s Pithartem v Severočeském deníku. Oslovil jsem ho otevřeným dopisem, a zeptal se ho, proč prodává veřejné mínění Česka Němcům. A on mi tam vysvětloval, že nerozumím kapitalismu... Vždyť to je nesmysl – rád bych věděl, jestli alespoň dnes lituje své vstřícnosti při prodeji českého veřejného mínění v okresech německému monopolu z Regensburgu.

Jak byste charakterizoval sebe jako novináře?

Takovou mojí zásadou při psaní do novin bylo, že jsem psal kritiku na hospodářské nedostatky. Jinak bych byl musel psát chvalozpěvy na politiku a to se mi nechtělo. Další mojí zásadou bylo, že když jsem o někom něco napsal, šel jsem za tím člověkem, a ještě než článek vyšel, dal jsem mu možnost se k věci vyjádřit. Když ten člověk vyrukoval s oprávněnými námitkami, tak jsem to před ním opravil, ale vyšlo to a byli jsme oba spokojení. Já jsem tím předešel tomu, že bych se musel omlouvat a něco vysvětlovat. To je nejlepší pojistka, kterou jako novinář máte, když jedete na rovinu. Ten člověk se stejně dozví, co si o něm myslíte, tak ať se to dozví předem a má možnost se bránit.

Píšete v současné době někam?

Kdepak, vždyť není kam, s mými názory... To mám psát do Deníku? Občas přispívám svými komentáři na ČT24, ale to je tak všechno. Jsem ovšem dodnes členem Syndikátu novinářů a Klubu novinářů Pražského jara. Nejsem v žádné straně, jen v Klubu důchodců a v Klubu tělesně postižených.

Příloha č. 8: seznam zaměstnanců redakce Nástupu od roku 1960 do současnosti

Karel Bureš
Zdeněk Petrovič
Walter Záhorka
Jana Andrlová
Vladimír Renčín
Naďa Kočková
Jiří Malík
Jana Legátová
Oldřich Týř
Jana Švábová
Ludmila Opltová
Stehlík
Rudolf Dočekal
Marie Grimlová (Nosková)
Jaroslav Valvoda
Bohumil Karfiol
Josef Suk
Jitka Václavíková
Stanislav Dvořák
Jana Masáková
Helena Vlčková
Jan Martínek
Alena Trunečková
Marta Šetková
Jaroslav Šicho
Jiří Jabůrek
Tomáš Skřípský
Soňa Galová
Jaroslav Jor
Vladimír Vacula
Ludmila Pácalová
Marie Mojzíková
Jana Čejková

zdroj: osobní archiv Nadi Kočkové